TÜRK İŞ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU YAYIN ORGANI

ISSN 1300-6843 Şubat - Mart 2001 • Sayı: 343

YOKSULLUĞA VE YOLSUZLUĞA HAYIR

- ✔ Siyasete güven sağlanabilmesi için, Siyasi Partiler Yasası ve Seçim Yasası değiştirilmeli, milletvekili dokunulmazlığı yalnızca yasama görevi ile sınırlandırılmalıdır.
- ✔ Yolsuzlukların, rüşvetin ve banka boşaltmalarının üzerine, bunun sorumlusu kim olursa olsun, kararlı bir biçimde gidilmeli ve sorumlular kamuoyuna
- ✔ 4046 sayılı Yasada memurlara tanınan güvence özelleştirilen yerlerde çalışan işçilere de sağlanmalı; bugüne kadar özelleştirmeler nedeniyle işten çıkarılan işçiler işe alınmalıdır.
- ✔ Rant ekonomisi terk edilmeli; Devlet, göçün önlenmesi amacıyla özellikle ge yatırım yapmalı; üreten, ihracat yapan, istihdam yaratan Dev rgisini veren işverenler teşvik edilmelidir. Sosyal sigorta prim omimizi çökertecek bir düzeye çıkarmaktan vazgeçilmelidir.
- ✔ ne tam üyeliğe kabul edilmemizi sağlamayacak ise, gümrük birliği ilişkisi gözden geçirilmelidir.
- ✔ Kayıt dışı ekonominin ve haksız rekabetin önlenebilmesi için iş güvencesi yasa tasarısı bir an önce çıkarılmalı, sendikalaşma teşvik edilmelidir. Demokratikleşme sağlanmalı, sendikal hak ve özgürlükler genişletilmelidir.
- ✔ Sosyal devlet anlayışı hayata geçirilerek, istihdam artırıcı yatırımlar yapılmalı; gelir dağılımı adaletsizlikleri azaltılmalı; çalışanların enflasyondan ve krizden meydana gelen kayıpları telafi edilmelidir.
- ✔ tüm fonlar tasfiye edilmelidir.
- ✔ t gelirine sahip olanlar yapmalıdır.
- ✔ lik uygulamasına kesinlikle başvurul-
- ✔ Bugünkü ekonomik kriz nedeniyle enflasyon oranının hızla arttığı gözönünde bulundurularak, kamu kesimi toplu iş sözleşmeleri bir an önce imzalanmalıdır.
- ✔ Ekonomik ve Sosyal Konsey, gerekli yasa çıkarılarak, gerçek bir diyalog platformu haline getirilmelidir.

TÜRK-İŞ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU
Yayın Organı

TÜRK-İŞ YÖNETİM KURULU

Bayram MERAL
Genel Başkan

Hüseyin KARAKOÇ
Genel Sekreter

Mustafa KUMLU
Genel Mali Sekreter

Salih KILIÇ
Genel Eğitim Sekreteri

Çetin ALTUN
Genel Teşkilatlandırma Sekreteri

SAHİBİ:
TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU
TÜRK-İŞ Adına
Genel Başkan
Bayram MERAL

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ:
Enis BAĞDADİOĞLU

YAYINI HAZIRLAYAN:
Sevkuthan NEVSUHAN

FOTOĞRAFLAR:
Necdet UZMAN

GRAFİK - TASARIM:
Münir GÜRAN

YÖNETİM YERİ
TÜRK-İŞ Genel Merkezi
Bayındır Sk. No. 10
Yenişehir / ANKARA
Tel: 433 31 25 (4 Hat) (Santral)
Fax: 433 68 09 - 433 85 80
http://www.turkis.org.tr
e-mail:turkis@turkis.org.tr

Dergimizde yayınlanan yazılar yazarların düşüncesine aittir.

DERGİMİZ BASIN AHLAK YASALARINA UYAR

Baskı :
Yorum Matbaacılık
Tel : 229 61 20 - 395 21 12

BASKI TARİHİ : 05.04.2001

İÇİNDEKİLER

4 EKONOMİK VE SOSYAL KONSEY TOPLANDI

11 EMEK PLATFORMU MEYDANLARDA

25 TÜRK-İŞ'TEN "SOSYAL GÜVENLİKTE YENİDEN YAPILANMA ve KAYITDIŞI İSTİHDAM" PANELİ

29 SİVİL İNİSİYATİF TOPLANDI

31 DERVİŞ'TEN TÜRK-İŞ'E ZİYARET

33 HÜSEYİN KARAKOÇ, MPM BAŞKANI

37 5. TÜKETİCİ KONSEYİ ANKARA'DA TOPLANDI

40 EKONOMİK KRİZ VE KAMU KESİMİNDE ÜCRETLER
Enis BAĞDADİOĞLU
TÜRK-İŞ Araştırma Müdür Yardımcısı

46 VERGİ GELİRLERİ VE EKONOMİK UYGULAMALAR
Namık TAN
TÜRK-İŞ Araştırma Müdür Yardımcısı

48 ANAYASA MAHKEMESİNİN 4447 SAYILI KANUNUN EMEKLİLİK YAŞINA İLİŞKİN GEÇİŞ HÜKÜMLERİNİ DÜZENLEYEN MADDELERİNİ İPTAL ETMESİNİN SONUÇLARI
Celal TOZAN
SSK Tahsis Daire Başkanı

50 8 MART TÜM DÜNYADA EMEKÇİ KADINLARIN GÜNÜ...
Şule ÖZKUZUKIRAN
TÜRK-İŞ Kadın İşçiler Bürosu Uzmanı

52 KÜRESELLEŞMENİN GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELERDEKİ YOKSULLUĞU ARTTIRMASI İŞ GÖÇÜNÜ DOĞURUYOR
Hülya UZUNER
TÜRK-İŞ Dış İlişkiler Uzmanı

53 MART'2001 GIDA HARCAMASI

56 TOPLU SÖZLEŞMELERDE SON DURUM

BAYRAM MERAL
TÜRK-İŞ Genel Başkanı

FEDAKARLIĞIN ŞARTLARI VARDIR

Türkiye, tarihinin en büyük siyasi krizini yaşamaktadır. Eğer bu siyasi kriz henüz bir sosyal krize dönüşmediyse, bunun nedeni, Türk insanının sağduyusudur, hoşgörüsüdür, anlayışıdır. Ancak bu sağduyu, hoşgörü ve anlayış fazla zorlanmamalıdır. Her yeni gün halkımız için yeni sorunlar anlamına

gelmektedir. Halkımız, her yeni günün, sorunların çözümü doğrultusunda adımlar anlamına gelmesini beklemektedir.

Halkımız, içinde yaşadığı büyük sıkıntılara ve geleceğe ilişkin ciddi kaygılarına rağmen, yine de fedakarlık yapar. Ancak bu fedakarlığın önşartı, fedakarlığın ülkemiz ve halkımız için kullanılmasıdır.

Eğer yapılan fedakarlıklar yine küçük bir azınlığın yağmasına ve talanına gidecekse veya bir avuç yerli ve yabancı sermayedarın borçlarının faizlerine harcanacaksa, biz fedakarlık yapmayacağız.

Eğer halkımızın ekmeğinden alınacak yeni dilimler yolsuzluklar yoluyla yok edilecekse, bizden kimse fedakarlık istememelidir.

Eğer bizden alınanlar, eskiden olduğu gibi, yine israf edilecekse, tavrımız bellidir.

Halkımız, inandığı dava için yalnızca malını değil, canını da seve seve veren ataların torunlarıdır. İnandığımız dava, ülkemizin daha da güçlenmesidir, Türkiye Cumhuriyeti'nin üniter devlet yapısının bütünlüğünün ve bağımsızlığının, laik ve demokratik sosyal hukuk devletinin, parlamenter demokratik düzenin, insan haklarının ve sendikal hak ve özgürlüklerin korunması ve geliştirilmesidir.

Ancak hükümetlerin yıllardır uyguladıkları IMF - Dünya Bankası programları, fedakarlıkların bu davamız için istenmediği inancını yaygınlaştırmıştır.

Hükümetler, siyasi partiler, siyasiler halkımıza güven verirse, aşılamayacak sorun yoktur. Ancak, bugüne kadarki uygulamalar devam ederse, fedakarlık başka kesimlerden istenmelidir.

Halkımız ve özellikle işçi sınıfımız, sorunların parlamenter demokratik düzen içinde çözülmesini istemektedir. Hükümetler, siyasi partiler ve tek tek siyasiler, halkımızın parlamenter demokrasiye olan bağlılığını iyi değerlendirmeli, attıkları adımlarda ülkemizin ve halkımızın çıkarlarını parti çıkarlarının ve kişisel çıkarların üstünde tutmalı ve ulusal egemenliğimize yönelik tehditler karşısında kararlı bir tutum sergilemelidirler.

Siyasilere duyulacak güven, Türkiye'nin ekonomik sorunlarını aşmasının ilk adımıdır.

EKONOMİK VE SOSYAL KONSEY TOPLANDI

TÜRK-İŞ GENEL BAŞKANI BAYRAM MERAL:

"TALEPLERİMİZİN YERALMADIĞI BİR PROGRAMA DESTEK VERMEYİZ"

MERAL: "ÖNCE HIRSIZLARI, ÇALINAN PARALARI, BANKALARDAN BOŞALTILAN MİLYAR DOLARLARI BULUN GETİRİN. BUNLARI BULURSANIZ KİMSEDEN PARA İSTEMEYE İHTİYAÇ KALMAZ"

BAYRAM MERAL, SİYASİ PARTİLER YASASININ, SEÇİM YASASININ DEĞİŞTİRİLMESİNİ VE MİLLETVEKİLİ DOKUNULMAZLIKLARININ SINIRLANDIRILMASINI İSTEDİ.

Ekonomik ve Sosyal Konsey, Başbakan Bülent Ecevit'in çağrısıyla 31 Mart 2001 tarihinde Başbakanlık'ta toplandı. Toplantıya, Başbakan Bülent Ecevit, Başbakan Yardımcıları Mesut Yılmaz, Devlet Bahçeli, Hüsamettin Özkan; Devlet Bakanları, Kemal Derviş,

Tunca Toskay, Mehmet Keçeciler, Rüştü Kazım Yücelen; Maliye Bakanı Sümer Oral, Tarım Bakanı Hüsnü Yusuf Gökalp, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Yaşar Okuyan, Sanayi Bakanı Kenan Tanrıkulu, DPT Müsteşarı Akın İzmirlioğlu, TOBB Başkanı Fuat Miras, TZOB Başkanı Faruk Yücel, TESK Başkanı Derviş Günday, TİSK Başkanı Refik Baydur, Hak-İş Genel Sekreteri Recai Başkan ile ekonomi ile ilgili bazı bürokratlar katıldı. TÜRK-İŞ toplantıda Genel Başkan Bayram Meral ve Genel Sekreter Hüseyin Karakoç tarafından temsil edildi.

Toplantının başlangıcında Başbakan Bülent Ecevit, Devlet Bakanı Kemal Derviş ve DPT Müsteşarı Akın İzmirlioğlu "toplumsal dayanışmanın önemine işaret eden" kısa birer konuşma yaptı. Daha sonra kesimler adına konuşmalar başladı.

Toplantıda, TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu adına Başbakan Bülent Ecevit'e taleplerin yeraldığı bir mektup sunuldu. TÜRK-İŞ adına konuşan Genel Başkan Bayram Meral, ağırlıkla mektupta yeralan talepleri dile getirirken, toplumun bir sosyal patlamanın eşiğinde olduğuna dikkat çekti. Bakan Derviş'in göreve getirilmesiyle toplumda bir umut doğduğunu ve bu umudun boşa çıkarılması halinde ciddi sorunlarla karşılaşılacağını ifade eden Meral, "Toplumsal uzlaşmanın faydalarına biz de inanıyoruz. Ancak uzlaşma sağlanacak zeminin oluşturulması gerekir. Sürekli olarak çalışan kesimden fedakarlık istenmesi karşısında nasıl destek verebiliriz? Bu kaçıncı fedakarlık" diye sordu. Meral, hükümetin işçiden, memurdan destek istemeden önce halka güven vermesi gerektiğine işaret ederek, "Satınalma gücü bir günde yüzde 40 eriyen işçiden memurdan ne fedakarlık bekleyebilirsiniz" diye konuştu.

Meral, önce hırsızların, çalınan paraların, bankalardan boşaltılan milyarların bulunup getirilmesi gerektiğini, bunların bulunması halinde hiç kimseden para istemeye gerek kalmayacağını belirtti. Siyasi Partiler ve Seçim Yasalarının değiştirilmesi, milletvekili dokunulmazlıklarının sınırlandırılması gerektiğine işaret eden Meral, Türkiye'de özelleştirme adı altında talan yapıldığını da belirtti.

Meral, konuşmasının son bölümünde, "Taleplerimizin yeralmadığı bir programı desteklemeyiz, yüzbinleri sokağa dökeriz. Ama biz işin bu noktaya gelmesini istemiyoruz" diye konuştu.

Yaklaşık beş saat süren ve Başbakan Bülent Ecevit'in "toplumsal uzlaşma" dileği ile biten toplantıdan somut bir sonuç çıkmadı. ■

EKONOMİK VE SOSYAL KONSEY TOPLANTISINDA BAŞBAKAN BÜLENT ECEVİT'E TÜRK-İŞ TARAFINDAN SUNULAN MEKTUP

Sayın Bülent Ecevit
Başbakan

Türkiye, tarihinin en büyük krizini yaşamaktadır. Türkiye, bu krizi parlamenter demokratik düzen içinde atlatabilecek ve krizsiz bir büyüme gerçekleştirebilecek güce ve potansiyele sahipken, yanlış politikalar ve uygulamalar nedeniyle ülkemizin sorunları her geçen gün daha da yoğunlaşmaktadır. Bugünkü krizin sorumlusu, IMF ve Dünya Bankası programları ile, ülkemizi bu kuruluşlara muhtaç bırakan ve ardından bu kuruluşların dayatmalarını kabullenen hükümetlerdir, tam üyeliğe geçilemeden sürdürülen gümrük birliğidir.

IMF ve Dünya Bankası politikalarının amacı, Türkiye'ye yardım değil, Türkiye'nin borçlarını zamanında ve tam olarak ödemesini sağlamaktır. Ülkeler ve uluslar arasında sürekli dostluklar yoktur. Özellikle çağımızda sorunlarımızın çözümü için başka ülkelerden ve uluslararası kuruluşlardan medet ummak, aşırı bir iyimserliktir.

IMF ve Dünya Bankası politikaları ve tam üyelik olmaksızın gerçekleşen gümrük birliği sonucunda, ülkemizde,

- yatırımlar durmuş,
- tarım ve hayvancılık çökertilmiş,
- göç ve işsizlik artmış,
- Türkiye ekonomisinin ve ulusal savunmasının temel dayanağı olan birçok işletme kapatılmış,
- yoksulluk artmış, gelir dağılımı adaletsizliği daha da bozulmuş,
- kayıt-dışı ve kaçak işçilik yaygınlaşmış,
- kamunun eğitim ve sağlık hizmetleri gerilemiş,
- büyük sanayiciler bile üretmek yerine rantiyeliğe, ithalatçılığa ve pazarlamacılığa başlamış,
- Türkiye'nin dış ödemeler dengesi açığı daha da büyümüş,
- kamu açıkları daha da artmış,
- taşeronlaşma, mafyalaşma, yağma, talan, rüşvet ve yolsuzluklar yaygınlaşmış, bankalar soyulmuş ve boşaltılmıştır,
- siyasete, bugünkü siyasi partilere ve Meclis'e duyulan güven sarsılmıştır.

Halkımız yaşadığı büyük sıkıntılardan kurtulmak için siyasette yeni arayış ve beklentiler içine girmiştir.

Hükümet adına açıklanan "Programın Genel Stratejisi" belgesinde ve bugün Ekonomik ve Sosyal Konsey'e sunulan "Genel Ekonomik Durum Değerlendirmesi Sunuş Notu"nda, krizden çıkış için öngörülen adımların, IMF ve Dünya Bankası'nın bugüne kadarki çizgisinin daha katı bir biçimde devamı olduğu anlaşılmaktadır.

Hükümetin konuya ilişkin temel belgelerinde, özelleştirmelerin daha da hızlandırılarak sürdürülmesi öngörülmektedir. Bugüne kadarki özelleştirme uygulamala-

rından da görüldüğü gibi, bunun anlamı, ulusal ekonominin ve ulusal savunmanın zayıflatılması, yağma ve talan, yolsuzluk, işsizlik, işyerlerinin kapanması, üretimde azalmadır. 14 Mart 2001 tarihli Programın Genel Stratejisi belgesinde, Sayın Kemal Derviş'in 19 Mart 2001 tarihli basın toplantısında ve bugün sunulan Genel Ekonomik Durum Değerlendirmesi Sunuş Notu'nda, başta Türk Telekom, THY, Tüpraş, Erdemir, Tekel ve Şeker Fabrikalarının kamu hisselerinin satışı ile TEAŞ ve TEDAŞ'ın varlıklarının bir bölümünün özelleştirileceği, diğer işletmelerin özelleştirilme sürecinin hızlandırılacağı açıklanmaktadır.

Hükümetin önlemler paketinde tarım ve hayvancılık için önerilenler, bu kesimin çöküşünü ve köylünün şehre göçünü daha da hızlandıracak niteliktedir.

Önlemler paketinde memur ve sözleşmeli personele hedeflenen enflasyon oranında bir zam verilmesi öngörülmektedir. Kamu kesimi işçileri için yazılanlar ise toplu pazarlık düzenine büyük darbeler indirecek niteliktedir.

Önlemler paketinde emekliliği gelmiş kamu işçilerinin emekliye sevkedileceği hiçbir kuşkuya yer bırakmayacak açık ifadelerle yer almaktadır. Böyle bir uygulama üretken yaştaki birçok insanı çalışma hayatı dışına itecek, ülkemizi bir emekliler diyarı haline getirecektir.

Ana ilkeleri belirlenmiş olan programda, yatırımların artırılması, yeni istihdam olanaklarının yaratılması, gelir dağılımı adaletsizliğinin azaltılması, yoksullukla mücadele, demokratikleşme, sendikal hak ve özgürlükler gibi konularda somut öneriler yer almamaktadır.

TÜRK-İŞ'in bu konulardaki görüşleri birçok kez Sayın Başbakan'a ve Ekonomik ve Sosyal Konsey'e iletilmiştir. Ancak, bu görüş ve önerilerimiz, hükümetlerin uygulamalarında ve bu programın hazırlanmasında gözönünde bulundurulmamıştır.

Ülkemizin sorunları, sosyal tarafların da öneri ve görüşleri alınarak, ülkemizin ve halkımızın çıkarları doğrultusunda biçimlendirilecek bir mutabakat programı çerçevesinde aşılabilir ve aşılmalıdır. Ulusötesi sermayenin borçlarını zamanında ve tam olarak tahsilden başka hedefi olmayan IMF ve Dünya Bankası programlarından vazgeçilmelidir. Uluslararası ilişkilerde ülkemizin ve halkımızın çıkarları ön planda tutulmalıdır.

TÜRK-İŞ'in bir programı destekleyebilmesi için bu programda TÜRK-İŞ'in ülkemizin ve halkımızın çıkarları doğrultusundaki önerileri dikkate alınmalıdır. Bu önerilerin en önemlileri aşağıda sunulmaktadır:

(1) Siyasete güven sağlanabilmesi için, Siyasi Partiler Yasası ve Seçim Yasası değiştirilmeli, milletvekili dokunulmazlığı yalnızca yasama görevi ile sınırlandırılmalıdır.

(2) Yolsuzlukların, rüşvetin ve banka boşaltmalarının üzerine, bunun sorumlusu kim olursa olsun, kararlı bir biçimde gidilmeli ve sorumlular kamuoyuna açıklanmalı; banka batıranların, banka soyanların ve yolsuzluk yapanların ve bunların birinci dereceden akrabalarının mal varlığına yargının sonuçlanmasına kadar tedbir konulmalıdır. Bu suçların cezası daha da artırılmalıdır.

(3) Özelleştirmeler durdurulmalı; kamu kesiminin sorunları sosyal taraflarla görüşme temelinde ülkemizin çıkarları doğrultusunda çözüme kavuşturulmalı; 4046 sayılı Yasada memurlara tanınan güvence özelleştirilen yerlerde çalışan işçilere de sağlanmalı; bugüne kadar özelleştirmeler nedeniyle işten çıkarılan işçiler işe alınmalıdır. ☛

(4) Rant ekonomisi terk edilmeli; Devlet, göçün önlenmesi amacıyla özellikle geri kalmış yörelerde yatırım yapmalı; üreten, ihracat yapan, istihdam yaratan ve Devlete vergisini veren işverenler teşvik edilmelidir. Sosyal sigorta prim tavanını, ekonomimizi çökertecek bir düzeye çıkarmaktan vazgeçilmelidir.

(5) Avrupa Birliği'ne tam üyeliğe kabul edilmemizi sağlamayacak ise, gümrük birliği ilişkisi gözden geçirilmelidir.

(6) Kayıt dışı ekonominin ve haksız rekabetin önlenebilmesi için iş güvencesi yasa tasarısı bir an önce çıkarılmalı, sendikalaşma teşvik edilmelidir. Demokratikleşme sağlanmalı, sendikal hak ve özgürlükler genişletilmelidir.

(7) Kaynak yaratılabilmesi için, herkesin geliri ile orantılı bir vergi vermesi sağlanmalı, vergi kaçağı önlenmeli; israfın ve haksız kazancın önüne geçilmelidir.

(8) Ülkenin istihdama, üretime ve ihracata ihtiyacının olduğu bir dönemde kendi ülkesi yerine yabancı ülkelerde yatırım yapan Türk şirketlerinin Devlete olan borçları derhal, nakden ve defaten tahsil edilmelidir.

(9) Sosyal devlet anlayışı hayata geçirilerek, istihdam artırıcı yatırımlar yapılmalı; gelir dağılımı adaletsizlikleri azaltılmalı; çalışanların enflasyondan ve krizden meydana gelen kayıpları telafi edilmelidir.

(10) Başta zorunlu tasarruf fonu olmak üzere tüm fonlar tasfiye edilmelidir.

(11) Bu krizin aşılmasında ilk fedakarlığı rant gelirine sahip olanlar yapmalıdır.

(12) Kamu kesimi işyerlerinde re'sen emeklilik uygulamasına kesinlikle başvurulmamalıdır.

(13) Bugünkü ekonomik kriz nedeniyle enflasyon oranının hızla arttığı gözönünde bulundurularak, kamu kesimi toplu iş sözleşmeleri bir an önce imzalanmalıdır.

(14) Ekonomik ve Sosyal Konsey, gerekli yasa çıkarılarak, gerçek bir diyalog platformu haline getirilmelidir.

TÜRK-İŞ ancak bu taleplerimizin açıkça yer aldığı ve uygulanması takvime bağlanmış bir programı destekleyecek ve bu konuda gereken fedakarlığı yapacaktır. TÜRK-İŞ, yalnızca bir avuç yerli ve yabancı sermayedara yüksek faizlerin zamanında ödenmesinden başka amacı olmayan, Türkiye'yi bugünkü sıkıntılara sokan yolsuzluklarla etkili bir mücadele içermeyen, sorunun insan boyutunu ve demokratikleşmeyi kapsamayan programlara kesin bir biçimde karşı çıkacaktır.

TÜRK-İŞ hiçbir zaman karamsar olmamıştır. TÜRK-İŞ, bugünkü kara tabloya rağmen, halkının devletine bağlılığına ve üretken gücüne inanmaktadır. Ülkeyi yönetenler talanın, yağmanın, yolsuzlukların önüne geçip halkına güven verdiği taktirde, bütün sorunlarımız aşılacaktır. TÜRK-İŞ her zaman demokratik laik cumhuriyeti savunmuş, sorunların parlamenter sistem içinde çözüleceğine inanmıştır. Bugün de sorunları çözecek olan parlamentodur ve onun görev verdiği ve vereceği hükümetlerdir.

Saygılarımızla arz ederiz. ■

PROGRAMA GÖRE BİZİ NELER BEKLİYOR?

Yıldırım KOÇ
TÜRK-İŞ
Genel Başkan Danışmanı

Kasım ve Şubat krizlerinden sonra Hükümet yeni bir program oluşturuyor. Bu programın mimarı, Devlet Bakanı Sayın Kemal Derviş'tir. Sayın Kemal Derviş'in hazırlamakta olduğu ve Hükümetin tam desteğine sahip bulunan programın temel özelliklerini içeren metinler kamuoyuna yansıdı. Bu konuda elimizde üç belge var.

Birinci belge, 14 Mart 2001 tarihli **"Programın Genel Stratejisi"** başlıklı 7 sayfalık metindir. İkinci belge, Sayın Kemal Derviş'in 19 Mart 2001 tarihli basın toplantısı metnidir. Üçüncü belge ise, Ekonomik ve Sosyal Konsey'in 31 Mart 2001 tarihli toplantısına sunulan **Genel Ekonomik Durum Değerlendirmesi Sunuş Notu**'dur.

Bu üç belge de, 9 Aralık 1999 tarihinde IMF'ye verilen Niyet Mektubu temelinde yapılan stand-by düzenlemesinin daha katı bir biçimde devamı niteliğindedir. Bu konuda bazı başlıkların ele alınmasında yarar vardır. 14 Mart 2001 ve 31 Mart 2001 tarihli belgelerde çeşitli konular aşağıdaki biçimde ifade edilmektedir:

Bu belgelerde demokratikleşmeden, sendikal hak ve özgürlüklerden, çalışma mevzuatının onaylanmış ILO Sözleşmeleri ile uyumlu hale getirilmesinden söz edilmemektedir.

Resen Emeklilik:

"İşletmelerin verimliliği ve etkinliği dikkate alınarak, emekliliği gelmiş kamu işçi-

leri her türlü kanuni hakları verilecek emekliliğe sevk edileceklerdir." (14 Mart)

"Kamu bankalarında "emekliliği hak eden personel emekli edilecektir." (31 Mart)

"İşletmelerin verimliliği ve etkinliği dikkate alınarak, emekliliği gelmiş kamu işçileri kanuni hakları verilerek emekliliğe sevk edileceklerdir." (31 Mart)

İşçi Ücretleri:

"Kamu işçilerinin ücretleri, istihdam kaybına yol açılmadan 1999-2000 dönemini kapsayan toplu iş sözleşmeleriyle sağlanan reel artışlar, bütçe imkanları ve kamu işletmelerinin ödeme kabiliyeti dikkate alınarak, kamu kesimi çalışanları arasında ücret adaleti gözetecek şekilde ayarlanacaktır." (14 Mart)

"İş çevreleri ve işçi temsilcileriyle yoğun diyalog kurularak ılımlı ücret ve fiyat artışları sağlanacaktır." (14 Mart)

"Kamu işçilerinin ücretleri, 1999-2000 dönemini kapsayan toplu iş sözleşmeleriyle sağlanmış olan reel artışlar ile bütçe imkanları ve kamu işletmelerinin ödeme kabiliyeti dikkate alınarak, kamu kesimi çalışanları arasında ücret adaletini gözetecek şekilde ayarlanacaktır." (31 Mart)

"İş çevreleri ve işçi temsilcileriyle yoğun diyalog kurularak ılımlı ücret ve fiyat artışları sağlanacaktır." (31 Mart)

Maaşlar:

"Kamu kesiminde çalışan memur ve sözleşmeli personelin maaşları hedeflenen enflasyon oranını yansıtacak şekilde artırılacaktır." (14 Mart)

"Kamu kesiminde çalışan memur ve sözleşmeli personelin maaşları hedeflenen enflasyon oranında artırılacak, enflasyon hedefi aşıldığı takdirde aşan kısım telafi edilecektir." (31 Mart)

Özelleştirme:

"Enerji sektöründe devam etmekte olan liberalizasyon süreci, süratle ve kararlılıkla yürütülecektir." (14 Mart)

Türk Telekom özelleştirilecektir. (14 Mart)

"THY, TEKEL ve Şeker Fabrikaları başta olmak üzere Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'nın mevcut portföyünde bulunan kuruluşların özelleştirilmesi hızla tamamlanacaktır." (14 Mart)

Türk Telekom özelleştirilecektir. (31 Mart)

"THY, TEKEL ve Şeker Fabrikaları başta olmak üzere Özelleştirme İdaresinin portföyündeki mevcut kuruluşların özelleştirilmesi hızla tamamlanacaktır." (31 Mart)

Özelleştirme Durumunda İşçilerin Başka Kamu Kurumlarına Nakledilmesi:

"Özelleştirme kapsamındaki kuruluşlardan, fonlardan ve döner sermayelerden konsolide bütçe kapsamındaki kurumlara ve KİT'lere kesinlikle işçi nakli yapılmayacaktır." (14 Mart)

"Özelleştirme kapsamındaki kuruluşlardan, fonlardan ve döner sermayelerden konsolide bütçe kapsamındaki kurumlara ve KİT'lere kesinlikle işçi nakli yapılmayacaktır." (31 Mart)

Ekonomik ve Sosyal Konsey'in Rolü:

"Ekonomik ve Sosyal Konsey ekonomik gelişmeler hakkında düzenli olarak **bilgilendirilecek** ve **sosyal kesim temsilcileri ile görüşmelerde bulunarak fiyat ve ücret konularında ekonomik programın hedefleri ile uyumlu hareket etmeleri sağlanacaktır.**" (31 Mart)

Hükümetin bu belgelerde yer alan politikaları, TÜRK-İŞ'in Genel Kurul kararlarında, Başkanlar Kurulu bildirilerinde, Yönetim Kurulu kararlarında ve Genel Başkan Bayram Meral'in yaptığı açıklamalarda yer alan çizginin tam karşıtıdır.

Genel Başkan Bayram Meral, 31 Mart 2001 tarihinde yapılan Ekonomik ve Sosyal Konsey toplantısında bu karşıtlığı açıkça ifade etmiş ve uyarı görevini yerine getirmiştir. ■

EMEK PLATFORMU MEYDANLARDA

"YOLSUZLUĞA ve YOKSULLUĞA HAYIR"

- ✓ ***Emek Platformu Başkanlar Kurulu, 13 Mart 2001 tarihinde yaptığı toplantıda, "Yolsuzluğa ve Yoksulluğa Hayır" sloganı çerçevesinde bir dizi etkinlik ve eylem kararı aldı.***
- ✓ ***Platform, 24-25 Mart 2001 tarihinde "Emek Politikaları Sempozyumu" düzenledi. Platform, sempozyumda yapılan tartışmalar ışığında hazırladığı "Emek Platformu Alternatif Programı"nı 31 Mart 2001 tarihinde düzenlediği kitlesel basın toplantıları ile kamuoyuna duyurdu.***
- ✓ ***Platform, 14 Nisan 2001 tarihinde Türkiye genelinde miting yapacak.***

Emek Platformu Başkanlar Kurulu, 13 Mart 2001 tarihinde yaptığı toplantıda, "Yolsuzluğa ve Yoksulluğa Hayır" sloganı çerçevesinde bir dizi etkinlik ve eylem kararı aldı. Platform, Türkiye Ziraat Odaları Birliği (TZOB) Genel Başkanı Faruk Yücel'in de katıldığı 28 Şubat 2001 tarihinde yaptığı Başkanlar Kurulu Toplantısı'nda da aldığı etkinlik ve eylem kararını takvime bağladı.

Alınan kararlar çerçevesinde ilk etkinlik 17 Mart 2001 tarihinde gerçekleştirildi. Emek Platformu'nun görüş ve talepleri illerde il bileşenlerinin katılımıyla yapılan basın toplantılarıyla açıklanırken, aynı gün bütün birimlere "Yolsuzluğa ve Yoksulluğa Hayır" pankartları asıldı.

Platform, 24-25 Mart tarihlerinde düzenlediği "Emek Politikaları Sempozyumu"nda bilim adamları ve örgüt bileşenlerinin katılımıyla, "Emek Platformu Alternatif Programını tartıştı. Sempozyum'un birinci gününde "Türkiye Ekonomik Bunalıma Mahkum mu?"; "Emek Yanlısı Kurumsal Politikalar" ve "Kalkınma ve Sosyal Adalet" konuları tartışıldı. Gün boyu süren tartışmaların ardından Platform, "Alternatif Program'a son şeklini verdi. Alternatif Program, 26 Mart 2001 tarihinde dönem sözcüsü TMMOB Başkanı Kaya Güvenç tarafından düzenlenen bir basın toplantısıyla basına; 31 Mart 2001 tarihinde tüm illerde düzenlenen kitlesel basın toplantılarıyla da kamuoyuna açıklandı.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral "Emek Politikaları Sempozyumu"nda "Türkiye Ekonomik Bunalıma Mahkum mu?" konulu oturuma başkanlık etti.

Platform, 4 Nisan 2001 tarihinden itibaren her Çarşamba günü yarım saat süreyle Alternatif Programın ve Emek Platformu bildirilerinin okunması, formlar düzenlenmesi, üretimden gelen gücün kullanılması, v.b. uyarı eylemleri gerçekleştirecek. 14 Nisan 2001 tarihinde ise Türkiye'nin her yanı bir miting alanına çevrilecek. ■

Emek Platformu Başkanlar Kurulu 31 Mart 2001 tarihinde kitlesel basın toplantısı düzenledi.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, 31 Mart 2001 tarihinde düzenlenen kitlesel basın toplantısı sonrasında Emek Platformu bildirisini halka dağıttı.

EMEK PLATFORMU ALTERNATİF PROGRAMI

Ülkemizin bugün yaşadığı kriz, uzun yıllardır uluslararası finans kuruluşlarının güdümünde uygulanan ekonomik ve sosyal politikanın sonucudur. Türkiye'ye bu politikaları dayatan IMF ve Dünya Bankası ile ülkeyi yönetemeyen hükümetler ardı ardına yaşadığımız krizlerin baş sorumlusudurlar.

Türkiye bütçesi, sosyal devlet ilkelerinin gereklerini yerine getirme anlayışından tümüyle uzaklaştırılarak, tamamıyla bir iç ve dış borç faizi ödeme idaresine indirgenmiştir. Türkiye'deki mali sistem, sadece belirli bir süre içerisinde yeterli gelirin toplanıp toplanamayacağı aritmetik hesabına dayanan bir politikanın sarmalına girmiştir. Gelir dağılımı son derece bozulmuş ve ülke içinde yoksullaşma artmıştır.

Planlama fikrinin tümden gözardı edildiği ve gerçek anlamda "vahşi kapitalizm"in uygulandığı bir süreç yaşanmaktadır.

Bu sürece karşı oluşan tepkileri bastırabilmek amacıyla antidemokratik uygulamalar artmış; ülkenin emek ve demokrasi güçlerinin görüş ve önerilerini kamuoyuna aktarma ve kamuoyu yaratma olanaklarını da kısıtlanmıştır. Düşünce ve ifade özgürlüğü konusunda yasal ve fiili kısıtlamalarla insan hakları ihlalleri gündemde kalmaya devam etmiştir.

Hukukun üstünlüğü yerine, her kademede mafyalaşmanın yaşandığı bir çürümüşlükle karşı karşıya kalınmıştır.

Özelleştirme ile KİT'lerin tasfiye edilme sürecine ek olarak, tarımda liberalleştirme adı altında tarımın uluslararası tekellere açılması gerçekleştirilmektedir. Tarım kesiminin verim artışı azalmakta ve özellikle tarımdaki küçük üreticiler yoksulluk sınırının altında yaşamaktadır. Hayvancılık neredeyse gözden çıkarılmış durumdadır.

Her kriz döneminin faturası ücretlilere, emeklilere, kent yoksullarına,çiftçilere,esnaf ve sanatkarlara çıkartılmıştır. Vergi politikaları ücretliler aleyhine şekillendirilmektedir. Sosyal güvenlik, sağlık, eğitim başta olmak üzere; tüm temel haklar sadece parası olanların yeterince yararlandığı bir anlayışa terkedilmiştir.

Küçük ve orta ölçekli işletmeler batma ve esnaf kepenk kapatma noktasına gelmiştir.

Daha önceki hükümetler dönemlerinde olduğu gibi 57. hükümetin kurulduğu günden beri de uygulamaya devam ettiği ve krizler karşısında değiştirerek sürdürmeye çalıştığı bu politikalar, ülkemizin çalışanlarının, işsizlerin ve emeklilerin, küçük çiftçilerin çıkarlarıyla temelden çelişmektedir. Ulusötesi sermayenin ve ülkemizdeki, bir avuç azınlığın çıkarlarının korunmasını ve alacaklarının tahsilini hedefleyen bu programlar bir kez daha krizle sonuçlanmıştır.

Kriz sonrasında hükümetçe sunulan "acil önlemler paketi" yukarıdaki acı tabloyu yaratan uygulamaların devamı niteliğindedir. Bugüne kadar IMF ve Dünya Bankası politikalarını savunarak ve uygulayarak ülkemizi derin açmazların içine sürükleyen hükümetler artık yüzünü halkına dönmek zorundadır.

Halkın refah düzeyini yükseltmeyi, gelir dağılımındaki dengesizlikleri gidermeyi ve rant yerine üretimi artırmayı amaçlamayan hiçbir politika çözüm üretmeyecektir. Türkiye ekonomisinin sanayileşme ve yatırım artışlarına dayalı dengeli bir büyüme

yapısına kavuşturulması ancak kapsamlı ve eş zamanlı bir kamu kesimi, mali kesim ve ödemeler dengesi reformu ile sağlanabilecektir

Ekonomik krizleri önlemenin ve toplumsal güveni sağlamanın yolu; (a) yolsuzluklarla etkili bir biçimde mücadele, (b) demokratik sosyal hukuk devleti olgusunun hayata geçirilmesi ve (c) çalışma mevzuatının onaylanmış uluslararası sözleşmeler ve ILO Sözleşmeleri ile uyumlu hale getirilmesi de dahil olmak üzere, Anayasa değişikliklerini de kapsayacak bir demokratikleşme paketi temelinde oluşturulacak ve halkımızın desteğine sahip bir programın uygulanmasından geçmektedir.

Emek Platformu Programının temel ilkeleri şunlardır;

1. Türkiye'de devletin küçültülmesi yönündeki politikalar, kamu kesimi potansiyelinin kalkınma amaçlı olarak harekete geçirilmesi önünde engel oluşturmaktadır. Sosyal devletin gelişmesi ve kalkınmanın önünün açılması için devletin küçültülmesi saplantısından vazgeçilmeli; üretim ve istihdamın önünü açacak, büyümeyi ve kalkınmayı hedefleyen politikalara dönülmelidir.

2. Devletin ekonomik ve sosyal fonksiyonlarını yeniden kazanması ve geliştirmesi, Türkiye'nin geleceğini planlama yetilerini yeniden kazanmasıyla mümkündür. Özel sektör için yönlendirici, kamu sektörü için bağlayıcı plânlama, bölgesel ve sektörel bağlantıları etkin bir şekilde oluşturularak başlatılmalıdır. Planlamanın hiyerarşik her aşamasında, toplumun tüm kesimlerinin örgütsel temsilcileri aracılığıyla demokratik katılımı sağlanmalıdır.

3. Kriz koşullarının toplumun geniş kesimlerinde yarattığı yoksullaşmanın aşılabilmesi için sosyal devlet uygulamaları tartışmasız bir biçimde hayata geçirilmelidir.

4. Ekonomik krizin hızla aşılabilmesi için iç ve kısa vadeli dış borç ödemeleri yeniden takvimlendirilmelidir..

5. Kısa vadeli yabancı sermaye girişleri ve çıkışları kontrol altına alınmalıdır.

6. Banka sistemi plânlı bir rasyonelleştirmeye tâbi tutulmalı; bankaların mevduat ve kredi faizlerini ölçüsüz arttırmaları engellenmeli; mevduat garantisi küçük tasarruf sahiplerini korumak kaydıyla daraltılmalıdır. Ziraat Bankası, Halk Bankası, Emlak Bankası gibi kamu ihtisas bankaları asli görevlerini yapacak şekilde yeniden yapılandırılmalı , bu bankaların özelleştirilme süreci durdurulmalıdır.

7. Vergi tabanı yaygınlaştırılmalı, vergi gelirleri arttırılmalıdır. Sermaye

gelirlerinin vergi gelirleri içindeki payını yükseltecek önlemler alınmalıdır. Vergi adaletini ve herkesten mali gücüne, servetine ve gelirine göre vergi alınması ilkesini sağlayacak bir vergi reformu gerçekleştirilmelidir.

8. Bütçelerin faiz ödeme öncelikli bir aktarma organına dönüşmesine son verilmeli; kamu mali sistemindeki parçalı yapıyı sona erdirecek, kamu hizmetlerinde etkinliği ve saydamlığı arttırıcı düzenlemeler içerecek kapsamlı bir bütçe ve harcama reformu gerçekleştirilmelidir. Bütçeden, eğitime, sağlığa, yatırıma ayrılan pay arttırılmalı,bunlar dışındaki gereksiz harcamalar kısılmalıdır. Bütçe dışı harcama ve fonlar bütçe kapsamına alınmalıdır. Devletin her kademesinde üretken olmayan ve kamu yararı taşımayan harcamalarda tasarrufa gidilmelidir. Kamu ihalelerinin şeffaflığını sağlayacak yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

9. Yolsuzlukların üzerine kararlılıkla gidilmeli; siyasal sorumluları da açığa çıkarılmalıdır.

10. Kayıt dışı ve yasadışı iktisadî faaliyetler önlenmelidir.

11. Tarımın başta sanayi olmak üzere diğer sektörlerle organik bütünlüğünü gözeten uzun vadeli bir planlama yapılmalıdır.

12. Dengeli bir kalkınmayı sağlamak, gelir dağılımını iyileştirmek hedef olarak alınmalıdır. Bu amaçla çalışanların uygulanan politikalar ve kriz nedeniyle oluşan ücret kayıpları derhal telafi edilmelidir.

13. Toplumsal güven ve barışın hayata geçirilebilmesi için Anayasa , siyasi partiler ve seçim yasaları derhal değiştirilmeli, yasalar çağdaş ,demokratik düzene uydurulmalıdır. Hukuk devleti olmanın temel koşulu olan hukukun üstünlüğü ilkesi hayata geçirilmelidir. Çalışanların haklarının tanınması doğrultusunda ILO normlarına uygun düzenlemeler yapılmalıdır.

Emek Platformu tarafından uzun bir dönemdir yapılmakta olan tüm uyarılar haklı çıkmıştır. Hükümet bu sese kulak vermeli, Emek Platformu ile bir araya gelerek önerilerini dikkate almalıdır. Hükümet,içinde bulunduğumuz krizden çıkış için IMF ve Dünya Bankası'nı, ulusötesi sermayeyi ikna etmek için uğraşmaktan vazgeçmeli; yüzünü kendi toplumsal dinamiklerine çevirmelidir.

Bu ülkenin içinde bulunduğu krizi aşabilecek ve krizsiz bir kalkınma gerçekleştirilebilecek potansiyeli vardır. Bu ülkenin insanları toplumsal yarar içeren; çalışanların, emeklilerin, işsizlerin, küçük çiftçinin, esnafın ve sanatkarların ve bu politikalardan mağdur olan tüm toplumsal kesimlerin çıkarlarını koruyacak bir programı hayata geçirmek için çaba harcamaya hazırdırlar. Unutmayalım ki, gerçek bir ulusal program, ancak bu hedefler doğrultusunda bu kesimlerle birlikte hazırlanan programdır.

Yolsuzluk ve yoksulluk üretmekten başka işlevi kalmamış gözüken siyasal iktidarlar halk nezninde güvenlerini ve itibarlarını yitirme noktasına gelmişlerdir. Parlamento ve hükümetlerin yapması gereken şey, başarısızlığı kanıtlanmış ve toplumsal/siyasal desteği kalmamış IMF, Dünya Bankası politikalarından vazgeçmektir. ■

ÇÖZÜM
EMEK PLATFORMU PROGRAMINI HAYATA GEÇİRMEKTİR.

TÜRKİYE'NİN BU PROGRAMI UYGULAYACAK VE KRİZLERİ AŞACAK GÜCÜ VARDIR.

EMEK PLATFORMU EYLEM PROGRAMI TAKVİMİ

1- Başbakan ziyaret edilerek Emek Platformu'nun değerlendirmesi sunulacak ve daha önce bir çok kez ilettiğimiz taleplerimizin yerine getirilmesi bir kez daha istenecektir.

2- 17 Mart 2001 Cumartesi günü Emek Platformu'nun görüş ve talepleri illerde il bileşenlerimizin katılımıyla yapılacak basın açıklamaları ile kamuoyuna duyurulacaktır.

3- 17 Mart 2001 Cumartesi gününden itibaren ve eylemlilik sürecince, bütün birimlerimize **"YOLSUZLUK VE YOKSULLUĞA HAYIR"** pankartları asılacaktır.

4- 24-25 Mart 2001 tarihinde **EMEK POLİTİKALARI SEMPOZYUMU** bilim insanları ve örgüt bileşenlerimizin katılımıyla Ankara'da toplanacak, **Emek Platformu alternatif programına** son şekli verilecektir. 26 Mart 2001 tarihinde hazırlanan Emek Platformu alternatif programı kamuoyuna açıklanacaktır.

5- 31 Mart 2001 Cumartesi günü Başkanların katılımıyla Kızılay'da kitlesel basın açıklaması yapılacak ve alternatif program kamuoyuna dağıtılacaktır. Aynı gün diğer illerde Emek Platformu il bileşenleri de basın açıklamaları eşliğinde alternatif programın dağıtımını gerçekleştireceklerdir.

6- 1 Nisan 2001'den itibaren illerde standlar kurularak Emek Platformu alternatif programı ve taleplerimiz kamuoyuna dağıtılacak ve tanıtımı yapılacaktır.

7- Hükümetin taleplerimizin yerine getirilmesi yönünde somut bir girişimde bulunmaması durumunda, 4 Nisan 2001 tarihinden itibaren her Çarşamba günü yarım saat süreyle, alternatif programın ve Emek Platformu bildirilerinin okunması, forumlar düzenlenmesi, üretimden gelen gücün kullanılması, vb. uyarı eylemleri gerçekleştirilecektir.

8- 14 Nisan 2001 Cumartesi günü Türkiye'nin her tarafı bir miting alanına çevrilecektir.

9- 14 Nisan 2001 Cumartesi günü mitingler sonrası yapılacak Emek Platformu Başkanlar Kurulu toplantısında gelişmeler değerlendirilerek etkinlik ve eylemlerin devamı belirlenecektir. ■

TÜRK-İŞ TARAFINDAN EMEK PLATFORMU EMEK POLİTİKALARI SEMPOZYUMU'NA SUNULAN TEBLİĞ

(24-25 Mart 2001)

TÜRK-İŞ'in yaşanmakta olan krize karşı önlemleri, TÜRK-İŞ'in 1-5 Aralık 1999 tarihlerinde toplanan 18. Genel Kurulu'nda oybirliğiyle alınan kararlarda ve Başkanlar Kurulu kararlarında ayrıntılı olarak düzenlenmiştir.

Türkiye'nin bugün karşı karşıya bulunduğu kriz, Türkiye'de onyıllardır uygulanan sermaye yanlısı politikaların, 24 Ocak 1980 tarihinden beri uygulanan IMF – Dünya Bankası politikalarının, ülkemizdeki yağmanın, talanın ve yolsuzlukların ve hükümetlerin yanlış politikalarının bir sonucudur. Krizi çalışanlar, emekliler, işsizler yaratmamıştır. Krizin sorumluları, IMF – Dünya Bankası'nın yeni önerilerine destek verenlerdir.

Bu krizden kurtulmanın ve benzeri krizlere yeniden girmemenin yolu, öncelikle kamu kesiminin hızla yeni kaynak yaratmasından geçmektedir.

Bu amaçla, önce kayıt-dışı sektör kayıt altına alınmalıdır. Kayıt-dışı sektörün kayıt altına alınmasında ve vergi kaçağının önlenmesinde, çalışanların sendikalı olmasının büyük katkısı olacaktır. Bunun için de, tüm ücretlilere iş güvencesinin sağlanması, işsizlik sigortasının geliştirilmesi ve işkolu toplu iş sözleşmesi sisteminin yasalaştırılması gereklidir.

Ayrıca, herkesten geliri ve serveti ile orantılı bir vergi alınmalı; vergi kaçakçılığı önlenmeli; vergi istisnaları azaltılmalı; dershane ve vakıf gibi kuruluşlara tanınan muafiyetler kaldırılmalıdır.

Fedakarlığı, yapması mümkün ve gerekli olanlar yapmalıdır.

Bu konularda, 1-5 Aralık 1999 günleri toplanan 18. Genel Kurulumuzda alınan kararlar şöyledir:

"İş güvencesinin olmadığı koşullarda tek başına işsizlik sigortası büyük eksiklikler taşımaktadır. İş güvencesi sağlanmalı ve mevcut işsizlik sigortası, hak kazanma koşulları, hak düşürücü nedenler, işsizlik ödeneğinin miktarı ve süresi konularında Avrupa Birliği standartlarına uygun hale getirilmelidir. İşsizlik sigortasının sona ermesi durumunda devlet sosyal yardım yapmalıdır. (Madde 59)

"Hizmet akdinin işveren tarafından geçerli bir nedene dayanmadan tek taraflı olarak feshedilmesine engel olunmalıdır. Bu konuda Uluslararası Çalışma Örgütü'nün Türkiye tarafından onaylanmış 158 sayılı Sözleşmesi'nin gerekleri iç mevzuatımıza yansıtılmalıdır. İşten çıkarmanın geçerli bir nedene dayanmaması durumunda verilecek yargı kararıyla sözkonusu işçi işe geri döndürülebilmelidir. (Madde 89)

"Kayıt-dışı ekonomi ve vergi kaçakçılığı önlenmeli, vergi kaçıranlara devlet malını çalanlarla aynı ceza verilmelidir. (Madde 43)

"Yabancıların ülkemizde kaçak olarak çalışmaları önlenmelidir. Özellikle İncirlik Hava Üssündeki kaçak yabancı işçi istihdamına kesinlikle engel olunmalıdır. Kaçak işçi çalıştırmanın, bordroda düşük ücret ve kısa çalışma süresi göstermenin cezası artırılmalıdır. Kaçak işçilik, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, SSK ve Maliye Bakanlığı'nın sendikalarla birlikte yapacakları çalışmayla, önlenmelidir. Gazetecilik işkolunda "stajyer gazeteci" adı altında kaçak işçi çalıştırılması ile "telif hakkı" uygulamasının suistimali önlenmelidir. (Madde 72)

"Sendikasızlaştırmanın bir aracı olarak kullanılan taşeronluk önlenmelidir. Günümüzde, 94 sayılı Uluslararası Çalışma Örgütü Sözleşmesi, ilgili Bakanlar Kurulu kararı ve kamu kesimi toplu iş

sözleşmelerine konan hüküm uyarınca, kamu kurum ve kuruluşları tarafından ihaleyle yaptırılan tüm işlerde, işkolunda bağıtlanmış toplu iş sözleşmesinin ücretlere ve diğer konulara ilişkin hükümlerinin sendika üyesi olmasalar dahi taşeron işçilerine ve fason olarak iş yapan işyerlerinin işçilerine uygulanması sağlanmalıdır... (Madde 73)

"Sermaye ve tanıma sağlanan vergi ayrıcalıkları ve istisnaları kaldırılmalıdır. Vergi yükü, kazanç ve servete göre adaletli bir biçimde dağılmalıdır. Başta spekülatörler, rantiyeler, büyük toprak sahipleri, büyük tüccarlar, ithalat ve ihracatçılar ve bankacılar olmak üzere tüm sermaye ve servet sahipleri etkili bir biçimde vergilendirilmelidir. İşçilerin ve memurların sırtındaki gelir vergisi ve dolaylı vergi yükü azaltılmalıdır. Asgari ücret miktarı kadar gelirden vergi kesilmemelidir... (Madde 44)

Ülkemizin kaynakları zengindir. Ancak, bu kaynakların kullanılmasında yaşanan talan, yağma, yolsuzluklar ve israf, kamu açıklarının büyümesine ve borçlanmaya neden olmaktadır. İç ve dış borçlanma ise, yıllık yüzde 194 faizli son borçlanmada da görüldüğü gibi, ülke kaynaklarını bir avuç yerli ve yabancı sermayedara aktarmaktadır.

Kaynakların ülkemiz yararına kullanılabilmesi için, yolsuzluklarla etkili bir biçimde mücadele edilmeli, banka batıran ve soyanların üzerine, bu kişiler kim olursa olsun, kararlı bir biçimde gidilmeli, batık bankalar tasfiye edilmelidir. Özelleştirme yağması ve talanı durdurulmalıdır. Kamu kesiminin ve KİT'lerin sorunları, sosyal taraflarla görüşmeler yoluyla çözümlenmeli, yönetime katılma teşvik edilmelidir. Her türlü haksız kazanç ve kamu kesimindeki israf önlenmelidir. Milletvekili lojmanları satılmalı, milletvekili sayısı ve Meclis'in personel sayısı azaltılmalıdır. Köşe dönmeciliği ve bireyciliği teşvik eden anlayışlardan vazgeçilmeli, ülkesinin, halkının ve toplumun çıkarlarını ön planda tutan, emeğe saygıyı temel alan anlayış yerleştirilmelidir. Devletin ekonomiye müdahale araçları güçlendirilmeli, ulusal egemenliğin araçları, ulusötesi sermayenin denetimine sokulmamalı, yatırımcı ve üretimci demokratik sosyal devlet güçlendirilmelidir.

Genel Kurulumuzda bu konuda alınmış olan kararlar şöyledir:

"Başta kamu kurum ve kuruluşları olmak üzere, tüm işletmelerde çalışanların yönetime etkin katılımı sağlanmalıdır. Ekonomik ve Sosyal Konsey demokratikleştirilmeli ve kuruluşu ve işleyişi kanunla düzenlenmelidir. (Madde 16)

"Emek en yüce değerdir. Çalışanlar ve emekliler, toplumda hak ettikleri saygın yere sahip olmalıdır. (Madde 13)

"Toplumda, köşeyi dönmeci ve bireyci anlayışlar değil, halkın ve ülkenin çıkarlarını ön planda tutan ve örgütlü davranmayı savunan anlayışlar hakim kılınmalıdır. (Madde 14)

"Ülkede ve devlet yönetiminde israf, yolsuzluk, rüşvet, hırsızlık önlenmelidir. (Madde 31)

"Türkiye'nin gelişmesi ve güçlenmesi ve halkımızın sorunlarının çözümü, kendi çıkarlarına herşeyin üstünde öncelik tanıyan işverenlerin denetimindeki piyasa kurallarına bırakılmamalıdır. (Madde 25)

"Devlet, ülke kalkınmasını demokratik planlama yoluyla yönlendirmelidir. Devlet, ülkenin ve halkın çıkarlarını gözönüne alarak, piyasaya aktif bir biçimde müdahale etmeli ve piyasayı yerli ve yabancı tekelci işletmelerin hakimiyetine bırakmamalıdır. Devlet, büyük işletmelerin kendi aralarında çeşitli biçimlerde anlaşarak piyasayı denetimleri altına alma girişimlerini önlemelidir. (Madde 26)

"Devlet, sosyal adaletin sağlanması doğrultusunda fiyatlara ve üretilen mal ve sunulan hizmetlerin kalitesine gerekli müdahalelerde bulunmalıdır. (Madde 27)

"Fabrikalar, bankalar, büyük ticarethaneler, büyük araziler ve çok miktardaki gayrimenkul üzerindeki bireysel tasarruf hakkı, ülkenin ve halkın çıkarları gerektirdiğinde, demokratik bir biçimde denetlenmeli ve ülkenin ve halkın çıkarları doğrultusunda yönlendirilmelidir. Devlet, aşırı kar peşinde koşanları denetim altına almalıdır. (Madde 28)

"Türkiye'de yaşayan vatandaşlarımızın yurtdışındaki mal varlığı ve banka hesapları tespit edilmeli, kamuoyuna açıklanmalı ve vergilendirilmelidir. (Madde 29)

"Çeşitli dönemlerde iktidardaki siyasal partilerin çıkarları doğrultusunda yönetilen, birer arpalık olarak kullanılan ve sermayeyi desteklemek amacıyla kurulup işletilen kamu kurum ve kuruluşları, özerk ve demokratik bir yapıya kavuşturularak, halkımıza hizmet eder hale getirilmelidir. KİT'lerin yönetimi demokratik ve özerk bir yapıya kavuşturulmalı ve çalışanların Yönetim Kurulu üyeliği dahil, yönetime etkin şekilde katılımı sağlanmalıdır. (Madde 34)

"KİT'lere yeni kaynaklar aktarılarak, bu işletmelerin gelişkin teknolojili, verimli ve etken kuruluşlar haline gelmeleri sağlanmalıdır. (Madde 35)

"Ulusal savunma ile doğrudan ilgili sanayiler kamunun mülkiyetinde ve demokratik yönetiminde bulunmalıdır. (Madde 36)

"Ülkemizin önemli doğal kaynakları, çalışanların etkin yönetime katılımıyla, kamu kurum ve kuruluşları tarafından işletilmelidir. Kıyılar kamu mülkiyetinde olmalı ve ormanlar kamu mülkiyetinde kalmalıdır. (Madde 37)

"Enerji, bir kamu hizmeti olarak devletçe üretilmeli ve devletçe dağıtılmalıdır. Kamu işletmeleri eliyle çağdaş teknolojili deniz ve demiryolu ulaştırmacılığı geliştirilmelidir. Kamu hizmeti niteliğindeki posta ve telefon hizmetleri kamu kurum ve kuruluşları tarafından yerine getirilmelidir. (Madde 38)

"Türkiye Cumhuriyeti'nin ekonomik ve siyasal bağımsızlığının ana dayanaklarından olan kamu iktisadi teşebbüsleri, özelleştirme adı altında değerlerinin çok altında fiyatlarla yerli ve yabancı kişi ve kuruluşlara yağmalatılmamalı, sendikasızlaştırmanın ve işçileri köleleştirmenin bir aracı olan özelleştirme durdurulmalıdır. Günümüzde ulus-devletin ve vatandaşla Devletimiz arasındaki bağın daha güçlendirilmesinin ana araçlarından olan kamu kurum ve kuruluşlarının ve KİT'lerin özelleştirilmesi durdurulmalı ve engellenmelidir. Özelleştirmelerin iptaline ilişkin yargı kararları uygulanmalıdır. Yanlış siyasi kararlar nedeniyle veya sermayeyi desteklemek amacıyla uygun olmayan yerlerde ve geri teknolojiyle kurulan ve yeni teknoloji kullanılmasını sağlayacak yatırımlarla rasyonel hale getirilmesi olanaklı olmadığı, demokratik yapılı bir ekonomik ve sosyal konseyde görüşülüp karara bağlanarak tespit edilecek kamu işletmeleri, bir süreç içinde elden çıkarılmalı veya tasfiye edilmelidir. Bu işyerlerindeki işçiler başka kamu işyerlerine yerleştirilmelidir. Bu kararda yalnızca sözkonusu işletmenin kârı veya zararı değil, bu işletmenin ülke ekonomisine, yöre ekonomisine ve toplumsal hayata doğrudan ve dolaylı olumlu etkileri de gözönünde bulundurulmalıdır. (Madde 39)

"Çay ve tütün gibi küçük üreticilik için önemli alanlarda kamu tekeli yeniden kurulmalıdır. (Madde 40)

"Kamu kurum ve kuruluşları özel sektöre fason üretim yaptırma uygulamasını asgariye indirmelidir. Kamu kurum ve kuruluşları ellerindeki makine ve teçhizatı geliştirerek ve etkili bir biçimde kullanarak, emanet işleri artırmalıdır. (Madde 41)"

Türkiye'de üretim, üretkenlik, istihdam ve ihracat artırılmalıdır. Yerli üretimin tüketimi teşvik edilmelidir. Herkes öncelikle yerli malı kullanmalıdır. İthal edilen her mala döviz ödenmektedir. Ülkemizin ise, kalkınmanın temeli olan yatırımlar için dövize şiddetle ihtiyacı vardır. İthal edilen her ürün, ülkemizde birçok fabrikanın üretimini düşürmekte ve hatta bunların kapanmasına yol açmakta, Türkiye'de istihdam alanını daraltmakta, işçilerin işsiz kalmasına yol açmakta, köylünün yoksullaşmasına ve göçe neden olmaktadır. "Bir ben yerli malı kullansam ne olur, kullanmasam ne olur" düşüncesi terk edilmelidir. Tam üyeliğin gerçekleşmemesi durumunda, ülkemizi açık pazar haline getiren gümrük birliği ilişkisi gözden geçirilmelidir. ☛

Üretken yatırımlar teşvik edilmeli, tarım ve hayvancılık desteklenmelidir.

Genel Kurulumuzda bu konuda alınmış olan kararlar şöyledir:

"Türkiye Cumhuriyeti'nin Misak-ı Milli sınırları içindeki bütünlüğü ve bağımsızlığı özenle korunmalı, uluslararası tekelci sermayenin sözcüsü ve beyni IMF'nin ve Dünya Bankası'nın ülkemizin bağımsızlığını zedeleyici tavırlarına karşı çıkılmalıdır. Çoktaraflı Yatırım Anlaşması (MAI) imzalanmamalı, günümüzün kapitülasyonları olan "imtiyaz sözleşme ve şartlaşmalarında uluslararası tahkim" reddedilmelidir. Türkiye'nin Avrupa Birliği ile ilişkilerinde ve genel olarak dış ilişkilerimizde, ulusal çıkarlarımıza zarar verebilecek, ulusal onurumuza gölge düşürebilecek veya bütünlüğümüzü ve bağımsızlığımızı tehdit edebilecek tutum ve davranışlardan kesinlikle kaçınılmalıdır. (Madde 3)

"Türkiye, Avrupa Birliği'nin eşit koşullarla tam üyesi olmalı, Avrupa Birliği ile olan ilişkiler bu anlayışla biçimlendirilmelidir. İthal ürünlerin yerli sanayimizi yok etmesine izin verilmemeli, gümrük birliğinin sakıncalarını giderici önlemler alınmalıdır. (Madde 45)

"Yerli ürünlerin kullanımını özendiren politikalar izlenmelidir. (Madde 41)"

IMF ve Dünya Bankası tarafından önerilen programların tek amacı, Türkiye'nin borçlarının düzenli olarak ödenmesidir. Bu programlar Türkiye'nin hiçbir sorununu çözmemiş, halkımızda büyük kaygılar ve tepkiler yaratmıştır. Türkiye'de krizin kalıcı bir biçimde aşılabilmesinin yolu, halkımızın temsilcisi olan kuruluşların da hazırlanmasına katılacağı gerçekten ulusal bir programdan, siyasilere yeniden duyulacak güvenden, sosyal devletin sağlayacağı istikrardan ve ekonomik canlanmadan geçmektedir. Ayrıca, kamu borçları yeniden yapılandırılmalı, Türk Lirası güvenilir bir para birimi yapılmalı, kısa vadeli sermaye hareketleri devletin denetimi altına alınmalıdır.

Genel Kurulumuzda bu konuda alınmış olan kararlar şöyledir:

"Uluslararası Para Fonu (IMF), Dünya Bankası ve Dünya Ticaret Örgütü gibi kuruluşlar, işçi temsilcilerinin de katılımıyla Uluslararası Çalışma Örgütü benzeri bir yapıya kavuşturulmalı ve demokratikleştirilmelidir. Uluslararası Para Fonu (IMF) ve Dünya Bankası tarafından gelişmekte olan ülkelere dayatılan biçimiyle istikrar ve yapısal uyum politikaları uygulamasından vazgeçilmelidir. 1980'li yıllardan bu yana, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin birçoğunda uygulanan ve sermayenin uluslararası çıkarlarına öncelik tanıyan ekonomik politikalar terkedilerek, insana öncelik veren ve sosyal devlet anlayışına dayalı ekonomik politikalar benimsenmelidir... (Madde 21)

"Gelişmekte olan ülkelerin iç ve dış borçlarının bu ülke ekonomilerini ipotek altına alan yükünün ortadan kaldırılması için uluslararası ve ulusal düzeyde politikalar geliştirilmeli ve hayata geçirilmelidir. (Madde 22)

"Hükümet, Türkiye tarafından onaylanmış 122 sayılı Uluslararası Çalışma Örgütü Sözleşmesi hükümleri uyarınca, tam istihdam sağlamaya yönelik bir politika izlemeli, işsizlikle etkili bir biçimde mücadele etmelidir. Devlet, istihdam yaratıcı üretken ve verimli yatırımlar yapmalıdır. Özel sektörün yatırımlarının teşvikinde istihdam yaratma özelliğine öncelik tanınmalıdır. (Madde 23)

"Gelir ve servet dağılımı, aktif devlet müdahalesiyle, adaletli hale getirilmelidir. Hayatın her alanında sosyal adalet sağlanmalıdır. (Madde 24)

"Devlet, temel tüketim mallarına uygulayacağı sübvansiyonlarla, dar ve sabit gelirlileri desteklemelidir. (Madde 32)

"Aile toplumun temelidir. Devlet, her ailenin istihdam, konut, beslenme, sağlık, çocuk yetiştirme, eğitim ve ulaştırma konularındaki gereksinimlerinin karşılanmasında sorumluluk sahibi olmalı ve bu sorumluluğunu öncelikle yerine getirmelidir. (Madde 47)

"Kamu harcamalarında sosyal adaletin sağlanması ve sosyal devlet anlayışının gereklerinin yerine getirilmesine öncelik verilmelidir. Eğitim, sağlık, toplu konut, ulaştırma harcamalarının bütçe içindeki payı artırılmalıdır. (Madde 48)

"Sağlık hizmetleri devlet tarafından, parasız olarak sağlanmalıdır. Koruyucu hekimliğe önem verilmelidir. Sağlık personeli sayısı ve niteliği yükseltilmelidir. (Madde 49)

"Devlet bütçesinden eğitime ayrılan kaynaklar artırılmalıdır. Eğitim, devlet tarafından parasız olarak yapılmalıdır. Eğitim alanında özel teşebbüsün teşvik edilmesine son verilmeli, olanakları sınırlı öğrencilere yaygın bir biçimde ve yeterli miktarda burs sağlanmalıdır. (Madde 50)

"Kentlerde belediyelerin mülkiyetinde ve halkın denetimindeki toplu taşımacılık teşvik edilmelidir. (Madde 52)

"Kamu kurum ve kuruluşları tarafından üretilen malların ve sunulan hizmetlerin fiyatlandırılmasında, "sosyal devlet" anlayışı temel alınmalıdır. Tanzim satışları, sübvansiyonlar ve destekleme alımları gibi yollarla, gelir ve servet dağılımındaki büyük adaletsizliği azaltmaya yönelik girişimlerde bulunulmalıdır. (Madde 58)

"0-6 yaş grubu çocukların bakımı sosyal devlet anlayışıyla ele alınmalı ve yerel ve merkezi yönetimler bu amaca yönelik tesislerin kurulmasını, işletilmesini ve aile sahibi işçilerin hizmetine sunulmasını sağlamalıdır. (Madde 66)

"Sosyal güvenlik sosyal devlet anlayışıyla gerçekleştirilmelidir. Sosyal güvenliğin finansmanına devlet de katılmalı, sosyal sigorta primi işçi ve işveren payı azaltılmalıdır. Devlet, sosyal güvenliğin finansmanına katkıda bulunduğu oranda SSK yönetiminde temsil edilmelidir. SSK yönetimi demokratik ve özerk bir hale getirilmelidir. SSK, karşılığında prim almadığı sosyal risklerden sorumlu tutulmamalıdır. SSK'nın müfettiş sayısı artırılmalı, müfettişlerin yetkileri ve denetimi daha etkili hale getirilmelidir. SSK, özel sosyal güvenlik kuruluşları, Emekli Sandığı ve Bağ-Kur sigortalıları arasında yükümlülükler ve haklar konusunda uyum sağlanmalıdır. (Madde 76)

"Zorunlu emeklilik uygulamasına başvurulmamalıdır. (Madde 102)"

Siyasilere güven duyulabilmesi için milletvekili dokunulmazlığı yalnızca yasama görevi ile sınırlandırılmalı, Siyasi Partiler Yasası ve Seçim Yasası değiştirilmelidir. Sendikaların siyasi alandaki etkinliği ve gücü, demokratik bir süreçle artırılmalıdır.

Genel Kurulumuzda bu konuda alınmış olan kararlar şöyledir:

"Demokrasinin temeli örgütlü toplumdur. Şiddete dayanmamak, şiddeti savunmamak ve demokrasiyi ortadan kaldırmaya çalışmamak koşuluyla, her görüş ve düşünce serbestçe örgütlenebilmelidir. Toplumsal barışın ve huzurun ana dayanağı olan inanç, ibadet, düşünce ve örgütlenme özgürlüğü özgürce kullanılabilmelidir. Siyasi Partiler Yasası ve Seçim Yasası demokratikleştirilmeli, milletvekili dokunulmazlığı yasama görevi ile sınırlı tutulmalıdır. (Madde 6)

"Meslek örgütleri bağımsız ve demokratik bir yapıya kavuşturulmalıdır. (Madde 20)

"Sendikacıların ve sendikaların siyasi alandaki faaliyetlerini kısıtlayan tüm yasaklama ve kısıtlamalar kaldırılmalıdır. TÜRK-İŞ, çalışanlar aleyhinde uygulama yapan hükümetler karşısında daha açık tavır alacak ve işçi sınıfının siyasi alandaki bağımsız gücünü daha da geliştirecek ve demokratik biçimde kullanacaktır. Çalışanların TBMM'de etkin bir biçimde temsilinin sağlanması için gerekli girişim ve çalışmalar yapılacaktır. (Madde 116)"

Ekonomik program, bir demokratikleşme ve ILO Sözleşmeleri ile uyum sağlama paketi ile birlikte gerçekleştirilmelidir.

Genel Kurulumuzda bu konuda alınmış olan kararlar şöyledir:

"12 Eylül döneminin anti-demokratik Anayasası ve diğer mevzuatı, sendika-

ların ve diğer demokratik kuruluşların da katılacağı bir tartışma sürecinde, evrensel demokrasi ilkelerine, onaylanmış uluslararası sözleşmelere ve tam üyelik için başvurduğumuz Avrupa Birliği standartlarına uygun hale getirilmelidir. Çoğulcu, özgürlükçü ve katılımcı demokrasi, tüm kurum ve kurallarıyla uygulanmalıdır. Demokrasinin önşartı, temeli ve ana kıstası, sosyal adalet, işçi hakları ve sendikal hak ve özgürlüklerdir. (Madde 1)

"Ülkemizdeki çalışma mevzuatı bir bütün olarak Uluslararası Çalışma Örgütü'nün ilkeleri ve Türkiye tarafından onaylanmış Sözleşmeleri ile uyumlu hale getirilmelidir. (Madde 82)

"Avrupa Sosyal Şartı'nın Türkiye tarafından onaylanmamış olan maddeleri Bakanlar Kurulu tarafından derhal onaylanmalıdır. (Madde 83)

"Kamu kesiminde ve özel kesimde tüm ücretli çalışanların, Türkiye tarafından onaylanmış Uluslararası Çalışma Örgütü Sözleşmeleri'nden kaynaklanan sendikalarda örgütlenme, toplu pazarlık ve grev haklarını kullanmalarının önündeki iç hukuk engelleri kaldırılmalıdır. (Madde 84)

"Kamu çalışanlarının Türkiye tarafından onaylanmış Uluslararası Çalışma Örgütü Sözleşmelerinde yer alan sendikalaşma, toplu pazarlık ve grev haklarını kullanmalarının önündeki idari ve hukuksal engeller kaldırılmalıdır. (Madde 85)

"Tüm ücretli çalışanlar aynı hak ve özgürlüklere sahip olmalıdır. İşçi sınıfının ayrılmaz bir parçasını oluşturan memur ve sözleşmeli personel statülerindeki kamu çalışanları da diğer işçilerle birlikte örgütlenebilmelidir. Sözleşmeli personel uygulamasına son verilmelidir. İşçi statüsünde çalışanların memur ve sözleşmeli personel statüsüne geçirilmesi uygulamasına son verilmelidir. (Madde 86)

"İşçi ve memur statülerinde istihdam edilen ve aynı işi yapan kamu ücretli çalışanları arasında ücret ve diğer hak ve özgürlükler konusundaki farklar, işyerlerinde huzursuzluk yarattığı gibi, Türkiye tarafından onaylanmış 111 sayılı Uluslararası Çalışma Örgütü Sözleşmesi'ni de ihlal etmektedir. Bu ayrımcılık, en gelişkin haklar diğer statülerde istihdam edilenlere yaygınlaştırılmak yoluyla, sona erdirilmelidir. (Madde 87) "

Halkımızın satınalma gücü yükseltilerek piyasalar canlandırılmalıdır. Krizin işçiler, memurlar, çiftçiler, esnaf-sanatkar ve emekliler açısından yarattığı kayıplar telafi edilmeli, Asgari Ücret Tespit Komisyonu derhal toplanmalıdır. Zorunlu tasarruf fonundaki para, hak sahiplerine ödenmelidir.

Genel Kurulumuzda bu konuda aşağıdaki kararlar alınmıştır:

"Asgari ücret, iki çocuklu bir ailenin insanca yaşamasına yeterli düzeyde olmalı ve altı ayda bir enflasyona ve ekonomik büyümeye endeksli olarak artırılmalıdır. Asgari ücret tespit komisyonu demokratik bir yapıya kavuşturulmalıdır. (Madde 53)

"Emekli, dul ve yetim aylıkları, gerektiğinde devlet desteğiyle yükseltilerek, bu kişilerin insanca yaşamalarına olanak sağlanmalıdır. (Madde 54)

"...İşçi ücretleri ile memur aylıkları, insanca yaşamaya yetecek düzeye çıkarılmalıdır. (Madde 55)

"Ücretlerde, maaşlarda ve emekli aylıklarında yapılan artışlar en az bir önceki dönemin enflasyonu oranında olmalıdır. (Madde 56)

"...Zorunlu tasarruf fonundaki para, nemalarıyla birlikte, hak sahiplerine ödenmelidir; konut edindirme fonundaki kaynak, yasadaki amacına uygun olarak kullanılmalıdır... (Madde 100)"

Türkiye, sorunlarını çözecek güce ve kararlılığa sahiptir. TÜRK-İŞ'in genel kurul kararlarının tüm siyasi partilere duyurulmuş olmasına rağmen, bu önerilerimizin dikkate alınmaması nedeniyle Türkiye bugünkü krizi yaşamaktadır. Bugün bile TÜRK-İŞ'in önerilerinin hayata geçirilmesi, krizin aşılması ve ekonomimizin güçlenmesi doğrultusunda önemli adımların atılmasını sağlayacaktır. ■

EMEK PLATFORMU, TÜRK-İŞ VE SON DÖNEMDE YAŞANAN GELİŞMELER

Koray DEĞİRMENCİ / TÜRK-İŞ Dış İlişkiler Uzmanı

Emek Platformu Türkiye'nin artan sorunlarına çalışanlar olarak birlik halinde tepki verilmesi ve bu sorunların çözümü için ortak davranılması düşüncesi temelinde kuruldu. 14 Temmuz 1999 günü TÜRK-İŞ, HAK-İŞ, DİSK, KESK, Türkiye KAMU-SEN, MEMUR-SEN, Türkiye İşçi Emeklileri Cemiyeti, Tüm İşçi Emeklileri Derneği, Tüm Bağ-Kur Emeklileri Derneği, TMMOB, Türk Diş Hekimleri Birliği, Türk Eczacılar Birliği, Türk Tabipleri Birliği, Türk Veteriner Hekimleri Birliği, TÜRMOB yöneticileri TÜRK-İŞ Genel Merkezinde biraraya gelerek Emek Platformunun tohumlarını attılar. O günden bu yana eylemlerle, ülke sorunlarına getirilen çözüm önerileri ile ve hükümet ve devlet görevlileri ile görüşülerek sorunlara çözüm arandı. Ancak ortaya konulan nesnel sonuçların yanında Emek Platformu Türkiye'deki çalışanlar açısından özel bir önem taşımaktadır: Emek Platformu emeği ile geçinenlerin arasında yaratılan suni bir takım farklılıkların bu kesimlerin çıkar birliğine dönük ortak mücadelelerini etkilemeyeceğini en iyi biçimde göstermiştir ve göstermektedir. TÜRK-İŞ'in yıllardır kurmaya çalıştığı, emekçiler arasında ayrımlar yaratan suni farklılıkların ötesindeki 'emek birliği' kavramına hizmet etmektedir.

Ne yazık ki Türkiye'de ekonomik ve sosyal sorunlar artarak devam etmektedir. Önümüzdeki süreçte bu sorunların çözümüne dair iyimser bir gösterge bulmak gittikçe güçleşmektedir. 1980 sonrasında Türkiye'de emekçilerin haklar ve özgürlükler alanında yaşadığı olumsuz gelişmeler işçi sınıfı açısından ekonomik sorunları da beraberinde getirmiştir. Özellikle 1994'de yaşanan ekonomik kriz ve ardından gelen krizlerin yarattığı ekonomik ortam, özelleştirme politikaları, sosyal güvenlik ve diğer sosyal devlet unsurlarına dönük yürütülen IMF kaynaklı politikalar sonucunda oluşan sorunlar ekseninde kurulan ve çalışanların ortak sesini ifade eden Emek Platformu son dönemde gittikçe ağırlaşan sorunlarla karşı karşıyadır.

Şubat ayında yaşanan ekonomik krizin ardından oldukça tehlikeli bir dönemin içine giren Türkiye ekonomisi, onyıllardır uygulanan sermaye yanlısı ve daha sonrasında IMF eksenli politikaların meydana getirdiği bunalımın içinde kıvranmaktadır. Krizin ardından hükümet yetkilileri IMF'yi eleştirdiler. Ancak ortaya konan sözde 'Ulusal Program' bu politikaların tersine değil, aksine bu politikalar ile aynı doğrultuda ve onları pekiştirici bir biçimde kurgulanmıştır. Önümüzdeki dönemde yapılacak olan Toplu İş Sözleşmelerinde işçi sınıfından 'fedakarlık' beklendiği açıkça vurgulanmaktadır. Enerji sektöründe liberalizasyon sürecinin kararlılıkla sürdürüleceği ifade edilmekte, memur ve sözleşmeli personele hedeflenen enflasyon oranında zam yapılacağı vurgulanmaktadır. Özelleştirilen kuruluşlardan diğer kamu kurumlarına işçi nakli yapılmayacağı belirtilmekte ve kamu işçilerinin zorunlu emekliliği gündeme getirilmektedir. TEKEL, THY ve Şeker Fabrikaları gibi kamu kuruluşlarının özelleştirilmesinin hızla tamamlanacağı, Telekom'un %51'inin satışına izin veren Kanunun çıkarılacağı belirtilmektedir. Bu durumda bahsedilen programın önceki programlardan farkı yoktur. Ulusötesi sermayenin öncüsü durumundaki IMF'nin politikalarına devam edilmektedir. Aynı temeller üzerinden planlanmış programlar için yıllardır halkımızdan fedakarlık istenmekte ancak yaşanan kriz yüzünden birkaç haftada milyarlarca dolar rantçı sermayenin cebine girmektedir.

9 Aralık 1999'da verilen niyet mektubu çerçevesinde yapılan ve 22 Aralık 1999'da IMF İcra Kurulu'nun onayladığı stand-by düzenlemesinden sonra hükümet, ekonomik istikrar programının ana ilkelerini, hedeflerini çok iddialı bir biçimde kamuoyuna sunmuştur. Bu süreç içinde Emek Platformunun üyeleri ve genel olarak halkımız hükümetin istikrar programı için istediği bir takım fedakarlıkları yerine getirmiştir. TÜRK-İŞ de bu süreçte iyi niyetle hükümetle görüşmeler yapmış, diyalogla sorunlara çözüm bulunması ilkesinden vazgeçmemiş ve ana ilkelerinden taviz vermeden hükümete zaman tanımıştır. Ancak görünen o ki olumlu bir

değişimin tersine daha da kötüye gidiş söz konusudur. Halkımızın siyasi iktidara güveni kalmamıştır. Birkaç hafta içinde gözle görünür oranda fakirleşme yaşayan çalışanların tersine rantçı sermaye bu süreçten de yararlanmayı bilmiş ve halkımızın fedakarlıkları sonucunda oluşan milyarlarca dolar bir anda ceplerine girmiştir. Buna ek olarak üstüste gelen zamlar alım gücü zaten gittikçe eriyen bu kesimin gelir düzeyini iyice aşağılara çekmiştir.

Bu gelişmeler üzerine Emek Platformu 28 Şubat 2001 tarihinde TÜRK-İŞ'in dönem sözcülüğünde toplanmıştır. TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral'in açılış konuşmasında şu ifadeler yer almaktadır: "Hükümetler en büyük yanlışlığı ekonomiyi IMF'ye teslim etmekle ve Avrupa Birliği'ne tam üyelik olmaksızın Gümrük Birliğine girerek ülkemizi Avrupa'nın açık pazarı haline getirmekle yapmıştır. Bu iki konu da ülkemizin ve halkımızın zararına, ulusötesi sermayenin ve Avrupa'nın yararına olmuştur. IMF'nin ve Avrupa Birliği'nin istekleri doğrultusunda gerçekleştirilen özelleştirme yağması ve talanı sonucunda onbinlerce insanımız işinden ve aşından edilmiştir. IMF'nin ortaya koyduğu bu ekonomik model, yatırımları durdurmuş, ithalat-ihracat dengesini bozmuş, işsizliği ve yoksulluğu artırmış, gelir dağılımı adaletsizliğini had safhaya çıkarmıştır". Emek Platformunun 28 Şubat 2001 tarihli Başkanlar Kurulu açıklamasında da önemli saptamalar vardır. Başkanlar Kurulu açıklamasında "Ülkemizin bugün yaşadığı kriz IMF politikalarının iflasıdır. Krizin sorumlusu ülkeyi yönetemeyen hükümettir, siyasete duyulan güveni yok edenlerdir" denmektedir. Başkanlar Kurulu bildirisinde Emek Platformunun görüşünün ve onayının alınmadığı bir programa destek verilmeyeceği açıkça ifade edilmektedir. Bu toplantıda ifade edilen diğer önemli bir nokta ülkemizin içine sürüklendiği bu kısır döngüden kurtulacak alternatif programların olduğu iddiasıdır. Bu amaçla Emek Platformu bir alternatif program hazırlama çalışmalarına başlayacağını kamuoyuna bu toplantıda duyurmuştur. Emek Platformu 28 Şubat'ta yaptığı bu toplantının ardından 13 Mart'ta tekrar toplanmış ve önemli kararlar almıştır. Toplantıya Türkiye Ziraat Odaları Birliği'nin katılımı da göstermektedir ki hükümetin uyguladığı politikalar bir bütün olarak halkımızın sorunlarını ağırlaştırmış ve nesnel koşullar çeşitli kesimleri bir araya getirmiştir. Bu süreçte hükümet çalışanların sorunlarını çözmeye dönük herhangi bir girişimde bulunmamış ve IMF politikalarının yarattığı ekonomik ve sosyal sorunları çözecek bir tavır içine girmemiştir. Emek Platformu Başkanlar Kurulu 13 Mart 2001 tarihli basın açıklamasında ekonomik krizleri önlemenin yolunun "a) yolsuzluklarla etkili bir biçimde mücadele, b) demokratik sosyal hukuk devleti olgusunun hayata geçirilmesi ve c) çalışma mevzuatının onaylanmış uluslararası sözleşmeler ve ILO sözleşmeleri ile uyumlu hale getirilmesi de dahil olmak üzere ve Anayasa değişikliklerini de kapsayacak bir demokratikleşme paketi temelinde oluşturulacak ve halkımızın desteğine sahip bir programın uygulamasından" geçtiğini belirtmiştir. Bu çerçevede Emek Platformu "Yolsuzluğa ve Yoksulluğa Hayır" ortak ifadesi içerisinde bir takım eylemlilikler gerçekleştirme kararı almıştır. 17 Mart tarihinde başlamış olan bu eylemlilikler dahilinde bir alternatif programın oluşturulması ve kamuoyuna duyurulması da vardır.

TÜRK-İŞ sorunların çözüm yolunun yıllardır çalışanların dile getirdiği ancak siyasilerin bilinçli olarak gözardı ettiği bir takım politikalardan geçtiğini ifade etmektedir. TÜRK-İŞ, Emek Platformu bünyesinde sürdürülen emek mücadelesinin bir ateşleyicisi olmuş ve çalışanlar arasında birleştirici unsurları ortaya koyarak, sorunların çözümünün suni ayrılıklar içerisinde parçalanarak değil, emeğin birliği temelinde birleşerek mümkün olabileceğini her fırsatta savunmuştur. TÜRK-İŞ, ülkemizin bağımsızlığı ve bütünlüğü temelinde emek mücadelesini örgütsel sınırlarının yanısıra Emek Platformunda da daha ileri taşıyacak ve işçi sınıfımızın daha aydınlık bir geleceğe taşınmasına hizmet edecektir. ■

TÜRK-İŞ'TEN "SOSYAL GÜVENLİKTE YENİDEN YAPILANMA VE KAYITDIŞI İSTİHDAM" PANELİ

MERAL: "Kaçak işçilikle mücadelede en önemli adım iş güvencesinin sağlanmasıdır"

TÜRK-İŞ ile Sigorta Müfettişleri Derneği, "Sosyal Güvenlikte Yeniden Yapılanma ve Kayıtdışı İstihdam" konulu bir panel düzenledi. SSK Toplantı Salonu'nda düzenlenen panelin açış konuşmaları Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Yaşar Okuyan, TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral ve SSK Sigorta Müfettişleri Derneği Başkanı Kazım Yıldırım tarafından yapıldı.

Bayram Meral yaptığı konuşmada SSK'nın 35 milyona yakın bir nüfusa hizmet verdiğini, bu nedenle bir çok sorun yaşandığını belirtti. Bu kadar büyük bir nüfusa hizmet vermenin kolay olmadığını, ancak yakın tarihte yapılan mevzuat düzenlemelerinin de bir sonuç vermediğini belirten Meral, emekliliğe yaş haddi getirilmesine karşın resen emekliliğin hala

gündemde olduğuna dikkat çekti. Meral, SSK prim tahsilatındaki sorunların sürdüğünü, hastanelerdeki problemlerin devam ettiğini, kayıtdışı ve kaçak işçiliğin her gün biraz daha yaygınlaştığını ifade etti. Meral, konuşmasında ana hatlarıyla şöyle dedi:

"● Sorunları farklı cephelerden nasıl çözeceğiz, bunları değerlendirmekte fayda vardır. Önce işveren cephesinden bakalım. Bazı işverenler, Sosyal Sigortalar Kurumu'na kesilen primlerin yüksek olduğunu gerekçe göstererek, kayıtdışılığı teşvik etmektedir. Bu primlerin yüksek olduğunu biz de kabul ediyoruz. Bugün üst düzeydeki bir işçiden kesilen prim, asgari ücretten fazladır. Ülkemizde işsizlik had safhada olduğundan, işçi, işverenle dişeliş pazarlık yapamamakta, işverenin taleplerini kabul etmek zorunda kalmaktadır. Emeklilik yaşının yüksek oluşu nedeniyle, işveren işçiye, nasıl olsa emekli olamazsın, SSK'ya ödeyeceğin primi sana vereyim, bu hakkından vazgeç, demekte ve birçok durumda işçiyi ikna edebilmektedir. İşveren, iş güvencesinin olmadığı şartlarda, sendikalara üye olmaması için de işçiye baskı yapmaktadır. Bazı işverenler, ayrıca işyerlerini küçük birimlere bölerek, bu işleri taşeron mafyasının himayesine sokmaktadır.

● Olaya bir de işçi cephesinden bakalım. İşçi, Sosyal Sigortalar kapsamı dışında kalarak, kaçak çalışarak, sosyal sigorta hakkını kaybetmektedir. İşçi, kaçak çalıştığında, sendikalara üye olamadığından ve iş güvencesi bulunmadığından, her an için işten çıkarılacağı baskısı ve korkusuyla hakkını arayamamaktadır. Bazı işyerlerinde, işçi, sendikalara üye olmadığı için, çifte bordro kullanılmakta, işçinin gerçek geliri üzerinden vergi ve sosyal sigorta primi ödenmemektedir. Sendikalara üye olduğu taktirde hemen hizmet akdi feshedilmektedir. İşverenin, emekli olamazsın, 60 yaşına kadar seni kimse çalıştırmaz, kayıt-dışı çalışmayı kabul et, önerisi, işçinin de mantığına yatmaktadır ve böylece, işsizliğin her geçen gün arttığı şartlarda, işinden olmamak için, işverenin bu haksız talebine boyun eğmektedir. Burada asıl mağdur olan, işçidir. Gücüne darbe indirilen, sendikadır. Gelir kaybına uğrayan ise hem işçi, hem devletimizdir. Kaçak çalışan işçi, sosyal güvenlik hakkını kaybetmektedir; ekonomik kayba uğramaktadır. İşçi kaçak çalıştığında, sendika onu üye yapamamakta, güç kaybına uğramaktadır. Yaptığımız hesaplara göre, 5 milyon kayıtdışı işçiden asgari ücret üzerinden vergi ve prim kesilse, Devletimiz yılda 2,3 katrilyon lira ek gelir sağlayacaktır. Kamu açıklarının büyüdüğü günlerde, bu, devletimiz açısından çok büyük bir kayıptır.

● Bu olumsuzluklar nasıl önlenir? Bir; Meclisimiz, iş güvencesi yasasını bir an önce çıkararak, bu keyfiliğin önüne geçmelidir. İki; her işkolunda yapılan toplu iş sözleşmesi ile o işkolun-

da çalışan taşeron işçilerinin de yararlanması şartı getirilmelidir. Üç; Sosyal Sigortalar Kurumu tarafından çok sıkı bir denetim yapılmalı ve böylece kısmen de olsa, bu olumsuzlukların önüne geçilmelidir.

- Ama görebildiğimiz o ki, hükümetimiz ve sayın Bakanımız son yapılan düzenlemelerle iş müfettişlerinin yetkilerini daraltmıştır. Yeni düzenlemelerle denetimin etkisiz kılınmasına yol açılmıştır. Bu yanlış adımdan vazgeçilmelidir. İş müfettişlerine, 616 sayılı Kanun Hükmündeki Kararname ile kaldırılan prim tahakkuk ettirme yetkisi yeniden verilmeli ve buna uygun düzenlemeler yapılmalıdır. Müfettişlik kurumunun daha verimli çalışabilmesi için, müfettişlerin özlük hakları geliştirilmeli, görevlerini daha iyi yerine getirebilmeleri için gerekli olan araç ve gereç sağlanmalıdır. Müfettişler, Başkanlık yerine Sigorta Genel Müdürlüğü'ne bağlanmalı ve müfettişler arasında bölgeler arası iş taksimi yapılarak, sorumluluk verilmelidir. Bunlar ve benzeri konular yerine getirildiği taktirde SSK'nın gelirleri artacak, hastanelerdeki kuyruklar azalacak, prim kaçağı önlenecek, prim tahsilatı hızlanacak, kaçak işçiler sosyal güvenceye kavuşacak ve sendikalar daha da güçlenerek hizmetlerini artıracaktır. Değerli müfettişlerimize verilecek yetki sonucu, belirttiğimiz olumsuzluklar azalacak ve bundan devletimiz, çalışanlarımız ve sendikalarımız kazançlı çıkacaktır."

OKUYAN'IN KONUŞMASI

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Okuyan konuşmasında hükümet olarak sosyal güvenlik alanında 30 yıldır gerçekleştirilemeyen reformları gerçekleştirmek üzere olduklarını belirterek, 1999 yılında çıkardıkları 4447 sayılı Sosyal Güvenlik Reformu Yasası'nın olumlu sonuçlarını almaya başladıklarını kaydetti.

Ayrıca, çıkaracakları ikinci kademe yasalarla birlikte sosyal güvenlik sisteminin daha düzenli, akılcı ve istismarların ortadan kaldırıldığı yeni bir yapıya kavuşacağını vurgulayan Okuyan, istismarlar ve sosyal güvenlik kurumlarının tam otomasyona geçirilememesinden ötürü devletin, fakir insanlarına sağlık alanında ciddi anlamda hizmet veremediğini kaydetti.

Okuyan, Bağ-Kur, SSK ve Emekli Sandığı kurumlarında verilen sağlık hizmetlerinin tek elden verilmesi halinde devletin, yılda 2 milyar dolar tutarında tasarruf sağlayacağını anlatarak, kayıt dışı istihdam ve ekonominin, ülkenin en önemli sorunlarından biri olduğunu söyledi.

Kayıt dışı ekonominin kayıt altına alınmasıyla birlikte buna paralel olarak kayıt dışı istihdamın da kayıt altına alınacağını bildiren Okuyan, 500'e ulaşmayan denetim elemanı ile Türkiye'de yaklaşık 1 milyon kayıtlı işyeri ve bir o kadar kayıtsız işyerinin takip edilmeye çalışıldığını ifade etti.

Okuyan, denetimlerin etkin olabilmesi için sigorta müfettişlerinin de yetkilerinin artırıldığını, bunlara ilaveten maliye müfettişlerine de işyerlerini sigorta yönünden denetleme yetkisi verildiğini kaydetti.

Okuyan, Türkiye'de 1 milyon dolayında yabancı kaçak işçi bulunduğuna dikkat çekerek, "Bu yabancı kaçak işçiler, uluslararası ilişkilerde çok ciddi sorunlar yaratıyor. Düzgün ve namuslu şekilde işçi çalıştıran işverenlerimize rekabet getiriyor. En önemlisi 1 milyon kaçak yabancı işçi demek, 1 milyon Türk insanının ekmeğinin çalınması demektir. İşsizliğin yoğun olduğu Türkiye'de, 1 milyon Türk'ün ekmeğinin çalınması çok önemli bir olaydır. Buna, bazı işverenlerimiz destek veriyor" diye konuştu.

Kaçak yabancı işçiliğin önlenmesi için hazırladıkları yasa taslağında, kaçak yabancı işçi çalıştıran işverenlere her işçi başına 2.5 milyar lira, tekrarı halinde 5 milyar lira idari para cezasının öngörüldüğüne işaret eden Okuyan, 4447 sayılı Sosyal Güvenlik Yasası ile işverenlere, çalıştıracakları işçiyi hemen SSK'ya bildirme zorunluluğu getirdiklerini kaydetti.

Okuyan, emekli, dul ve yetim aylığı alıp, kaçak olarak çalışan kişilerin de bulunduğunu vurgulayarak, bunların önlenmesi için yasal çalışmaları sürdürdüklerini kaydetti.

Okuyan, geçen yıl yapılan denetimler sonucunda kaçak işçi çalıştırma oranlarının yüzde 20'den, yüzde 16'ya indirildiğini ifade ederek hedeflerinin, bu oranı yıl sonunda yüzde 10'a düşürmek olduğunu söyledi.

Bakan Okuyan, İş Güvencesi Yasası'nı, kaçak işçi çalıştırmanın önlenmesi açısından da çok önemsediklerini, bu yasayı geniş bir konsensüs ile TBMM'ye sevk edeceklerini bildirdi.

YILDIRIM'IN KONUŞMASI

SSK Sigorta Müfettişleri Derneği Başkanı Kazım Yıldırım konuşmasında, Türkiye'de yaklaşık 5 milyon kişinin kaçak çalıştırıldığını, bu kaçak çalışmadan ötürü devletin yılda 2 katrilyon 254 trilyon lira vergi ve sigorta prim kaybı olduğunu söyledi.

Kaçak işçi çalıştırmanın en çok SSK'yı olumsuz etkilediğini, kurumun primlerinde önemli derecede kayıplara

neden olduğunu anlatan Yıldırım, kaçak işçi çalıştırmanın önlenmesi için sigorta müfettişlerinin denetim yetkilerinin arttırılması gerektiğini belirtti. ■

Açış konuşmalarının ardından Panel'e geçildi. Doç. Dr. Şükrü Kızılot'un yönettiği panelde, Prof. Dr. Yusuf Alper, Dr. Veysi Seviğ, TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç ile SSK Başkanlığı Sigorta İşleri Genel Müdür Yardımcısı Oğuz Karadeniz panelistleri oluşturdu.

SİVİL İNİSİYATİF TOPLANDI

MERAL: "21 ŞUBAT KRİZİ IMF POLİTİKALARININ İFLASIDIR"

✓ ***Sivil İnisiyatif Başkanlar Kurulu, TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral'in başkanlığında 22 Şubat 2001 tarihinde, TÜRK-İŞ Genel Merkezi'nde toplandı. Toplantıya, TİSK Genel Başkanı Refik Baydur, TOBB Genel Başkanı Fuat Miras, TESK Genel Başkam Derviş Günday, TZOB Genel Başkanı Faruk Yücel ile HAK-İŞ Genel Başkanı Salim Uslu katıldı.***

✓ ***Yaşanan ekonomik kriz ile alınması gereken önlemlerin tartışıldığı toplantının açış konuşmasını yapan TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, 21 Şubat krizinin IMF politikalarının iflası olduğunu belirtti. Meral konuşmasında ana hatlarıyla şunlara yer verdi:***

● Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne girmesini engellemek için Türkiye'ye yönelik saldırıların arttığı bir dönemde Meclis'te yaşanan bazı olumsuzluklar, halkımızın moralini bozmakta, siyasete duyulan güveni ciddi biçimde sarsmaktadır. Ayrıca, Sayın Cumhurbaşkanı ile Sayın Başbakan ve dolayısıyla Hükümet arasında yaşanan gerginlik, moral çöküntüsüne yol açmıştır. Bu gerginlik derhal giderilmeli, yanlışlıklarda ısrar

edilmemeli; benzer yanlışlıklar bir daha yapılmamalıdır. Ekonomik sorunların çözümünün siyasi istikrardan geçtiği bir ortamda, halkımıza güven verici adımlar derhal atılmalıdır.

- Sivil İnisiyatifi oluşturan kuruluşlarımız, halkımızın tamamını kapsamaktadır. İşçisi, işvereni, köylüsü, esnaf ve sanatkarı, ülkemizin ve halkımızın sorunlarının aşılması için omuz omuza vermiştir. Aynı anlayışı Devletin üst yönetiminde ve Meclisimizde de görmek istiyoruz.
- Gün, bu olumsuzlukları aşabilmek için işçisiyle, işvereniyle, köylüsüyle, esnaf ve sanatkarıyla, emeklisiyle, işsiziyle tüm halkımızın, birlik ve bütünlük içinde ortak bir çabaya girme günüdür. Sorunları daha aza indirebilmenin yolu, bu anlayıştır.
- IMF'nin ortaya koyduğu bu ekonomik model, yatırımları durdurmuş, ithalat-ihracat dengesini bozmuş, işsizliği ve yoksulluğu artırmış, gelir dağılımı adaletsizliğini had safhaya getirmiştir. **Bu model her an için çökmeye mahkumdu.** Bu ekonomik modelin geleceğinden bizim kuşku duyduğumuz kadar, sorumlu işverenler de kuşku duymaktaydı. **Devletin zirvesindeki kavga da buna gerekçe olmuştur.**
- Bugün bu olumsuzlukları hep birlikte yaşıyoruz. Bu olumsuzlukları aşmakta başlıca görev, Sayın Cumhurbaşkanımıza, Sayın Başbakanımıza, Hükümetimize ve siyasi partilerimize düşmektedir; Devletimizi yönetenlere düşmektedir. Ekonomik sorunların çözümü siyasi istikrardan geçmektedir.
- Gün, kavga etme günü değildir. Gün, halkın sorunlarına, ülke sorunlarına çözüm bulma günüdür. Siyasi istikrarın sağlanması için de halkımıza yeniden güven ve geleceğe ilişkin umut verilmelidir. Bugün bu toplantıda bizler işçisi, işvereni, köylüsü, esnaf ve sanatkarı, ülkemizin ve halkımızın sorunlarının aşılması için omuz omuza veriyoruz. Aynı anlayışı Devletimizi yönetenlerden, Yüce Meclisimizden ve siyasi partilerimizden de bekliyoruz. Gün, sorunlara sorun katma günü değildir. Gün sorunları çözerek ülkeye ve halka hizmet etme günüdür. **Kısacası, gün, ülkenin ekonomik ve toplumsal sorunlarını çözmek için ulusal seferberlik günüdür. Her yurtseveri bu seferberliğe katkı sağlamaya çağırıyor, saygılarımı sunuyorum."** ■

SİVİL İNİSİYATİF BAŞKANLAR KURULU AÇIKLAMASI

(22 Şubat 2001)

Ülkemiz ve halkımız bugün büyük sorunlarla karşı karşıyadır. Sivil İnisiyatif'i oluşturan kuruluşlarımız, işçisi, işvereni, esnaf ve sanatkarı ve çiftçisiyle, bazı konulardaki farklı görüş ve çıkarlarımıza rağmen, ülkemizin ve halkımızın sorunlarının çözümü için birarada gelmiştir.

Meclis'teki olumsuzluklar, siyasetteki tıkanmalar ve Devletimizin zirvesindeki kavga, ekonomik çalkantıların üzerine benzin dökmüştür. 19 Şubat 2001 günü gerçekleşen kavga, tarihimizdeki İkinci Kara Çarşamba nedeniyle, her vatandaşımıza 600 dolar ek yük getirmiştir. Bunun hesabı verilmelidir. Sorumlular faturayı ödemelidir. Başarısız olan bakan ve bürokratlar değiştirilmeli, görevini daha iyi yerine getirecek kişiler görevlendirilmelidir.

Ekonomik istikrarın önşartı olan siyasi istikrar sağlanmalıdır. Bu nedenle, devletimizin zirvesindeki anlaşmazlık derhal giderilmeli, devlet geleneğine uygun tavır ve davranış yeniden hakim kılınmalıdır.

Sorunları aşmak amacıyla, işçi, işveren, esnaf-sanatkar ve çiftçi kuruluşlarının görüşü ve onayı alınmalı; yatırımın, ihracatın ve istihdamın artırılmasına dayalı bir mutabakat programı oluşturulmalıdır. Yönetenler de yönetilenler kadar hukuka saygı göstermeli ve demokratik kurallara uygun hareket edilmelidir. Sivil İnisiyatif, bu şekilde oluşturulmayacak bir programa hiçbir şekilde destek vermeyecektir. ■

DERVİŞ'TEN TÜRK-İŞ'E ZİYARET

MERAL: "IMF'nin ortaya koyduğu program bize uymuyor"

Ekonomiden Sorumlu Devlet Bakanlığı'na getirilen Kemal Derviş, yeni hazırlanan ekonomik programa destek arayışı çerçevesinde 14 Mart 2001 tarihinde TÜRK-İŞ Genel Merkezi'ne gelerek, Genel Başkan Bayram Meral ve Yönetim Kurulu Üyeleri ile görüştü. Derviş, görüşmede ekonomideki sorunların giderilebilmesi için bugün yapabileceklerinin sınırlı olduğunu, programa içeriden ve dışarıdan destek bulunması gerektiğini söyledi. Enflasyonun "vatandaşın cebinden gizlice para almak" olduğunu belirten Derviş, enflasyonist bir ortamda her zaman spekülatörlerin kazanacağını, çalışanların ve işçilerin kaybedeceğini belirtti. Derviş, "Son 10-15 yıldır Türkiye'de gelir dağılımı çok bozulmuş. Maalesef çok kötü durumdayız. Bu nedenle güven ortamı da kırılmış durumda. Bu durumu düzeltebilmek için önümüzdeki üç ay çok önemli" dedi. Kritik üç ayda uygulanacak acil önlemler paketi için destek ve sabır isteyen Derviş, ulusal programın güven ortamının sağlanmasının ardından sosyal kesimlerle birlikte oluşturulacağını kaydetti.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral ise yaptığı konuşmada ülkenin içinde bulunduğu sıkıntının ciddiyetine işaret etti. Bu sıkıntıyı atlatmak için herkese görev düştüğünü belirten Meral, Derviş'e, "Halka umut verdiniz. Umarım bu umudu boşa çıkarmazsınız" dedi. Meral, konuşmasında özetle şu konulara değindi:

"● Yeni kaynak yaratılmalıdır. Kayıt-dışı sektör kayıt altına alınmalı; bu çabada büyük katkısı olacak olan iş güvencesi yasası çıkarılmalıdır. Herkesten geliri ve serveti ile orantılı bir vergi alınmalı; vergi kaçakçılığı önlenmeli; vergi istisnaları azaltılmalı; dershane ve vakıf gibi kuruluşlara tanınan muafiyetler kaldırılmalıdır. Fedakarlığı, yapması mümkün ve gerekli olanlar yapmalıdır.

● Mevcut kaynaklar ülke yararına kullanılmalıdır. Yolsuzluklarla etkili bir biçimde mücadele edilmeli, banka batıran ve soyanların üzerine kararlı bir biçimde gidilmelidir. Özelleştirme yağması ve talanı durdurulmalıdır. Kamu kesiminin ve KİT'lerin sorunları, sosyal taraflarla görüşmeler yoluyla çözümlenmelidir. Her türlü haksız kazanç ve kamu kesimindeki israf önlenmelidir. Milletvekili lojmanları satılmalı, milletvekili sayısı ve Meclis'in personel sayısı azaltılmalıdır.

● Türkiye'de üretim, üretkenlik, istihdam ve ihracat artırılmalıdır. Yerli üretimin tüketimi teşvik edilmelidir. Tam üyeliğin gerçekleşmemesi durumunda, ülkemizi açık pazar haline getiren gümrük birliği ilişkisi gözden geçirilmelidir. Üretken yatırımlar teşvik edilmeli, tarım ve hayvancılık desteklenmelidir. Halkımızın satınalma gücü yükseltilerek piyasalar canlandırılmalıdır.

● IMF ve Dünya Bankası tarafından önerilen programların tek amacı, Türkiye'nin borçlarının düzenli olarak ödenmesidir. Bu programlar Türkiye'nin hiçbir sorununu çözmemiş, halkımızda büyük kaygılar ve tepkiler yaratmıştır. Türkiye'de krizin kalıcı bir biçimde aşılabilmesinin yolu, halkımızın temsilcisi olan kuruluşların da hazırlanmasına katılacağı gerçekten ulusal bir programdan, siyasilere yeniden duyulacak güvenden, sosyal devletin sağlayacağı istikrardan ve ekonomik canlanmadan geçmektedir.

● Siyasilere güven duyulabilmesi için milletvekili dokunulmazlığı yalnızca yasama görevi ile sınırlandırılmalı, Siyasi Partiler Yasası ve Seçim Yasası değiştirilmelidir.

● Ekonomik program, bir demokratikleşme ve ILO Sözleşmeleri ile uyum sağlama paketi ile birlikte gerçekleştirilmelidir.

● Krizin işçiler, memurlar, çiftçiler, esnaf-sanatkar ve emekliler açısından yarattığı kayıplar telafi edilmeli, Asgari Ücret Tespit Komisyonu derhal toplanmalıdır. Zorunlu tasarruf fonundaki para, hak sahiplerine ödenmelidir.

● 2001 yılı kamu kesimi toplu sözleşmelerinde, geçmiş dönemin kayıplarını telafi edecek ve işçilerin gelirlerinin satınalma gücünü enflasyona karşı koruyacak bir yol izlenmelidir." ■

HÜSEYİN KARAKOÇ, MPM BAŞKANI

Genel Kurul'da TÜRK-İŞ adına Genel Mali Sekreter Mustafa Kumlu konuştu.

Milli Prodüktivite Merkezi (MPM) 40'ncı Olağan Genel Kurulu yapıldı.

TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Hüseyin Karakoç, MPM Yönetim Kurulu Başkanlığı'na seçildi.

Milli Prodüktivite Merkezi (MPM) 40'ncı Olağan Genel Kurulu, 28 Mart 2001 tarihinde gerçekleştirildi.

Açış konuşmalarını Sanayi ve Ticaret Bakanı Ahmet Kenan Tanrıkulu, TİSK Genel Başkanı Refik Baydur, TZOB Genel Başkanı Faruk Yücel ile TÜRK-İŞ Genel Mali Sekreteri Mustafa Kumlu'nun yaptığı Genel Kurul'da MPM'nin 2000 yılı çalışmaları ile 2001 yılı iş programı değerlendirilmesi yapıldı.

Yapılan seçimlerde işçi kesimini temsilen TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Hüseyin Karakoç, MPM Yönetim Kurulu Başkanlığı'na getirildi. Odalar Birliği'ni temsilen Güngör Yener Başkan Vekilliğine, KİT'leri temsilen Erdil Baruönü Muhasip Üyeliğe seçilirken, işveren kesimini temsilen Nazım Düzenli, hükümeti temsilen Doç. Dr. Adem Şahin, Ziraat Odaları Birliği'ni temsilen Nizamettin Aydiş ve doğal üye olarak da MPM Genel Sekreteri Serpil Özdamar, Yönetim Kurulu Üyeliğine getirildi.

Toplantıda bir konuşma yapan TÜRK-İŞ Genel Mali Sekreteri Mustafa Kumlu, Türkiye'deki ekonomik krizin nedenleri ve çözüm yolları üzerinde durdu. Kumlu, ülkenin krize girmesinin nedenini "uygulanan IMF politikaları" olarak açıklarken, krizden çıkabilmenin yolunun IMF politikalarından hızla uzaklaşarak ihracatın, üretimin ve dolayısıyla istihdamın artırılmasında olduğunu ifade etti. Kumlu, "Artık denizin bittiğini herkes biliyor. Yenilecek, satılacak bir şey kalmadı ve saadet zinciri koptu. Türkiye artık ayağını yorganına göre uzatıp, yaşamayı bilen bir ülke haline gelmek zorundadır" dedi. Kumlu şöyle dedi:

"
- Türkiye'nin sürekli olarak yaşadığı ekonomik bunalımların bir nedeni de verimlilik konusuna gereken önemin verilmemesidir. Ekonomimizdeki yapısal bozuklukların temel sebebi verimli bir toplum olmamamızdan kaynaklanmaktadır. Ülkemizin, milli gelir dağılımındaki eşitsizlik, verimlilik gibi temel problemlerini çözmeden IMF direktifleri ile uygulanan ekonomik istikrar paketleriyle ekonomisini düze çıkarması zor görünmektedir.
- Enflasyonla, yoksullukla ve gelir dağılımındaki adaletsizlikle mücadelenin en sağlıklı yolu, yalnızca üretim alanında değil, eğitim, tüketim ve hizmet alanlarında da verimlilik artışı sağlamaktır.
- İşte bu nedenlerden dolayı yaşamakta olduğumuz krizden çıkabilmek ve ekonomik bunalımlara geri dönmemek için Milli Prodüktivite Merkezimize büyük görevler ve sorumluluklar düşmektedir. Merkezimiz, yaptığı çalışmalarla bu görev ve sorumluluğunun bilincinde olduğunu yıllardır göstermektedir. Milli Prodüktivite Merkezi ayrıca üretimde verimlilik konusu kadar tüketimde verimlilik konusu üzerinde durarak diğer kuruluşlarla işbirliği çerçevesinde gerekli araştırma ve eğitim çalışmalarında bulunmalıdır. Avrupa Birliği üyesi ülkelerde üretim ve tüketim ayrı değil bir bütün olarak ekonominin genel yapısı içinde arz ve talep niteliği ve niceliği açısından bir kalkınma unsuru olarak değerlendirilmektedir." ■

TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Salih KILIÇ:

"1993 yılından bu yana çocuk işçiliğine karşı mücadele veriyoruz. 2001 yılında sokakta çalışan çocukların eğitime yönlendirilmeleri için çalışacağız."

"Çalışan Çocukların Eğitime Yönlendirilmesi" amacıyla geliştirilen proje çerçevesinde "İşçi Sendikaları Eylem Komitesi Toplantısı" 22-23 Mart 2001 tarihinde İzmir'de yapıldı.

ILO Çocuk İşçiliğinin Sona Erdirilmesi Uluslararası Programı kapsamında olan ve ÇSGB koordinatörlüğünde gerçekleştirilen toplantıya TÜRK-İŞ, HAK-İŞ ve DİSK'ten temsilciler katıldı.

Toplantının açılışında konuşan TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç, Konfederasyon olarak 1993 yılından bu yana çocuk işçiliğine karşı mücadele ettiklerini, bu mücadelede, Türkiye'nin sosyo-kültürel koşullarına uygun bir sendikal model geliştirdiklerini belirtti. Kılıç, çocuk işçiliği alanında yapılan çalışmalara bundan sonra da aktif bir biçimde destek vereceklerini ifade etti.

Salih Kılıç, TÜRK-İŞ'in taleplerini şu şekilde dile getirdi :

"Zorunlu temel eğitimin 8 yıla çıkarılması, çocuk emeğinin azaltılması açısından önemli bir adımdır. 3308 sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu'nda yapılan bir değişiklikle çıraklık yaşının 15'e çıkarılması da sorunun çözümüne katkıda bulunacaktır. Çalışan çocukların asgari çalışma yaşlarının 15 olmasını öngören ILO'nun 138 sayılı sözleşmesinin ve en kötü biçimlerdeki çocuk işçiliğinin önlenmesine yönelik 182 sayılı acil eylem sözleşmesinin de hükümetimiz tarafından onaylanması sevindiricidir. Ancak, bundan sonra yapılması gereken, bu iki sözleşmenin ruhuna uygun bir biçimde bunun ulusal mevzuata yansıtılması, tarım ve sokakta çalışan çocuklara da en geniş korumanın sağlanması, en önemlisi yoksul kesimlerin gelirini artırıcı sosyal politikaların uygulanmasıdır."

İzmir Çalışan Çocuklar Eylem Komitesinin etkinlikleri çerçevesinde bir grup çalışması gerçekleştirilerek, proje boyunca yapılacak çalışma ve eylemler belirlendi, İzmir Sanayi bölgesinde açılan Sosyal Destek Merkezi ziyaret edildi. ■

Endüstri Bölgeleri Yasa Tasarısı Ülkemiz Çıkarlarına Aykırıdır

TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Hüseyin Karakoç, hükümet tarafından hazırlanan **"Endüstri Bölgeleri Hakkında Kanun Tasarısı'nın"** ulusal bağımsızlığı tehlikeye sokacak nitelikte olan hükümler taşıdığını ifade ederek tasarının tümden geri çekilmesini istedi.

Karakoç yaptığı yazılı açıklamada, **"Misak-ı Milli sınırları içinde yabancı yatırımcıların isteği ile tespit edilecek bir çok bölgenin, küresel sermayenin çıkarları doğrultusunda, Türkiye Cumhuriyeti Kanunlarının işletilmediği yerler haline getirilmesi, Sevr'in ve kapitülasyonların devamıdır"** diye konuştu. Karakoç, şöyle dedi:

"Ülkemize yabancı sermayeyi çekmek amacıyla hükümetimizce hazırlandığı ifade edilen, Endüstri Bölgeleri Hakkında Kanun Tasarısı konusunda ciddi endişelerimiz bulunmaktadır. Mevcut tasarı, bu haliyle, Anayasamızın başlangıç hükümlerinin yanı sıra on maddesine de açık bir aykırılık teşkil etmektedir. Tasarı yerli ve yabancı sermaye yatırımları arasında ayrımcılığa neden olacaktır. Özellikle sanayi yatırımlarının kuruluş yeri seçimi konusunda bölgesel dengesizlikleri daha arttıracak ve doğunun kalkınması ile ilgili ulusal politikalarımızın durmasına neden olacaktır. Endüstri Bölgelerinde, İmar, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma, Maden, gibi kanunlarımız bu bölgelerde uygulanmayacaktır. Ayrıca 2782 sayılı Çevre Kanunumuzun da bu bölgelerde geçersiz kalması, Türkiye'nin yabancı sermaye uğruna kendi yer altı ve yer üstü zenginliklerini peşkeş çekmesi anlamına gelmektedir. Bu açıdan mevcut yasa tasarısı bize göre başta Ulusal Bağımsızlığımıza ve Atatürk'ün Nutuk ve Gençliğe Hitabesinde vücut bulan Türkiye Cumhuriyeti'nin bağımsızlık ruhuna açıkça aykırılık teşkil etmektedir."

Karakoç, tasarının kamu kurum ve kuruluşlarındaki karar alma süreçlerini tümüyle işlemez hale getirdiğini; devlet memurlarını baskı altında tutan yapısıyla bugüne kadar eşi benzeri görülmemiş beş maaş kesinti uygulamasıyla tamamen kapitülasyon zihniyetinde hazırlandığını kaydetti.

"Yabancı sermaye ekonomik ve politik siyasi istikrarı olan ülkeleri tercih eder. Tasarı bu istikrar unsurunu göz ardı ederek, yabancı yatırımı davet için, yer altı ve yer üstü kaynaklarını gözden çıkarmaktadır. Tasarı'nın çevre sağlığına büyük oranda katkıda bulunacağı yolunda yapılan hükümet açıklaması ise açıkça bir aldatmacadır. Tabiat Varlıkları ve Çevre Kanunu'nun uygulanmadığı bir ortamda çevre nasıl korunacaktır. Bu tasarı tümüyle yanlış politikalar üzerine kurulmuştur. Yabancı yatırımcının ürettiği malı tüketen tüketiciler, bu malın Türkiye'de çevreye zarar verilerek üretildiği-

Hüseyin KARAKOÇ
TEKGIDA-İŞ Genel Başkanı
TÜRK-İŞ Genel Sekreteri

Serbest bölgelerde çalışan işçiler fabrikadan atılan karton kutular ile küçük barakalar inşa ederek burada yaşıyorlar. Yandan akan nehire ise fabrikaların zehirli atıkları boşaltılıyor.

ni öğrendikleri anda, malı satın almayı bırakacaklardır. Bu açıdan bu tasarının aslında geçici 1. maddesinden anlaşılacağı gibi, ülkemizde altın üretimi ve tarımsal ürünler konusunda çalışan iki fabrikanın yeniden hizmete girebilmesi için hazırlandığı ortadadır."

TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Hüseyin Karakoç, mevcut tasarı ile getirilmek istenen asıl konunun şimdilik gizlendiğini belirterek şöyle dedi:

"Başta Orta Amerika ülkeleri olmak üzere, dünyanın bir çok bölgesinde yabancı yatırımcıları davet etmek için, çevre ve çalışma hayatı ile ilgili kanunların hiç sayıldığı bu tür endüstri parkları bulunmaktadır. İşçilik saat ücretlerinin gelişmiş ülkelerde 25 dolar olması başta tekstil ve elektronik alanında olmak üzere yabancı yatırımcıları işçiliğin daha ucuz olduğu ülkelere yöneltmektedir. Yabancı yatırımcılar genellikle tekstil ve elektronik montaj sanayiinde ülkelerdeki işsizliği ve yoksulluğu da kullanarak, ülke yönetimlerine işçilik ücretlerinin daha da düşürülmesi için baskı da bulunmaktadırlar. Bunun sonucunda ise bir çok Orta ve Güney Amerika Ülkesinde işçilik saat ücretleri 19 sent'e kadar düşürülmüştür ve işçilere eziyete varan uygulamalar yapıldığı bu ülkelerin insan hakları derneklerinin raporlarında ve uluslararası sendikal dergilerde yer almaktadır. Bu ise ayda yaklaşık olarak 30 dolara hiçbir sosyal güvencesi olmadan çalıştırılacak yeni bir köle ordusu yaratmaktadır. Bu bölgelerde çevre kirliliği nedeniyle, geçtiğimiz yıllarda yaklaşık olarak 7 çocuk beyinciksiz olarak doğmuştur. İşçiler ise, akarsuyu elektriği ve tuvaleti olmayan fabrikaların attığı karton kutulardan yaptıkları derme çatma barakalarda yaşamaya mecbur bırakılmışlardır.

İşte Türkiye'de de bu tasarı ile asıl yapılmak istenen konu bir buzdağının altına gizlenmiştir. IMF talimatları doğrultusunda, Türkiye'nin AB'ye yakın bir üretim bölgesi haline gelebilmesi için, işçilik ücretlerinin düşük olduğu bölgeler yaratılmak istenmektedir. Çalışma hayatı ile ilgili yasal düzenlemelerin de çevre ve maden kanunu gibi uygulanmasının istenmediği endüstri parkları sistemi getirilmek istenmekte ve bu bölgelerde kölelik ücretine çalıştırılacak yerli ve yabancı işçilerin çalışması istenmektedir. Bu nedenle bu yasa tasarısının görünen ve görünmeyen tüm yönleri ile ülkemiz için zararlı olduğuna inanıyor ve tümden geri çekilmesini talep ediyoruz." ■

Orta Amerika Ülkelerinde serbest bölgelerde işçilik ücretleri saati 19 sent'e kadar düşürüldü.

5. Tüketici Konseyi Ankara'da Toplandı

4077 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun gereğince her yıl Sanayi ve Ticaret Bakanlığı öncülüğünde toplanan Tüketici Konseyinin beşincisi Mart ayında Ankara'da toplandı. Bakanlıklar ve resmi kuruluşların yanı sıra sivil toplum örgütleri ve tüketici derneklerinin de katıldığı toplantının başkanlığına geçen yıl olduğu gibi bu yıl da Türk-İş Tüketici Uzmanı Sinan Vargı seçildi. Tüketici Konseyi'ne Türk-İş öncülüğünde kurulan Eskişehir ve Adana Tüketici Derneklerinin başkanları da katıldı.

Başkanlığını TÜRK-İŞ'in yaptığı 5. Tüketici Konseyi Ankara'da toplandı. Konsey 4077 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunda yapılacak değişiklikleri tartıştı. Kanun değişikliği ile konut ve tatil amaçlı taşınmaz mallar da tüketicinin korunması kapsamına alınacak.

Konsey, Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunda yapılacak olan değişiklikleri tartıştı. Yapılması öngörülen değişikliklerle birlikte kanun ana hatları ile tüketiciye şu hakları getiriyor.

1) Konut ve tatil amaçlı taşınmaz mallar ve elektronik ortamda kullanmak üzere hazırlanan yazılım, ses, görüntü, ve benzeri gayri maddi mallar da mal tanımı içine giriyor.

2) Ayıplı mallar kadar ayıplı hizmetlerde detaylandırılarak tüketici geniş bir koruma kapsamı altına alınıyor. Tüketici ayıplı malın neden olduğu ölüm, yaralanma veya kullanımdaki diğer mallarda meydana gelen zarara neden olan hallerde tazminat isteme hakkına sahip oluyor. Satıcı,bayi, acenta, imalatçı-üretici, ithalatçı ve kredi veren kurumlar da ayıplı maldan ve ayıplı malın neden olduğu her türlü zarardan sorumlu tutuluyor.

3) Tüketici yeni kanun değişikliği ile sözleşmelerdeki haksız hükümlere karşı da korunuyor. Satıcı ve sağlayıcının tüketici ile müzakere etmeden, tek taraflı olarak sözleşmeye koyduğu, tarafların sözleşmeden doğan hak ve yükümlülüklerinde iyi niyet kurallarına aykırı düşecek biçimde tüketici aleyhine önemli bir dengesizliğe neden olan sözleşme koşulları haksız koşul sayılıyor. Tüketicinin taraf olduğu sözleşmelerde yer alan haksız koşul ve koşullar tüketici için bağlayıcı kabul edilmiyor.

4) Kanun ayrıca internet veya yazılı, görsel, telefon veya elektronik ortamda yapılan ticari faaliyetlerde tüketicinin kredi kartı numarasının kötüye kullanımının önlenmesi için de yeni düzenlemeler getiriyor.

5) Tüketici Kredilerinde taraflar arasında yapılan sözleşmede öngörülen kredi şartları sözleşme süresi içinde tüketici aleyhine değiştirilemiyor.

Konsey toplantısında TÜRK-İŞ, Türkiye'deki dış ticaret açığının giderek arttığına dikkat çekti. Dış ticaret açığının tüketiciye enflasyon, işsizlik ve gelir dağılımında bozukluk olarak geri döndüğünü belirten TÜRK-İŞ yerli malı kullanımına ağırlık verilmesini istedi. TÜRK-İŞ'in bu yaklaşımı Konsey Sonuç Bildirgesinde de yer aldı. 4077 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında kanun,yapılacak değişikliklerin ardından Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından TBMM'ne sunulacak. ■

TÜRK-İŞ:

"PRİM SINIRLARI ARTIRILMASIN"

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu tarafından yapılan açıklamada prime esas kazancın sınırlarının yükseltilmesinin kaçak sigortalı çalıştırmayı ve kayıtdışı istihdamı artıracağı, çoğu işverenin ekonomik krizin de etkisiyle primleri ödeyemeyecek duruma düşeceği belirtildi.

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu açıklamasında şunlara yer verildi:

"2000 yılında prime esas kazancın sınırlarının yükseltilmesi ile işçi ve işverenin prim yükü önemli ölçüde artırılmıştır.

Üst sınırdan prim ödeyen sigortalı işçinin prim yükü % 230 oranında artışla aylık 84 milyon liraya yükseltilmesi sonucu eline geçen net ücreti 43 milyon lira azalmıştır.

Asgari ücretle çalışan işçinin işverene olan prim yükü %34,5 oranında artışla aylık 33 milyon 618 bin liraya, üst sınırdan prim ödeyen işçinin prim yükü ise % 230 oranında artışla 117 milyon liraya yükselmiştir.

Yüksek oranlarda prim yükünün ağırlaştırılması kaçak sigortalı çalıştırmayı da, kaçak olarak çalışmayı da zorlar duruma gelmiştir. Nitekim 2000 yılında prim ödeyen sigortalı sayısındaki artış oranının önceki yıllara oranla, hatta ülkemizin büyük deprem felaketini yaşadığı 1999 yılına oranla % 5'lere kadar gerilemesi bunun açık kanıtıdır. Prime esas kazancın sınırlarının yükseltilmesi ile prim yükü ağırlaşan çoğu işveren Sosyal Sigortalar Kurumuna prim ödeyemez duruma gelmiş ve Kurum tarihinde ilk kez kurumun prim alacağı 2000 yılının sonlarına doğru 1 katrilyon 417 trilyon liraya yükselmiştir.

Yaşanmakta olan ekonomik kriz nedeni ile büyük kayıplara uğrayarak önemli ölçüde fakirleşen işçilerimizin eline geçen ücretin 2000 yılında gerçekleşen veya 2001 yılı için hedeflenen tüketici enflasyonu ve gelişme hızının dikkate alınarak prim sınırlarının yükseltilmesi ile daha da düşürülmesi kabul edilemez.

Ekonomik kriz nedeniyle önemli ölçüde sıkıntıya düşen işverenlerin prim yükünün daha da ağırlaştırılması giderek işçilerini çıkartma, işyerlerini kapatma gibi son derece tehlikeli sonuçları doğuracağı konusunda kuşkuluyuz.

Prim yükünün ağırlaşması kaçak sigortalı çalıştırmayı, kayıt dışı istihdamı önemli ölçüde artıracak, çoğu işveren ise ekonomik krizinde etkisi ile primlerini ödeyemeyecek duruma düşecektir. Hiç kuşkusuz bu sonuç Sosyal Sigortalar Kurumunun prim gelirlerini artırmayacak tam tersi düşürecektir.

Tüm bu olumsuzlukların göz önüne alınarak Bakanlar Kurulunun 2000 yılında gerçekleşen veya 2001 yılı için hedeflenen Tüketici enflasyonu ile gelişme hızı oranlarını dikkate almadan, 4571 sayılı Kanunla verilen yetkisini kullanıp, 2001 yılında prim oranlarını yükseltmemelidir.

Sendikal örgütlenmeyi teşvik edecek, iş güvencesi sağlayacak yasal düzenlemelerin biran önce yapılarak kayıt dışı istihdamın önlenmesi yolu ile kurumun prim gelirleri artırılmalıdır." ■

İŞ GÜVENCESİ İÇİN YENİ ATAK

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, HAK-İŞ Genel Başkanı Salim Uslu, DİSK Genel Başkanı Süleyman Çelebi ve TİSK Genel Başkanı Refik Baydur, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Yaşar Okuyan'ın daveti üzerine, iş güvencesi yasa tasarısını yeniden değerlendirmek üzere 31 Ocak 2001 tarihinde biraraya geldi. Toplantıda, işçi konfederasyonları, işverenler ve bakanlığın önereceği isimlerden oluşan bir bilim adamı grubunun özel bir çalışma yaparak yeni bir iş güvencesi yasa taslağı oluşturmasına karar verildi.

Sarper Süzek, Öner Eyrenci, Devrim Ulucan, Savaş Taşkent, Toker Dereli, Metin Kutal, Münir Ekonomi, Tankut Cantel, Nuri Çelik'ten oluşan bilim adamı grubu çeşitli tarihlerde biraraya gelerek yeni taslak üzerine çalışma yaptı. Çalışma, işçi, işveren ve bakanlık temsilcileri tarafından değerlendirildikten sonra, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tasarısı olarak Bakanlar Kurulu'nun onayına sunulacak. ■

TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı tarafından düzenlenen "Son Ekonomik Kriz ve Türk Çalışma Hayatına Etkileri" konulu panele katıldı. Panelin açılışında Kılıç'ın yanı sıra Devlet Bakanı Mehmet Keçeciler, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Yaşar Okuyan, HAK-İŞ Genel Başkanı Salim Uslu, TİSK Genel Başkanı Refik Baydur da birer konuşma yaptı. ■

ANAYASA MAHKEMESİ'NDEN KADEMELİ GEÇİŞE İPTAL

Anayasa Mahkemesi, emeklilikte kadınlar için 58, erkekler için 60 yaşı hükme bağlayan 4447 sayılı yasanın, yürürlüğe girmeden önce sigortalı olanlar için öngördüğü kademeli geçişi "kendi içinde adaletsiz" bularak iptal etti.

Mahkeme, iptal edilen kuralların doğuracağı hukuksal boşluğun kamu düzenini tehdit ve kamu yararını ihlal edici nitelikte gördüğünden bu kurallara ilişkin iptal hükmünün kararın resmi gazetede yayımlanmasından başlayarak altı ay sonra yürürlüğe girmesine karar verdi.

Gelinen noktada, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın altı ay içinde Anayasa Mahkemesi'nin yayımlayacağı gerekçeli karardaki hükümleri dikkate alarak yeni bir düzenleme yapması gerekiyor. ■

EKONOMİK KRİZ VE KAMU KESİMİNDE ÜCRETLER

Enis BAĞDADİOĞLU / TÜRK-İŞ Araştırma Müdür Yardımcısı

Türkiye -yine- tarihinin en büyük bunalımlarından birini yaşamaktadır. Bilindiği üzere, Türkiye ekonomisinde varolan sorunların çözüme kavuşturulması için Uluslararası Para Fonu (IMF) ile 57'inci Hükümet arasında yapılan stand-by anlaşması geçtiğimiz yılın başında uygulamaya konmuştur. Hükümetin, IMF destekli olarak oluşturulan ekonomik programının hedefi; Türkiye'yi enflasyondan kurtarmak, ekonomik büyümeyi sağlamak ve toplumun tüm kesimleri için daha iyi bir yaşam standardı beklentilerini arttırmak olarak açıklanmıştır.

Enflasyonu Düşürme Programı'nın temel unsurlarından birisi enflasyon hedefi ile uyumlu gelirler politikası uygulaması olmuştur. Ekonomik programın başarıya ulaşması için çalışanlardan özveri istenmiş ve bu çerçevede ücret artışlarının hedeflenen enflasyon oranında artması öngörülmüştür. Bu amaca yönelik olarak memur maaş artışları hedeflenen enflasyon oranı (2000 yılında yüzde 25 ve 2001 yılında yüzde 12) ile aynı oranda belirlenmiş, enflasyon artış oranının beklenenin üzerinde gerçekleşmesi nedeniyle ek bir artış sağlanmıştır. Sözkonusu dönemdeki asgari ücret artışı da, işçi-işveren-hükümet kesimi temsilcilerinin eşit katılımıyla oluşan Asgari Ücret Tespit Komisyonu'nda, hükümet-işveren oy çokluğu ile hedeflenen enflasyon dikkate alınarak düşük düzeyde belirlenmiştir. Özel kesimde bağıtlanan toplu iş sözleşmelerinde de hedef enflasyon "yol gösterici" olmuş, çimento, metal, tekstil gibi sektörlerde, gerçekleşen enflasyon oranı dikkate alınarak sözleşmeler bağıtlanmıştır. Bu kapsamda, emeklilere yapılan maaş artışları da enflasyon artışına bağlı olarak sınırlı düzeyde olmuştur.

Kamu kesiminde toplu sözleşme yürürlük tarihleri genelde tekli yıllarda olduğundan 2000 yılında bazı belediye işyerleri haricinde toplu iş sözleşme imzalanmamıştır. 1999 yılında bağıtlanan kamu kesimi sözleşmelerindeki ücret zammı ise, ilk altı ay için (yüzde 30+ 15 milyon lira) olmuş, izleyen altışar aylık dönemlerde ise (gerçekleşen enflasyon+refah payı ilavesi) uygulanmıştır.

Uluslararası sermaye kuruluşları açısından ücret-maaş ödemeleri esas itibariyle bir maliyet unsurudur. Bu bakımdan mümkün olabildiğince -oluşacak sosyal tepkileri de gözardı edecek yaklaşımlarla- düşük ücret politikası uygulanması savunulmakta ve gelişmekte olan ülkelere bu yönde telkinlerde bulunulmaktadırlar. Ücretlerin düşük tutulması bir bakıma önerilen ekonomik program uygulamasının ön koşulu niteliğindedir. İzlenecek düşük ücret politikası ile; ekonomiyi uluslararası rekabete açmak, yabancı sermayenin ülkeye gelmesini sağlamak, üretim maliyetlerini azaltarak kar oranlarını yükseltmek ve böylece yatırımları hızlandırmak, bütçedeki personel harcamalarını azaltarak faiz ödemelerine daha fazla pay ayırabilmek gibi amaçlar gözetilmektedir.

Türkiye'nin yakın geçmişinde de çoğu kez uygulama imkanı bulan bu yaklaşım,

aynı senaryo ve yönetmen tarafından değişik aktörlerle çalışanlara tekrar dayatılmak istenmektedir. Ekonomide yaşanan kriz gerekçe edilerek başta çalışanlar olmak üzere tüm dar ve sabit gelirli kesimlerin gelirleri yine geriletilmek istenmektedir.

Türkiye ekonomisinde Kasım 2000 ve Şubat 2001 aylarında yaşanan krizler sonucu "yeni" ekonomik program hazırlanmıştır. Programın açıklanan genel stratejisinde, enflasyonla mücadelenin kararlılıkla sürdürüleceği görüşü yer almakta, "enflasyonla mücadelede önemli bir araç olan gelirler politikasının sağlıklı olarak sürdürülmesi amacıyla toplumun tüm kesimlerinin desteğinin sağlanması temel amaç" olarak görülmektedir.

Kuşkusuz enflasyonla mücadelede başarıya ulaşılması, öncelikle işçileri, memurları, emeklileri, işsizleri, dar ve sabit gelirli vatandaşları sevindirecektir. Ancak enflasyonla mücadelede çalışanlar açısından önemli olan, enflasyonun tek rakamlı oranlara geriletilmesi yanısıra, gelirlerinin en az gerçekleşen enflasyon kadar artması ve artan refahtan pay alınmasıdır. Ancak olayın önemli bir yönü ihmal edilmemelidir. Aslında varolan olumsuz geçim koşullarında ücret-maaş gelirlerinin enflasyon kadar arttırılması bir bakıma yoksulluğun devam etmesi anlamına gelmektedir.

Ülkedeki gelir bölüşümünün dengesiz ve eşitsiz olması nedeniyle,[1] toplumun önemli bir bölümü yoksulluk sınırında yaşayacak kadar bir gelir elde edebilmektedir. Varolan dengesiz gelir dağılımında, ekonomik bakımdan güçlü kesimlerin içinde bulunduğu yüksek yaşam koşulları ile yoksulların karşı karşıya bulunduğu olumsuz geçim koşulları arasındaki uçurum boyutundaki çarpıcı farkın azaltılması gerekir. Bunun için, krizden en fazla zarar gören toplum kesimlerinin durumu özenle izlenmeli ve bu kesimlere, çoğu zaman ekonomik gelişme hızının üzerinde gelir artışı sağlanmalıdır. Örneğin, ülkede uygulanacak "istikrar politikaları" çerçevesinde tüm faktör gelirlerinin hedeflenen enflasyon oranı dikkate alınarak belirlenmesinin esas olması, gelir bölüşümünde varolan durumun sürmesi anlamındadır. Kuşkusuz böylesi bir durum, gelir bölüşümünden "aslan payını" alan kesimler için fazla şikayet konusu edilmeyecek bir durum olacaktır

Ülke ekonomisinin "kriz" noktasına gelmesinde çalışanların bir sorumluluğu bulunması bir yana, uygulamalardan en fazla zararı, artan hayat pahalılığı karşısında yaşama koşulları ağırlaşan, yaygınlaşan işten çıkarmalara maruz kalan, temel hakları tehdit altında olan dar ve sabit gelirli kesimler görmektedir. İşçi ve memurların, geniş halk kesimlerinin sürdürüle gelen ekonomik politikayı desteklemek için bir nedeni yoktur. Çünkü IMF/WB gibi uluslararası sermaye kuruluşlarının desteğini alan bu program ile başta çalışanlar olmak üzere tüm dar ve sabit gelirli kesimlerin üzerine ek ve taşınamaz ağırlıkta yeni yükler getirilmektedir.

Şubat 2001 sonunda yaşanan ekonomik bunalım ve kur değişikliğine bağlı olarak bir dizi temel mal ve hizmetin fiyatları arttırılmıştır ve görünen odur ki, fiyat artışları bir süre daha sürecektir. Bu fiyat ayarlamalarının piyasaya yansımasıyla enflasyon önümüzdeki aylarda yüksek çıkacaktır. Bunun sonucu çalışanların yaşam koşulları daha da olumsuz olacaktır. Çünkü yaşanan ekonomik krizden çıkış sürecinde, ekonomik daralmanın ve işsizliğin asgari düzeyde tutulabilmesi ve enflasyonla mücadelede başarılı olunabilmesi için uygulanması düşünülen gelirler politikası şu koşullara bağlanmaktadır:

- Kamu kesiminde çalışan memur ve sözleşmeli personelin maaşları hedeflenen enflasyon oranını yansıtacak biçimde artırılacaktır.
- Kamu işçilerinin ücretleri, istihdam kaybına yol açılmadan 1999-2000 dönemini kapsayan toplu iş sözleşmeleriyle sağlanan reel artışlar, bütçe imkanları ve kamu işletmelerinin ödeme kabiliyeti dikkate alınarak, kamu kesimi çalışanları arasında ücret adaletini gözetecek şekilde ayarlanacaktır.

1 BAĞDADİOĞLU Enis; "Gelir Bölüşümü"; TÜRK-İŞ Dergisi, sayı: 342.

- İşletmelerin verimliliği ve etkinliği dikkate alınarak, emekliliği gelmiş kamu işçileri her türlü kanuni hakları verilerek emekliliğe sevk edilecektir.

Kamu sektöründeki ücret politikasıyla ilgili olarak yapılan açıklamalarda dikkati çeken nokta; bir bütün olarak aynı ekonomik ve sosyal uygulamaların etkisinde bulunan işçi ve memur kamu çalışanları arasında yapay ayırımlar yaratılmak istenmesidir. Aradaki ücret farklılığı ön plana çıkarılarak, ortak bir kaderi paylaşan toplumsal grubun çıkarları birbirleriyle çelişkiliymiş gibi bir görünüm verilmeye çalışılmaktadır.

Nitekim bunun işaretlerinden birisi Hazine Müsteşarlığı tarafından hazırlanan bir çalışmada da yansımasını bulmuş, memur maaşları ile işçi ücretleri kıyaslanarak, işçi maliyetinin memurlara göre 2000 yılı itibariyle 2,16 kat daha fazla olduğuna işaret edilmiştir.[2] Kamu işveren sendikaları da benzeri bir yaklaşımda bulunmaktadır. Kamu kesiminde yıl ortalamaları itibariyle net ücret geliri ile net ele geçen maaşların gelişimi ortaya konulmakta ve net ücret/maaş oranının 2000 yılında 2,58 kat olduğu sonucuna varılmaktadır.[3]

Aslında bu yaklaşım yeni değildir ve geçmiş dönemlerde, özellikle toplu iş sözleşme görüşmelerinin yoğunlaştığı günlerde sıklıkla gündeme getirilmiştir. Kuşkusuz, gelirler arasında bir kıyaslama yapılması gerekiyorsa, öncelikle emek ile sermaye gelirleri arasındaki dağılıma bakılması daha doğru bir yaklaşım olacaktır. Aynı biçimde, ücret gelirleri arasında kıyaslama yapılacaksa, bu, işçi-memur ya da sendikalı-sendikasız gibi çalışma şartları farklı kesimler arasında değil, sendikal örgütlenmenin gerçekleştirildiği işyerleri itibariyle yapılmalıdır. Nitekim, 500 büyük firma açısından işgücü ücretlerinin kamuda ve özelde gerek mutlak düzeyler ve gerekse göreli büyüklük olarak birbirini çok yakından izlediği görülmektedir.[4]

Çalışanların aldığı ücretin kaynağı yarattıkları katma değerdir. 2000 yılı itibariyle işletmeci KİT'lerde toplam mal ve hizmet satış hasılatı gelir 24,8 katrilyon lira olmuştur. İşçiler, yaratılan bu değerden yıllık 3,1 katrilyon lira pay almıştır.Bilindiği üzere, maliyet bir malın üretimi esnasında yapılan harcamaların toplamıdır. Toplam satış hasılatı ise, mal veya hizmet satışından elde edilen gelirdir ve bu gelirin içinde kuruluşun elde ettiği kar da bulunmaktadır. KİT'lerde satış hasılatı içinde işçilik maliyeti 2000 yılı itibariyle yüzde 12,4 düzeyindedir.[5]

Çalışanlar arasında yapay ayırımlar yaratılması senaryosu 1980'li yıllardan itibaren defalarca sahneye konulduğu için, bu durumun ilgili kesimler tarafından anlaşılmaması olanaksızdır. Türkiye'de ücret geliriyle geçimini sağlayan kesim başta olmak üzere tüm çalışanlar, emekliler ve işsizler, 1980 sonrasında yürütülen ekonomik politikalar sonucu önemli bir gelir kaybına uğramışlardır. Kamu kesiminde ancak 1989 yılında bağıtlanan toplu iş sözleşmeleri ile gerçek ücretlerde yıllardır süren azalma tersine çevrilebilmiştir. İşçilerin, örgütlü oldukları sendikaları ile birlikte verdikleri mücadele sonucunda sağlanan bu dönüşüm, devlet memurları ve köylüler için de önemli kazanımların başlangıcını oluşturmuştur.

Sendikalar, toplu iş sözleşmesi görüşmeleri ile bir yandan üyelerinin yaşama standardını yükseltmeye çalışırlarken, öte yandan aynı işletmede veya işkolunda ödenen ücret düzeyleri arasında farklılığın kabul edilebilir düzeyde olmasına da çaba göstermektedir. Ancak bir diğer etki de, sendikaların özgür toplu pazarlık aracılığıyla ulaştığı ücret düzeyinin, diğer kesimler için emsal olması ve varolan düşük gelirlerin yükselmesine yol açmasıdır. Sendi-

2 Ayrıntılı veriler için bkz. "Ekonomik ve Sosyal Alandaki Gelişmeler", s. 49; TÜRK-İŞ; Ocak 2001.
3 Kamu-İş Bilgi Bülteni; s. 15; Ocak 2001.
4 Ayrıntılı veriler için bkz. "Ekonomik ve Sosyal Alandaki Gelişmeler"; s. 50; TÜRK-İŞ; Ocak 2001.
5 2000 Yılı Programı; DPT.

kalaşmanın düşük, sürekli işsizliğin yaygın olduğu durumlarda ve özellikle ekonomik durgunluk ve kriz ortamlarında bu eğilimin tersine çevrilme çabaları ön plana gelmekte, ücretlerin en yüksek düzeye gelmesi değil, en düşük düzeye çekilmesi sağlanmak istenmektedir.

Öte yandan, ücretlerle ilgili değerlendirme yapılırken, geçmiş kayıpları gözardı eden yaklaşımlarda bulunulduğu gözlemlenmektedir. Ücretlerde dönüşümün başladığı 1999-2000 yıllarını temel alarak reel ücretlerde artış olduğunu ileri sürmek yanıltıcıdır. Kamu kesimindeki çıplak brüt ücretlerin reel düzeydeki gelişimine 1993-2000 dönemi itibariyle bakıldığında; kamu kesiminde istihdam edilen işçilerin reel ücret düzeylerinin tepe noktası olan 1993'ü izleyen yılda ekonomide yaşanan kriz sonrası ücretlerin reel olarak gerilediği, daha sonra yapılan toplu iş sözleşmeleriyle, özellikle 1999 yılında bağıtlanan sözleşme ile ücretlerde bir ölçüde reel artış sağlanmasına rağmen, 1993 yılına göre kaybın giderilmesi noktasına ulaşılamadığı gibi, aynı dönemde gerçekleşen refah artışından da pay alınamadığı görülmektedir.[6]

İşçilerin ücretlerine ilişkin en alt düzeydeki talepleri, varolan yaşama standartlarının korunması ve -varsa- sağlanan refah artışından pay alınmasıdır. Dolayısıyla fiyatların hızla yükseldiği, geçim koşullarının buna bağlı olarak ağırlaştığı bir ortamda en azından gerçekleşen fiyat artışını karşılayacak bir ücret zammı oranı belirlenmesi önem taşımaktadır.

İşçilerin yaşama koşullarını belirleyen ve çoğu zaman tek gelirlerini oluşturan ücret, sosyal ve ekonomik hakların da temelini oluşturmaktadır. Çünkü elde edilen ücretin düzeyi, daha iyi yaşama, barınma, sosyal güvenliğe kavuşma, sağlıklı yaşama koşullarının sağlanmasında belirleyici olmaktadır. Ücretin, işçinin ailesi ile birlikte, günün koşullarına uygun, insan onuruna yaraşır bir yaşama düzeyini sağlayacak bir tutarda olması, toplumun ortak amacı olması gereken daha yüksek bir refah düzeyini paylaşma imkanı sağlaması bakımından önem taşımaktadır.

Ekonomik gelişmeyi sağlamak ve sürdürebilmek için ücret artışı olumlu bir unsurdur. Ücretlerdeki artış, diğer toplum kesimlerinin gelirlerini de etkilemektedir. Çalışanların satın alma gücünün yükselmesi piyasalara olumlu yansımakta ve talebi arttırmaktadır. Üreticiler ve esnaf da çalışanların gelirlerindeki artıştan paylarını almaktadır. Ücretli kesimin diğer gelir gruplarından daha yaygın ve geniş bir kesimi oluşturduğu da dikkate alındığında, bu canlandırıcı etki tüm ülke ve ekonomiyi etkilemektedir. Öte yandan, ücretli kesimin yaptığı harcamaların büyük bölümünü, lüks mallardan çok zorunlu ihtiyaçlar oluşturmaktadır. Dolayısıyla, ücret gelirlerindeki artış bu malların üretimini özendirdiğinden, kaynakların dengeli ve toplumun geniş kesimine yararlı olacak biçimde dağılımı da sağlanacaktır.

Özellikle yaşanan son kriz nedeniyle ekonomideki daralma süreci ile birlikte, daha önce de ifade edildiği üzere, düşük ücret politikası uygulanmak istenmektedir. Oysa aslolan, ülke ekonomisinin sürdürülebilir kalkınma süreci içinde olmasıdır. Ulusal gelirin sürekli olarak artması yaşama standartlarındaki yükselmenin de kaynağıdır. Ancak ulusal gelirin oluşturulması ve ekonomik gelişmenin sağlanması kadar önemli olan bir sorun da, yaratılan gelirin üretimi gerçekleştiren kesimler arasında nasıl bölüşüldüğüdür. Bu durum, bölüşüm olayının sadece ekonomik değil ve fakat aynı zamanda siyasal, sosyal ve kültürel boyutunu da ortaya koymaktadır.

Çalışanların, yaratılan ulusal gelirden hakça pay alamadıkları, yaşanılan kriz ortamında ekonomik ve sosyal faturayı ödeyen kesim oldukları kuşkusunun egemen olduğu bir yapının yansımaları da olumsuz olacaktır.

Bugünlerde, kamuoyuna yansıyan biçimiyle "cumhuriyet tarihinin en ağır ekonomik krizinin yaşandığı, Türkiye'nin yeni bir kurtuluş savaşı verdiği" ifade edilmektedir. Dolayısıyla işçi-memur kesimi yeniden özveriye zorlanmak istenmektedir. 24 Ocak 1980 ve 5 Nisan 1994 ekonomik kararlarının ardından 9 Aralık 1999 tarihli

6 Ayrıntılı veriler için bkz. "Ekonomik ve Sosyal Alandaki Gelişmeler"; s. 52; TÜRK-İŞ; Ocak 2001.

IMF stand-by düzenlemesinin çalışan kesimler açısından sonuçları hep yoksullaşma olmuştur. Ağır bedelini doğrudan ödediğimiz son ekonomik krizin nedenleri, sonuçları ve sorumluları üzerinde yeterince tartışılmadan yeni bir program uygulanmaya çalışılmaktadır.

Çalışanların yaşama ve çalışma koşullarını iyileştirmek doğrultusunda siyasal iktidar somut bir önlem almamıştır. Tam tersi yaklaşımlarla, ekonomik ve sosyal ortamı köklü ve kalıcı biçimde ulusal/uluslararası sermayeden yana dönüştürmenin koşulları oluşturulmaya çalışılmaktadır. Nitekim, hür teşebbüs camiası, ülkede yürütüldüğü belirtilen ekonomik savaşta "cephenin en önünde" yerini almıştır.

Kamu kesimindeki çıplak ücret düzeyi esas alınarak yapılan hesaplamada, Ocak 1995'den sonra ücretlerin reel olarak gerilediği ve bu kaybın 1999 yılında yapılan toplu iş sözleşmesiyle giderildiği ve ancak son iki yıl itibariyle ücretlerde reel artış sağlandığı görülmektedir.

2001 yılı itibariyle kamu kesimi sözleşmeleri henüz bağıtlanmamıştır. İşçiler altı-yedi ay önce aldıkları ücret zammı sonrası oluşan ücret düzeyiyle geçimlerini sürdürmektedir. Şubat 2001 itibariyle, Temmuz 2000'e göre ortalama ücretlerde 21 puanlık (yüzde 18,8 oranında) bir gerileme söz konusudur. İzleyen aylarda enflasyon artışına bağlı olarak ücretlerin satın alma gücündeki kayıp daha da artacaktır. 2001 yılı enflasyonunun öngörüldüğü gibi tüketici fiyatlarında yüzde 45 olarak gerçekleşmesi sağlansa bile, bu yılın sonu itibariyle kamu kesimi ücretlerindeki gerileme yaklaşık yüzde 35 oranında olacaktır. 2001 yılında kamu kesimi ücret zamları belirlenirken, kuşkusuz, ücretlerdeki bu gelişim öncelikle dikkate alınmalıdır.

Kamu kesimindeki ortalama ücret düzeyi "çıplak brüt ücret" olarak parasal anlamdaki değişimi yıllar itibariyle yansıtmaktadır. Kuşkusuz çıplak brüt ücreti ele geçen ücret olarak değerlendirmemek gerekmektedir. Brüt ücretten vergi, sigorta işçi payı, işsizlik sigortası gibi kesintiler yapılmaktadır. Buna karşılık ikramiye, fazla mesai, bazı sosyal yardım ödemeleri gibi bazı ödemelerde sözkonusu olmaktadır. Buradan hareketle, çıplak brüt ücretin hem ücretlerdeki gelişimi göstermesi hem ücret düzeyini yansıtması açısından önemli bir gösterge olduğu söylenebilmektedir.

Türkiye, ücretten yapılan kesintilerin yüksekliği bakımından OECD üyesi ülkelerin başında gelmektedir.[7] Hatta denilebilir ki ülkede vergisini tam olarak ödeyen tek kesim çalışanlardır. Ücret gelirlerine yönelik olarak uygulanan vergi dilimleri ile özel indirim tutarlarında, öngörülen enflasyon oranı dikkate alınarak yapılan düşük oranlı artışlar, gerçekleşen enflasyon oranının gerisinde kalmış, anılan bu düzenlemelerle birlikte, dolaylı vergi gelirlerini artırmaya yönelik önlemler, ücretliler üzerindeki vergi yükünü daha da artırmıştır.

Öte yandan, sosyal sigorta primine esas alınan kazanç tutarının özellikle son yıllarda yüksek oranlarda artış göstermesi, net ücretteki azalmayı beraberinde getirmesi yanısıra işgücü maliyetini arttırmakta, bu uygulama kayıtdışı çalışmaya yol açmaktadır. Bu olumsuz ve çarpık yapının ücret belirleme çalışmalarına etkisi de kaçınılmaz olmaktadır.

Daha önce, elde edilen ücret düzeyinin insan onuruna yaraşır bir yaşama düzeyi sağlaması gerektiği vurgulanmıştı. Ücretlerin yüksek ya da düşük olmasının ölçütü ne olacaktı? Yapılmak istenildiği gibi memur maaşlarının düzeyi bir ölçü olabilir mi? İşçilerin ailesi ile birlikte, temel ihtiyaçlarını karşılayabilmesini sağlayacak ve refahtan pay almasını mümkün kılacak ücretin hesabı nasıl yapılacaktır? İşçinin yaşam standardını sürdürmesi ya da iyileştirmesi için gerekli olan tutar ne kadardır?

Yaşama maliyetinin hesabı, yaşam standardı ve tüketim alışkanlıklarına da

7 BAĞDADİOĞLU Enis; "Ücretlilerin Vergi Yükü"; TÜRK-İŞ Dergisi sayı: 340.

TABLO : KAMU KESİMİNDE ÜCRET-FİYAT GELİŞİMİ

(altışar aylık dönemler itibariyle)

	Ortalama Çıplak Brüt Ücret (TL/AY)	Ücret Endeksi	Ücret Artış Yüzdesi	Geçinme Endeksi	Fiyat Artış Yüzdesi	Reel Ücret Endeksi
Ocak 1995	21.912.000.-	100,0	16	100,0	40	100.0
Temmuz 1995	25.418.000.-	116,0	16	131,6	31.6	88.1
Ocak 1996	29.993.000.-	136,9	18	176,0	33.8	77.8
Temmuz 1996	35.992.000.-	164,3	20	240,6	36.7	68.3
Ocak 1997	64.210.000.-	293,1	78.4	316,5	31.5	92.6
Temmuz 1997	66.071.000.-	301,5	2.9	428,4	35.4	70.4
Ocak 1998	97.109.000.-	443,2		630,1		70.4
Temmuz 1998	125.853.000.-	574,4		816,4		70.4
Ocak 1999	228.200.000.-	1.041,4	39.1	1.069,1	31.0	97.4
Temmuz 1999	297.573.000.-	1.358,0	31.7	1.342,3	25.4	101.2
Ocak 2000	420.471.000.-	1.918,9	41.3	1.806,6	34,6	106.2
Temmuz 2000	520.123.000.-	2.373,7	23.7	2.129,1	17,8	111.5
Aralık 2000	520.123.000.-	2.373,7	-	2512,3	18,0	94,5
Ocak 2001	520.123.000.-	2.373,7	-	2575,1	2,5	92,2
Şubat 2001	520.123.000.-	2.373,7	-	2621,5	1,8	90,5

Kaynak: TÜRK-İŞ Araştırma Merkezi

(*) Temmuz 1997'den itibaren Aralık 1998'e kadar aylık eşel-mobil uygulanmıştır.

(**) Ortalama ücretin, 1998 yılı Aralık ayında 164 milyon TL olduğu varsayılarak varsayılarak, 1999 yılından geçerli olmak üzere, ilk altı ay için %30+15 milyon TL ücret zammı uygulanmıştır. İyileştirme yapılmış ise dikkate alınmamıştır. İzleyen altışar aylık dönemlerde, gerçekleşen enflasyona % 5 refah payı ilavesiyle ücret zammı uygulanmıştır. Sözleşme döneminde işten ayrılan işçiler nedeniyle ücretlerde meydana gelebilecek değişim gözardı edilmiştir.

(1) TÜRK-İŞ Araştırma Merkezi tarafından, sendikalardan derlenen veriler ile toplu iş sözleşmesiyle sağlanan ücret zam oranları ve Kamu İşveren Sendikaları'nın ücret serileri dikkate alınarak düzenlenmiştir.

(2) DİE Tüketici Fiyatları Endeksi (1987=100) bazına göre düzenlenmiştir. 1996 yılı ve sonrası (1994=100) temel yılına göredir.

bağlı olarak kişiden kişiye, hatta ülkeden ülkeye farklılıklar gösterecektir. Ancak yapılabilecek herhangi bir hesaplama, en azından, ortalama bir işçi ailesinin minimum ihtiyaçlarını ve bunu karşılamanın maliyetini ortaya çıkartabilecektir.

TÜRK-İŞ Araştırma Merkezi, çalışanların yaşam düzeylerini belirleyen önemli unsurlardan olan gıda harcaması tutarını her ay düzenli olarak hesaplamakta ve kamuoyuna açıklamaktadır.[8] Bu çalışmanın sonuçlarına göre, dört kişilik bir ailenin dengeli beslenebilmesi için yapması gereken asgari harcama tutarı Mart 2001 ayı itibariyle 190 milyon lirayı aşmıştır. Gıda yanı sıra yapılması gereken kira, ulaşım, yakacak, giyim, eğitim, kültür gibi temel gereksinimler de dikkate alındığında dört kişilik ailenin zorunlu giderler için yapması gereken aylık harcama tutarı ortaya çıkmaktadır. Bir anlamda "yoksulluk sınırı" olarak tanımlanan bu tutar günümüzde 578 milyon 550 bin lira olarak hesaplanmaktadır.

Çalışanların kendilerine ve ailelerine saygın bir yaşam düzeyi sağlayacak ücret hakkı bulunmaktadır. Uygulanan ekonomik ve sosyal politikaların başarı ya da başarısızlığının ölçütü, sağlanan ulusal gelirin adaletli ve dengeli bölüşülebilmesi, üretime katkıda bulunan kesimlerin payını alabilmesidir. ■

8 Ayrıntılı bilgi için bkz. "Mart 2001 Gıda Harcaması"; TÜRK-İŞ Dergisi sayı 343.

VERGİ GELİRLERİ VE EKONOMİK UYGULAMALAR

Namık TAN / **TÜRK-İŞ Araştırma Müdür Yardımcısı**

Ekonomik ve sosyal adaletin sağlanmasında vergi gelirleri, temel bir faktör olmaktadır. Vergi, iki açıdan çok önemlidir.

1. Ekonomik güce göre vergi alınması,

2. Vergilerin amacına uygun değerlendirilmesi.

Bu iki ilke ülkemizde tam olarak uygulanmamış ve amaç dışı kullanma giderek artan bir özellik kazanmıştır.

Faiz giderlerinin büyüklüğü yanında, özel ve kamu bankaların zararları için ayrılan kaynak (görev zararları dahil) 30 milyar dolara varmıştır.

Ülkeyi yönetenlerin, kamu kaynaklarını amacı dışında kullanması, ülkeyi yatırımsız ve verimsiz bir ortama götürdüğü gibi, iç ve dış borç yükü ödenemez bir büyüklük kazanmıştır.

Toplanan vergilerin faiz ödemelerine gitmesi sonucu, sağlık, eğitim, adalet ve diğer sosyal harcamaların kısıtlanması öngörülmüştür. Bütçeler ile yatırımlar en az pay alan bir duruma getirilmiştir.

Prim ve vergi oranları ve matrahlarının çok yüksek olmasına karşın, gelir vergisi dışındaki dolaysız vergilerin gerçekçi bir şekilde vergilendirilmemesi sonucu, vergi gelirlerinde çok büyük kayıplar sözkonusu olmaktadır.

Vergilerin kendi içinde adaletli olması ve zamanında ödenmesi sağlanamadığı sürece, bugün yaşanan finansman darboğazlarının ve bütçe açıklarının önlenmesi mümkün değildir.

21 Şubat 2001 krizi sonrası, emeği ile geçinenlerin satınalma güçlerinde yüzde 40 dolayında bir azalma olmuştur. Dalgalı kur sonrası, 148 dolar olan asgari ücret, 108 dolara kadar düşmüştür. Kriz ortamları, çalışan ve dar gelirliler bakımından kabul edilmeyecek yeni ekonomik yükler getirmiştir. Hiçbir program, çalışma hakkını engelleyen ve gelirleri azaltan bir çerçevede hazırlanmamalıdır.

Yeni ekonomik programda, resen emekli ve özelleştirme uygulamalarının ön planda tutulması, çalışan kesimin tepkisine yol açmıştır.

Yeni ekonomik programın oluşturulmasında, ekonomik öncelikler sıralanmakta ve fatura daha çok çalışanlara kesilmek istenmektedir. Yüksek oranlı zamlar ve işten çıkarmalar, sosyal adaletsizlikleri ve ekonomik zorlukları artırmış ve hazırlanan programa toplumsal tepkiler giderek artmıştır.

VERGİ GELİRLERİ VE BÖLÜMLER İTİBARİYLE DAĞILIM

	1999	2000
VERGİ GELİRLERİ	14.802.280	26.514.127
A-Gelirden Alınan Vergiler	6.537.403	10.502.547
1. Gelir Vergisi	4.936.551	6.212.212
Beyana Dayalı Gelir Vergisi	480.481	343.006
Basit Usulde Gelir Vergisi	3.105	10.344
Gelir Vergisi Tevkifatı	3.980.612	5.661.984
G.V.K. Göre Alınan Geçici Vergi	110.624	180.271
D.Tahvili Hazine Bonosu Faizi	361.729	16.607
2. Kurumlar Vergisi	1.549.525	2.356.766
3. Ek Gelir Vergisi	21.370	95.622
4. Faiz Vergisi	5	1.640.657
5. Ek Kurumlar Vergisi	29.952	197.280
B- Servetten Alınan Vergiler	178.235	346.635
C- Mal ve Hizmetten Alınan Vergiler	6.109.378	11.374.434
D- Dış Ticaretten Alınan Vergiler	1.976.954	4.289.401
E- Kaldırılan Vergi Artıkları	310	1.110
I- DOLAYSIZ VERGİLER (A+B)	6.715.638	10.849.182
II- DOLAYLI VERGİLER (C+D+E)	8.086.642	15.664.945
III- TOPLAM VERGİ GELİRLERİ	14.802.280	26.514.127

Toplanan vergiler, faiz ve personel giderlerini dahi karşılamamıştır.

Toplanan vergilerin yüzde 77'si faiz ödemelerine gitmiştir.

2001 yılında faiz giderlerinin Bütçe üzerindeki yükünün önlenememesi, ödemeler dengesindeki açık, ihracat ve ithalat konusunda yaşanan olumsuz gelişmeler sonucu, yeni bir "**kriz**" ile karşılaşılmıştır.

2000 yılı sonuna kadar ödenmemiş 4.9 katrilyon lira vergi borçlarına ödeme kolaylığı getirilmiştir. 153 bin kişinin yararlanacağı bu uygulama ile mükelleflerin borçları 18 ayda taksitlerle ve yüzde 3 yıllık tecil faizi yansıtılarak zamana yayılmıştır.

Bu durumda, vergisini zamanında ödeyenler cezalandırılmış olmaktadır. Vergi ödemeyenlerin bir kısmı ekonomik nedenlere dayanabilir. Büyük bir bölümü ise, "nasıl olsa af çıkar" beklentisi içinde vergileri zamanında ödeme yerine faize yatırarak gelir elde edilmiştir. Faiz geliri sağlayanlara bir de vergi affı getirilerek, ayrı bir rant sağlanmıştır.

Hükümet, yeni ekonomik programının oluşturmada, öncelikle sosyal kesimlerin görüş ve önerilerini almak durumundadır. Sosyal boyutu olmayan, vergi adaleti sağlamayan ekonomik programların sonuçları kriz ile sonuçlandığından, toplumun ve sosyal kesimlerin desteği olan yeni bir ekonomik program hazırlanmalıdır. ■

ANAYASA MANKEMESİNİN 4447 SAYILI KANUNUN EMEKLİLİK YAŞINA İLİŞKİN GEÇİŞ HÜKÜMLERİNİ DÜZENLEYEN MADDELERİNİ İPTAL ETMESİNİN SONUÇLARI

Celal TOZAN / SSK Tahsis Daire Başkanı

8.9.1999 Tarihinde yürürlüğe giren 4447 sayılı Kanunla sigortalıların emekli olabilme yaşları yeniden düzenlenmiş, bu Kanunun yürürlük tarihinden sonra ilk defa sigortalı olan kadınlar için 58, erkekler için ise 60 yaşlarını doldurmaları öngörülmüştü.

Kanunun yürürlüğe girdiği 8.9.1999 tarihinden önce sigortalı olanların yeni düzenleme karşısında kaldırılan hükümlere göre kazanılmış ve beklenir haklarının korunması için ise sigortalılık süreleri temel alınarak kademeli geçiş esası getirilmişti. Ancak yapılan bu düzenlemelerin sigortalıların kazanılmış ve beklenir haklarını eşitlik ilkesine uygun olarak korunmadığı ileri sürülerek Anayasa Mahkemesine iptal başvurusu bulunulmuştu. Başvuruyu görüşen Yüce Mahkeme geçiş hükümlerini düzenleyen maddeyi kısmen Anayasaya aykırı bularak bu bölümlerini iptal etmiştir.

Yüce Mahkeme 4447 sayılı Kanunun 17 nci maddesi ile 506 sayılı Kanuna eklenen ve yeni saptanan Emeklilik yaşına geçiş hükümlerini düzenleyen geçici 81 nci maddenin (A) Fıkrasını Anayasaya aykırı bulmayarak iptal etmemiştir. Böylece 8.9.1999 tarihi itibariyle 18 yıl ve daha fazla sigortalılık süresi olan kadın, 23 yıl ve daha fazla sigortalılık süresi olan erkek sigortalılar önceki hükümlere uygun olarak yaşa bağlı olmaksızın, kadın sigortalılar 20 yıllık, erkek sigortalılar 25 yıllık sigortalılık sürelerini doldurup, 5000 gün prim ödeme şartını yerine getirmeleri halinde istekleri ile emekli olabileceklerdir.

Geçici 81 nci maddenin (C) Fıkrasının (a) alt bendi de Anayasaya aykırı bulunmayarak iptal edilmemiştir. Buna göre de 8.9.1999 tarihi itibari ile 15 yıllık sigortalılık süresini doldurmuş, 50 yaşını tamamlamış kadın, 55 yaşını tamamlamış erkek sigortalılar, 3600 gün prim ödeme koşulunu da yerine getirmişlerse bu sigortalılarda istekleri ile emekli olabileceklerdir.

Bir başka söyleyişle Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmeyen hükümlere tabi olan kadın ve erkek sigortalıların emeklileri için yeni düzenleme söz konusu değildir. Bu hükümlere tabi sigortalılar ön görülen koşulları yerine getirdiklerinde diledikleri zaman işten ayrılıp emeklilik talebinde bulunabileceklerdir.

Bu durumda; sigortalılık başlangıç tarihi 8.9.1981 ve öncesi olan kadın, sigortalılık başlangıç tarihi 8.9.1976 ve öncesi olan erkek sigortalılardan, kadınlar 20 yıllık, erkekler 25 yıllık sigortalılık süresini tamamlayıp, 5000 günlük prim ödeme gün koşulunu yerine getirdikten sonra yaşa bağlı ol-

maksızın diledikleri zaman işten ayrılıp emeklilik talebinde bulunabileceklerdir.

Yine sigortalılık başlangıç tarihleri 8.9.1984 ve öncesi olan sigortalılardan, 8.9.1949 (dahil) tarihten önce doğan kadın, 8.9.1944 (dahil) tarihinden önce doğan erkek sigortalılardan, 8.9.1999 tarihi itibari ile 3600 gün prim ödemiş olanlarda diledikleri zaman emekli olabileceklerdir.

Sigortalılık başlangıç tarihi 8.9.1981 ve öncesi olan kadın, sigortalılık başlangıç tarihi 8.9.1976 ve öncesi olan erkek sigortalılardan, 50 yaşını dolduran kadın, 55 yaşını dolduran erkek sigortalılar 3600 günlük prim ödeme koşulunu da yerine getirdikten sonra emekli olabileceklerdir.

Yukarıdaki kapsamlara giren sigortalılar için yeni bir düzenlemenin yapılması söz konusu değildir.

Sigortalılık başlangıç tarihi, ilk defa hangi sosyal güvenlik kuruluşuna tabi olundu ise o tarihtir. Örneğin ilk defa nam ve hesabına çalışıp Bağ-Kur'a tabi olan bir kimse, işyerini kapatıp sosyal sigortaya tabi olarak çalıştı ise sigortalılık başlangıç tarihi Bağ-Kur'a tabi olduğu tarihtir.

Askerlik borçlanması yapmak üzere 4.10.2000 tarihinden önce Sosyal Sigortalar Kurumuna Başvuran Sigortalılardan askerliğini 8.9.1999 tarihinden önce yapanların, borçlanma bedelini ödedikleri süre kadar sigortalılık başlangıç tarihi geriye götürülecektir.

506 sayılı Kanunun ek 5 inci maddesinde sayılan işyerlerinin sözü geçen işlerinde çalışıp, bu işlerde 8.9.1999 tarihinden önce 3600 gün prim ödeyen sigortalıların sigortalılık süresine hak ettikleri itibari süre eklenerek sigortalılık süresi hesaplanacaktır.

4447 Sayılı Kanunla 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa eklenen geçici 81 nci maddenin (B) Fıkrası ise Anayasaya aykırı bulunarak, kararın Resmi Gazete'de yayımlandığı tarihinden itibaren 6 ay sonra iptal edilmesi öngörülmüştür.

Buna göre 8.9.1999 tarihi itibari ile sigortalılık süresi 22 yıl (dahil) ve daha az olan erkek, 17 yıl (dahil) ve daha az olan kadın sigortalılar Anayasa Mahkemesinin kararı uyarınca kararın Resmi Gazetede yayınlanmasından itibaren en çok 6 ay süre ile iptal edilen düzenlemedeki koşulları, yeni düzenleme yapıldıktan sonra (yeni düzenleme mutlak surette 6 aylık süre içinde yapılmak zorundadır). Yeni düzenlemedeki koşulları yerine getirdikten sonra emekli olacaklardır.

Sigortalılık başlangıcı 8.9.1982 ve sonrası olan kadın, sigortalılık başlangıç tarihi 8.9.1977 ve sonrası olan erkek sigortalılar, Anayasa Mahkemesi'nin iptal ettiği hükümlere tabi olduklarından iptal kararının yürürlüğe gireceği tarihe kadar mevcut geçiş hükümlerinde öngörülen koşulları yerine getirmişler ise emekli olabileceklerdir. Ancak Anayasa Mahkemesi iptal kararında 6 aylık sürede kamu düzeni adına boşluk oluşmaması için beklenir sosyal hakları koruyan yeni düzenleme yapılmasının gerektiğini de öngörmüştür. İptal edilen hükümlere tabi sigortalılar yeni düzenlemenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bu düzenlemede öngörlen koşulları yerine getirdikten sonra emekli olabileceklerdir.

506 Sayılı Kanunun 60 ncı maddesinin emekliliğin genel esaslarını düzenleyen fıkraları 4447 sayılı Kanun ile değiştirildiğinden ve yeni yapılan düzenlemede 8.9.1999 tarihinden sonra sigortalı olarak başlayacakların 58-60 yaşını doldurduktan sonra emekli olmaları öngörüldüğünden, 6 aylık süre içinde yeni bir düzenleme yapılmadığı takdirde geçiş hükmüne tabi sigortalılar yönünden belirsizlik oluşacaktır. Anayasa Mahkemesinin iptal için öngördüğü süre içinde mutlaka yeni düzenleme yapılması zorunludur. Yapılacak bu düzenlemenin de Anayasa'ya aykırılığının ileri sürülmemesi için sigortalıların önceki hükümlere göre Anayasa Mahkemesinin kararındaki gerekçelere uygun olarak beklenir hakları eşitlik ilkesine uygun olarak korunmalıdır. Sigortalıların lehine daha yumuşak geçiş süreci öngören düzenleme yapılmalıdır.

Anayasa Mahkemesi 2295 sayılı Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanununda öngörülen benzer nitelikteki geçiş hükmünü de iptal etmiştir. 6 aylık süre içinde gerekli düzenleme 506 sayılı Kanunda yapılacak düzenlemeye uygun olarak bu kanun içinde yapılacaktır. ■

8 MART TÜM DÜNYADA EMEKÇİ KADINLARIN GÜNÜ...

Şule ÖZKUZUKIRAN / TÜRK-İŞ Kadın İşçiler Bürosu Uzmanı

TÜRK-İŞ için çatısı altında bulundurduğu binlerce kadın emekçisiyle bugünün anlamı daha büyük. Toplumda kadınların erkeklerle eşit haklara kavuşmaları, eşit ücretlere ve çalışma standartlarına sahip olmaları için verilen mücadele kadınların bilinçlenmeleri ile filizlerini vermeye başlamıştır. Ataerkil toplum olma özelliğini taşıyan Türk toplumunun kadına zorla dayattığı geleneksel rol artık yavaş yavaş etkisini kaybetmeye başlamıştır. Eğitim, kadın erkek tüm toplumun bilinçlenmesini sağlamıştır ve her türlü toplumsal gelişmenin sağlanmasında kadının katkısının da erkeğin katkısı kadar önemli olduğu anlaşılmaya başlanmıştır. Fakat katetmemiz gereken daha çok yolumuzun bulunduğu kaçınılmaz bir gerçektir.

Çünkü kadınlar, hala temel eğitime, çalışmaya, arazi ve kredi olanaklarına eşit olarak erişememeyi içeren, yaşamın her alanına yayılmış bir dizi ayrımcılıkla karşı karşıyadır. Şiddet ve cinsel taciz gibi insan onurunu kırıcı, çeşitli ruhsal rahatsızlıklara sebebiyet veren ve böylece toplumu da olumsuz yönde etkileyen sorunlar kadını çalışma dünyasının dışına itmektedir. Şiddet mağduru kadınların yüzde 70'i resmi nikahlı, daha çok ilkokul veya ortaokul mezunudur. Yüzde 40'ı, 19-29 yaş grubunda, yüzde 80'i çocuklu ve yüzde 25'i de ev dışında çalışmaktadır. Bu kadınların yüzde 34'ü yasal haklarını ve bunların nasıl kullanılacağını bilmemektedir. Şehirlerde evli kadınların yüzde 18'i, köylerde de yüzde 76'sı eşleri tarafından dövülmektedir. Dövülme nedenleri arasında cinsel sorunlar, ev işlerini aksatma ve koca sözünü dinlememe ilk sırada yer almaktadır. Kadınların yüzde 57,7'si evliliklerinin ilk gününde şiddetle karşılaşmaktadır. Aile içi suçların yüzde 90'ını, kadına karşı işlenen suçlar oluşturmaktadır.

Ayrımcılığa gelince çalışma yaşamında cinsiyet ayrımının en önemli göstergesi, uğraşların kadın işi-erkek işi diye ayrılmasıdır. Bu olguya hem yönlendirici uygulamaların hem geleneksel değer yargılarının, ama aynı zamanda kadınların tercihlerinin de sebep olduğu görülmektedir. Anayasa'nın "Çalışma Hakkı" başlıklı 49. Maddesinde, çalışma, herkesin hakkı ve ödevidir, denilmektedir. 50. maddesinde ise "Kimse yaşına, cinsiyetine ve gücüne uygun olmayan işlerde çalıştırılamaz. Küçükler ve kadınlar ile bedeni ve ruhi yetersizliği olanlar çalışma şartları bakımından özel olarak korunurlar" hükmü getirilmiştir. 14.10.1985 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'ne göre kadınlara karşı her türlü ayrım deyimi, kadınların medeni durumlarına bakılmaksızın, kadın ile erkeğin eşitliğine dayalı olarak politik, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni ve diğer sahalardaki insan hakları ve temel özgürlüklerin tanınması, kullanılması ve bunlardan yararlanılmasını engelleyen veya bunu amaçlayan ve cinsiyete bağlı olarak yapılan herhangi bir ayrım, mahrumiyet veya kısıtlama anlamına gelir. Sözleşme, taraf devletlere, çalışma

yaşamında kadın erkek eşitliğinin sağlanması için gerekli önlemleri alma zorunluluğu getirmiştir. Fakat genel olarak çalışma yaşamında kadın sorunu, yasal olmaktan çok uygulama sorunudur. İstatistikler, zaman içerisinde meslek ayrışmasının azalacak yerde derinleştiğini göstermektedir. Bunun nedeni, kısmen geleneklerin kırılamayışı, kısmen de kadının vasıflarının arttırılmamasıdır. Kadın işgücünün tarım alanında yığılması, faal kadınların çoğunun bir maddi karşılık almadan çalışması sonucunu doğurmaktadır. Köyden kente göç ile tarımda çalışan kadın sayısı azalmış, hizmet kesiminde bir artış olmuştur. Kadının uğraş alanları araştırıldığında, yaratıcı olmaktan çok, yardımcı nitelik taşıyan ve yönetsel hiyerarşide alt düzeyde yer aldığı görülmektedir. İş Yasasının 26. Maddesi ile, eşit işe eşit ücret uygulaması getirilmiş olmasına rağmen pratikte çoğu işyerinde kadın aynı işi yapan erkek kadar ücret alamamaktadır. Oysa, bu durum yalnızca işverenin çıkarınadır. Erkek ücretleri ile kadın ücretleri arasındaki fark özellikle özel sektörde iyice açılmaktadır. Sigortasız ve sendikasız çalışanların sayısı düşünüldüğünde rakamlar ürkütücü boyutlara ulaşmaktadır.

Hukuk elbette çok önemlidir. Özellikle de Medeni Kanun'da yapılacak değişikliklerin kadın erkek eşitliğinin sağlanmasına yönelik daha güçlü hükümlerle yenilenmesini temenni etmekteyiz. Fakat yasalar tek başına yeterli olmamaktadır. Yasaların beraberinde toplumda kadının hak arama bilincinin oluşması gereklidir. Kendisine verilen ikinci sınıf rolü benimseyen, kocası ve çocukları için yaşayan kadının değişmesi gerekir. Kadının öncelikle bunu benimsemesi gerekiyor.

Ayrıca son derece hızlı bir şekilde dünyayı etkisi altına almaya başlayan küreselleşme olgusu ile karşı karşıya kalınmıştır. Bütün ülkelerin bir tek ekonomi ve finans sistemine entegre olmaları ve devletin özerkliğinin çok uluslu ortaklıklara devredilmesi anlamına gelen küreselleşme, gelir eşitsizliklerini daha da ağırlaştırmakta, artan yoksulluk toplumsal cinsiyet ilişkileri ile aile yapısını da etkilemektedir. Bundan da tüm dünyada en fazla zarar gören kadınlar olmaktadır. Küreselleşme, işgücü maliyetlerinin düşürülmesini gerektiren rekabet ortamında kadını kısmi çalışma, geçici işçilik, çağrı üzerine çalışma, kendi hesabına çalışma, evde çalışma, hafta sonu çalışma, işin paylaşılması, işin bölünmesi, esnek çalışma biçimleri gibi atipik istihdam biçimlerine zorlamıştır. Bu şekliyle küreselleşme, sendikalaşmayı da zor hatta bazen imkansız hale getirmektedir. Çünkü genellikle kadınlar sendikalaşmanın imkansız olduğu enformel sektörde yer almaktadırlar.

Görüldüğü gibi toplumları etkileyen sorunlar kadınların omuzlarına daha ağır yükler yüklemektedirler. Çünkü kadınlar zaten erkeklerin maruz kalmadığı birçok sorunla iç içedirler. Bunlara bir de tüm toplumu etkileyen toplumsal ve ekonomik sorunlar eklendiğinde, kadın iki misli ezilmektedir.

TÜRK-İŞ, öncelikle kadın ve erkeğiyle tüm üyelerini eğiterek ve bilinçlendirerek, ulusal ve uluslararası platformlarda gerekli çalışmaları yaparak kadının yaşadığı sorunları en aza indirgeme mücadelesi vermektedir. Dileğimiz önümüzdeki engellerin bir an önce aşılması ve eşit çalışma standartlarına sahip Atatürk Türkiye'sine yakışır bir emekçi ordusuna sahip olmaktır.

8 MART'ların emekçi mücadelesine güç katması dileğiyle... ■

KÜRESELLEŞMENİN GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELERDEKİ YOKSULLUĞU ARTTIRMASI İŞ GÖÇÜNÜ DOĞURUYOR

Hülya UZUNER / TÜRK-İŞ Dış İlişkiler Uzmanı

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU) dergisinde yer alan bir araştırmada, yasal olmayan işgücü göçünün dünyada giderek arttığı belirtildi. Araştırmada, çağımızda işgücü göçünün temel nedeni olarak "Son yıllardaki ekonomik küreselleşme ve güney ülkelerinde yaşanan büyüme açığının genişlemesi" gösterildi. Cebelitarık Boğazı'ndan her gün Avrupa Birliği'ne geçmeye çalışan binlerce Afrikalının durumunun bu gerçeğin bir ifadesi olduğu belirtilen araştırmada, İspanya Sahil Güvenliği'nin sadece 1999 yılında yasadışı 10 bin Afrikalı göçmenin geçişini engellediği kaydedildi. Araştırmada, Amerika Birleşik Devletleri, Meksika, Güney Afrika ve diğer ülkelerde de benzer durumların söz konusu olduğu kaydedildi.

Hayaller ve umutlar hep daha iyi bir yaşam için..

Türkiye de sürekli olarak dışarıya iş göçü veren bir ülke..

Araştırmada özetle şunlar yer aldı:

"Dünya çapında tüm göçmenlere yardım eden Uluslararası Göç Örgütü'ne (IOM) göre, günümüzde yasadışı olarak gerek kendi düzenlemeleriyle ve gerekse suç örgütlerinin yardımıyla ülkelerini terk eden insanların sayısı 30 - 40 milyon arasındadır. Bu, sadece uluslararası ölçekte gayri meşru faaliyetlerin gelişimiyle ilgili bir eğilim değil, aynı zamanda son yıllarda yasadışı göçmenlerin genellikle yüz yüze geldikleri aşırı zor yaşam koşullarıyla da ilgilidir. Vicdansız işverenlerin yanında 'kayıtsız' çalışanlar, az ücretle köle gibi çalışmakta veya fuhuş batağına saplanmaktadır.

ILO, yasal göçmen işçilerin dünya çapında 80 ile 100 milyon arasında olduğunu, bu sayının aileleri ile birlikte 150 milyonu bulduğunu tahmin etmektedir. Endonezya'da, Gine Körfezi ülkelerinde, Kafkas veya Balkanlardaki mültecilerin ve yurtsuzların sayısı, son birkaç yılda alarm verecek düzeyde artmıştır. Bu iki grubun sayısı sırasıyla, 15 milyon ve 25 ile 30 milyondur. Göçmen hakları, çeşitli uluslararası sözleşmelerde kutsal olarak saklanmaktadır. Göçmen haklarının tanınması, ilgili hükümetlerin iyi niyetine de bağlıdır. Bu nedenle, ilk Uluslararası Göçmenler Günü, geçen sene 18 Aralık'ta kutlanmıştır. ICFTU, göçmenlerin korunmasına yönelik uluslararası sözleşmelerin onaylanmasını teşvik etmek ve sözleşmelerin uygulamaya geçirilmesini talep etmek için uluslararası bir kampanya başlatmıştır.

ICFTU, tüm göçmenlerin ve aile fertlerinin korunması üzerine Uluslararası Sözleşmelerin oluşturulmasında hükümetlerin gösterdiği bu kayıtsızlığı, siyasi irade eksikliğine bağlamaktadır. ICFTU, 1990 yılında BM Genel Kurulunda kabul edilen sözleşmenin uygulamaya konulabilmesi için 20 onaya gereksinimi olduğunu belirtmiş, ancak bu güne kadar sadece 10 devletten (Bangladeş, Şili, Comoro Adası, Guatemala, Gine, Paraguay, Sao Tome, Sierra Leone, Tacikistan ve Türkiye) onay alabilmiştir. Onay veren devletler de en çok işçi ihraç eden ülkelerdir." ■

MART'2001 GIDA HARCAMASI

Türkiye ekonomisinde Şubat ayında yaşanan kriz sonrası siyasal iktidar tarafından kamuoyuna açıklanan "acil önlemler paketi" çerçevesinde başlayan zamlar, toplumun dar ve sabit gelirli kesimlerinin yaşama koşullarını daha da ağırlaştırdı.

TÜRK-İŞ Araştırma Merkezi tarafından yapılan çalışmanın sonuçları, Mart 2001 ayı itibariyle yapılması gereken asgari gıda harcaması tutarının 190 milyon 343 bin liraya ulaştığını ortaya koydu. Gıda yanısıra yapılması gereken kira, ulaşım, yakacak, giyim, eğitim, kültür gibi temel gereksinimler de dikkate alındığında, ailenin zorunlu giderler için yapması gereken aylık harcama tutarı 578 milyon 550 bin lira olmaktadır. Oysa yılbaşından bu yana geçerli olan asgari ücret 102 milyon 370 bin liradır.

Yoksulluk, insanların temel ihtiyaçlarını karşılayamama durumu olarak tanımlanmaktadır. Yoksulluk sınırı bir anlamda asgari geçinme maliyetinin tutarıdır. Yaşama maliyeti ile asgari ücret arasında oluşan uçurum boyutundaki bu korkunç fark, yoksulluğun azaltılması için ulusal bir stratejiyi zorunlu kılmaktadır.

"Onca yoksulluk varken..."

.....

İnsanca yaşayabilmek için yapılması gerekli asgari harcama tutarı olan yoksulluk sınırı 580 milyon liraya ulaştı...

.....

Ekonomik kriz mutfağa yansımaya başladı...

.....

Aylık gıda harcama tutarı 190 milyon 343 bin lira olarak hesaplandı. Gıda fiyatlarında aylık artış yüzde 5,3 oldu...

.....

Aile bütçesine sadece gıda harcamasından gelen ek yük 10 milyon lira...

.....

Mutfağa iki asgari ücret ancak yetiyor...

IMF destekli olarak siyasal iktidar tarafından onbeş ay önce uygulamaya konulan ekonomik istikrar programının başlıca hedefi; "öncelikle Türkiye'yi enflasyondan kurtarmak ve sonrasında toplumun bütün kesimleri için daha iyi bir yaşam standardı beklentilerini arttırmak" olarak açıklanmıştı. "İleride yaşanacak güzel günler için" başta çalışanlar olmak üzere, toplumun iktisaden zayıf geniş kesiminin özverisi istendi. Ancak Kasım ve Şubat aylarında yaşanan krizler sonrası "acil önlemler paketi" uygulama-

ya konuldu. Bu programın da nihai amacı, "enflasyonu tek haneli rakamlara çekmek, gelir dağılımını düzelterek sosyal adaleti temin etmek" olarak açıklandı.

Sonuçta, uygulamaya konulan amaçlayan ekonomik politikaların ilk ayağını oluşturan dar ve sabit gelirli kesimlerin özverisinde başarılı olunmakta ve fakat ikinci adımı olan adil bölüşüme bir türlü ulaşılamamaktadır.

Siyasal iktidar tarafından yeniden başlatılan ve "kararlılıkla sürdürülen" enflasyonla mücadele çerçevesinde; benzin ve elektrik gibi dövize endeksli kamu ürünlerinde başlayan "zam sağanağı" temel ihtiyaç maddelerine de yansıdı. Bu kapsamda, aile bütçesi harcamalarının önemli bir bölümünü oluşturan gıda harcaması tutarı da aylık yüzde 5,3 oranında artışla 190 milyon lirayı aştı. Yapılan zamların sadece gıda harcamaları nedeniyle aile bütçesine getirdiği ek yük 10 milyon lira oldu.

TÜRK-İŞ Araştırma Merkezi'nce yapılan "gıda harcaması" ile ilgili hesaplamada, farklı yaş ve cinsiyet gruplarına göre bilimsel veriler çerçevesinde oluşturulan beslenme kalıbı esas alınmaktadır. Bir işçinin ailesi ile birlikte, fizyolojik ihtiyaçları ile tutarlı, yeterli ve dengeli beslenmesini sağlamak için gerekli olan kalori sayısı ve bunu karşılayacak besinlerin cins ve miktarı esas alınarak, çalışanların yoğun olarak alışveriş yaptıkları yerlerden fiyatlar derlenmekte ve yapılması gereken asgari düzeydeki gıda harcamasına ulaşılmaktadır.

"Gıda Harcaması" çalışmasının Mart 2001 ayı sonuçları temel alınarak bir önceki ay, yıl sonu ve bir önceki yılın aynı ayına göre kıyaslama yapıldığında:

- Ankara'da yaşayan dört kişilik bir ailenin sağlıklı beslenebilmesi için yapması gereken asgari harcama tutarı **bir önceki aya göre** yüzde 5,3 oranında artış göstermiştir. Bu oran son dört yılın en yüksek oranlı artışı oldu
- 2001 yılının **üç aylık birinci döneminde** gıda harcaması tutarındaki artış oranı yüzde 8,6 oranında gerçekleşti.
- Gıda harcaması tutarı **son bir yıl itibariyle** yüzde 40,2 oranında arttı. Bir önceki yılın Mart ayında yapılması gereken gıda harcaması tutarı 135 milyon 742 bin lira olarak hesaplanmıştı.
- **Oniki aylık ortalamalara göre,** gıda harcaması tutarındaki değişim oranı yüzde 44,5 olarak gerçekleşti.

Gıda harcaması çalışmasına temel alınan beslenme kalıbı içindeki maddelerin fiyatlarında Mart 2001 itibariyle gözlenen değişim şu şekilde gerçekleşti:

- Süt, yoğurt, peynir gibi temel gıda maddelerinin bulunduğu grupta; süt ve yoğurt fiyatı bu ay da arttı. Bu grupta yer alan gıda madde-

Tablo 1: Dört Kişilik Ailenin Gıda Harcaması (TL/Ay)

	Mart'2000	Aralık'2000	Şubat'2001	Mart'2001
Yetişkin İşçi	37.178.000.-	47.997.000.-	49.470.000.-	52.137.000.-
Yetişkin Kadın	31.315.000.-	40.169.000.-	41.351.000.-	43.646.000.-
15-19 Yaş Grubu Çocuk	39.641.000.-	51.391.000.-	53.105.000.-	55.691.000.-
4-6 Yaş Grubu Çocuk	27.609.000.-	35.787.000.-	36.777.000.-	38.870.000.-
TOPLAM	135.742.000.-	175.345.000.-	180.703.000.-	190.343.000.-

** Gıda harcaması tutarı bin liraya tamamlandığından toplamda farklılık söz konusu olabilmektedir.*

Tablo 2: Gıda Harcamasındaki Değişim

	Mart 1998	Mart 1999	Mart 2000	Mart 2001
Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	1.3	2.6	3.8	5.3
Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı (%)	10.9	7.7	10.4	8.6
Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı (%)	110.2	62.1	49.2	40.2
12 aylık ortalamalara göre değişim oranı (%)	99.0	76.3	50.1	44.5

lerin aylık enflasyona etkisi yüzde 1'in altında oldu.

- Et, tavuk, balık, bakliyat gibi ürünlerin bulunduğu grupta; kıyma ve kuşbaşı etin fiyatı bu ay da aynı kaldı. Tavuğun kilogram fiyatı ise yüzde 28,0 arttı. Balık fiyatı genelde değişmedi. Yumurtanın satış fiyatı yüzde 11,1 artışla 50 bin lira oldu. Sakatat ürünleri de bu fiyatı aynı kalan ürünler arsında yer aldı. Kuru fasulye, nohut, mercimek, barbunya gibi bakliyat maddelerinin fiyatları genel de arttı. Yeşil ve kırmızı mercimekteki fiyat artışı yüzde 20'nin üzerinde olurken, diğerlerindeki artış yüzde 10,0 civarında gerçekleşti (barbunya yüzde 3,1). Bu grupta yer alan gıda maddelerin aylık enflasyona etkisi yüzde 1,1 olarak hesaplandı.

- Mevsim koşullarına bağlı olarak değişken bir fiyatlandırmanın geçerli olduğu bu grupta, meyve-sebze fiyatları geçmiş aya göre yüzde 40,0 oranında arttı. Bu grupta yer alan gıda maddelerin aylık enflasyona etkisi yüzde 1,1 olarak hesaplandı

- Ekmek, makarna, pirinç, un gibi ürünlerin bulunduğu grupta, (pirinçteki yüzde 14,4'lük artış hariç) -şimdilik- önemli bir fiyat değişikliği görülmedi. Ancak artan girdi maliyetleri sonrasında ekmeğe yapılacak zammın aile bütçesine getireceği ek fatura ağır olacak.

- Son grup içinde yer alan gıda maddelerinden; tereyağı, zeytinyağı, ayçiçek yağı ve margarinin fiyatı önemli oranda arttı. Zeytin de fiyatı artan ürünler arasında yer alırken, yağlı tohumlardan (ceviz, fındık, fıstık vb) sadece fındığın fiyatı arttı. Şekerde yüzde 13,2; reçelde yüzde 18,1 oranında fiyat artışı olurken, baharat ürünlerinden karabiberin fiyatındaki artış yüzde 12,5 olarak tespit edildi. Bazı KİT ürünlerine yapılan zam çerçevesinde çayın fiyatı da (etiketine göre) yüzde 10,3 ile yüzde 15,5 arasında değişen oranlarda zamlandı. Bu grupta yer alan gıda maddelerin aylık enflasyona etkisi yüzde 1,6 olarak hesaplandı. ■

TOPLU SÖZLEŞMELERDE SON DURUM

Kamu toplu iş sözleşmelerinde görüşmeler başladı. TÜRK-İŞ'e bağlı sendikalar, günün ekonomik ve sosyal şartlarına göre belirledikleri teklifleri taslak olarak işveren sendikalarına sundu.

02.04.2001 tarihi itibariyle toplu sözleşmelerde son durum şöyle:

GÖRÜŞMELERİ DEVAM EDEN SÖZLEŞMELER

Sendika	İşyeri	Yürürlük	İşçi Sayısı
Tarım-İş	5 Kamu İşyeri	1.1.2001	18391
T. Maden-İş	4 Kamu İşyeri	1.1.2001	18259
G. Maden-İş	TTK, MTA	1.1.2001	20548
Petrol-İş	9 Kamu İşyeri	1.1.2001	7485
Tekgıda-İş	Çay-Kur	1.1.2001	22321
	Tekel	1.3.2001	26871
	Tariş Zeytinyağı	1.1.2001	105
Deri-İş	Sümer Holding	1.1.2001	1900
Teksif	Sümer Holding	1.1.2001	7571
Ağaç-İş	Başbakanlık Sosyol Hizmetler	1.1.2001	33
Selüloz-İş	SEKA	1.1.2001	5030
	DMO	1.1.2001	92
Basın-İş	13 Kamu İşyeri	Değişik Tarihler	1179
T. Metal	5 Kamu İşyeri	1.1.2001	3483
Yol-İş	4 Kamu İşyeri	1.3.2001	32793
Tezkoop-İş	32 Kamu İşyeri	Değişik Tarihler	11263
	17 Özel İşyeri	Değişik Tarihler	13000
Demiryol-İş	TCDD	1.3.2001	32319
T. Denizciler	3 Kamu İşyeri	1.1.2001	1712
Hava-İş	THY	1.1.2001	9000
Liman-İş	Denizcilik İşletmesi	1.1.2001	455
	TCDD	1.3.2001	5562
Haber-İş	Posta İşletmesi	1.3.2001	1600
	Türk Telekom	1.3.2001	38442
Sağlık-İş	Sağlık Bakanlığı Sıtma Savaş	1.1.2001	2111
Toleyis	4 Kamu İşyeri	1.1.2001	1597

UYUŞMAZLIKTA OLAN SÖZLEŞMELER

Sendika	İşyeri	Yürürlük	İşçi Sayısı
T. Maden-İş	Kütahya Manyezit İşl. A.Ş.	1.1.2001	243
Petrol-İş	10 Değişik İşyeri	1.1.2001	1640
Tekgıda-İş	6 Değişik İşyeri	Değişik Tarihler	1203
Selüloz-İş	Kaplamin	1.9.2000	67
	Baysalman	1.1.2001	100
Ağaç-İş	Orma	1.10.2000	242
	Adel	1.9.2000	110
Tezkoop-İş	Kültür Bakanlığı	1.1.2001	1267
Kristal-İş	Cam İşverenleri Sendikasına		
	Bağlı İşyerleri	1.1.2001	6150
	4 Değişik İşyeri	Değişik Tarihler	499
Toleyis	Taksim Otelcilik	1.1.2001	568
Belediye-İş	5 Değişik İşyeri	Değişik Tarihler	100

GREV KARARI ALINAN VE UYGULANAN İŞYERLERİ

Sendika	İşyeri	İşçi Sayısı	Grev Karar Tarihi	Grev Başlangıç Tarihi
T. Maden-İş	Birlik Madencilik			9.8.2000
Tekgıda-İş	Çaycılar Gıda ve Çay San.	117	13.2.2001	
Selüloz-İş	Camiş	225		23.2.2001
	Kartonsan	218		12.2.2001
Kristal-İş	Dolar Blok Komandit Şti.	30		24.11.2000
	Martu Mardin İnş. Malz.	80		9.1.2001
Tezkoop-İş	Çorum İl Özel İdare	21	24.1.2001	

TÜRK-İŞ:

"TÜRK-İŞ, YAŞANAN SORUNLARIN HALKA ve HALKIN GÜCÜNE DAYANILARAK AŞILACAĞINA İNANMAKTADIR"

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, Kurban Bayramı nedeniyle bir mesaj yayımladı. Yönetim Kurulu mesajında şunlara yer verildi:

"Ülkemiz, ekonomik ve siyasal anlamda yaşadığı ciddi sıkıntılarla Kurban Bayramı'na girmiştir. Bir şok etkisi yaşatan kriz ortamı toplumu ve yaşam biçimini alabora etmiş, yaşananlar Türkiye'nin sinir sistemini son derece olumsuz bir biçimde etkilemiştir.

TÜRK-İŞ yaşanılan tüm sorunlara karşın gelecek için umutludur. Çünkü Türkiye, büyük potansiyeli ile, genç dinamik nüfusuyla, binlerce yıllık kültür birikimiyle içinde bulunduğu coğrafyada önemli bir güçtür. Türkiye taşıdığı bu potansiyeli bir gün hayata geçirecektir. TÜRK-İŞ, sık sık bu potansiyelin altını çizecek ve ülkenin iç dinamiklerinin harekete geçirilmesi yönündeki uyarılarını yapmaya devam edecektir. Çünkü TÜRK-İŞ, sorunların çözümünün yine o sorunların içinde olduğunu bilir. Türkiye'nin sorunlarının çözümü IMF reçetelerinde değil, kendi değerlerindedir.

TÜRK-İŞ, yaşanan sorunların tümünün halka ve halkın gücüne dayanılarak aşılacağına inanmaktadır.

Bayramlar, kırgınlıkları, küskünlükleri unuttuğumuz, hırçınlıklara, kavgaya, öfkeye değil; sevgiye kucak açtığımız günlerdir. Böyle bir kucaklaşmaya bugün Türkiye'nin her zamankinden daha çok ihtiyacı olduğu açıktır.

Bu ülke bizimdir. Her vatandaşın gücü oranında ülkesine karşı sorumluluğu vardır. Herkesin kazancı oranında vergi vermesi, haksız kazancın, talanın, vurgunun, israfın önüne ulus olarak geçilmesi, siyasilerin ülke çıkarlarını, siyasi çıkarların önünde tutmasının sağlanması halinde ülkemizin sorunları azalacaktır.

Bu umutla, başta işçi sınıfımız olmak üzere tüm halkımızın Kurban Bayramı'nı kutluyor, sağlık, mutluluk ve başarılar diliyoruz."

TÜRK-İŞ ve BAĞLI SENDİKALAR

TÜRK-İŞ
Genel Başkan: **BAYRAM MERAL**
Bayındır Sokak No. 10 ANKARA Tel: (312) 433 31 25 (4 Hat)
Fax: (312) 433 68 09 - 433 85 80 - 432 56 60

1	**TARIM-İŞ** 01 Genel Başkan: **BEDRETTİN KAYKAÇ** Bankacı Sokak No. 10 Kocatepe / ANKARA Tel: (312) 419 04 56 (6 Hat) • Fax: (312) 419 38 47	18	**DOKGEMİ-İŞ** 14 Genel Başkan: **NAZIM TUR** Küçükpiyale Paşa Mah. Kızılay Meydanı No. 24/26 Tel: (212) 237 25 90 (5 Hat) • Fax: 237 39 89 Kasımpaşa / İST.
2	**ORMAN-İŞ** 01 Genel Başkan: **MEHMET KAFES** Ataç Sok. Selam Apt. No. 1/5-10 Yenişehir / ANKARA Tel: (312) 431 28 96 • Fax: (312) 434 12 67	19	**TÜRKİYE YOL-İŞ** 15 Genel Başkan: **BAYRAM MERAL** Sümer 1 Sok. No. 18 Kızılay / ANKARA Tel: (312) 232 46 87-95 • Fax: (312) 232 48 10
3	**TÜRKİYE MADEN-İŞ** 02 Genel Başkan: **H. HÜSEYİN KAYABAŞI** Strasburg Cad. 7/4-5 Sıhhiye / ANKARA Tel: (312) 231 73 55-56-57 • Fax: (312) 229 89 31	20	**TES-İŞ** 16 Genel Başkan: **MUSTAFA KUMLU** Meriç Sok. No. 23 Beştepe / ANKARA Tel: (312) 212 65 10 (20 Hat) • Fax: (312) 212 65 52
4	**GENEL MADEN-İŞ** 02 Genel Başkan: **ÇETİN ALTUN** Mithatpaşa Mah. Nizam Cad. Şemsi Denizer Sk. No. 18 Tel: (372) 251 44 77 • Fax: (372) 253 66 35 ZONGULDAK	21	**TEZKOOP-İŞ** 17 Genel Başkan: **SADIK ÖZBEN** Üçyıldız Cad. No. 29 Subayevleri / ANKARA Tel: (312) 318 39 79-86 • Fax: (312) 318 39 88
5	**PETROL-İŞ** 03 Genel Başkan: **MUSTAFA ÖZTAŞKIN** Altunizade Mah. Kuşbakışı Sok. No. 25 Üsküdar / İSTANBUL Tel: (216) 391 66 67 • Fax: (216) 391 66 78	22	**TÜRK KOOP-İŞ** 17 Genel Başkan: **CAN SERT** İzmir Cad. Fevzi Çakmak Sokak 15/11 Yenişehir / ANKARA Tel: (312) 230 08 55 - 229 44 80 • Fax: (312) 229 58 36
6	**TEKGIDA-İŞ** 04 Genel Başkan: **HÜSEYİN KARAKOÇ** 4. Levent Konaklar Sokak Levent / İSTANBUL Tel: (212) 264 49 96-97-98 • Fax: (212) 278 95 34	23	**TÜMTİS** 18 Genel Başkan: **SABRİ TOPÇU** Valide Cami Sok. Küçük Langa Cad. 107/7 Aksaray / İSTANBUL Tel: (212) 530 07 43 • Fax: (212) 588 26 20
7	**ŞEKER-İŞ** 05 Genel Başkan: **ÖMER ÇELİK** Karanfil Sokak No. 59 Bakanlıklar / ANKARA Tel: (312) 418 42 73-74 • Fax: (312) 425 92 58	24	**DEMİRYOL-İŞ** 19 Genel Başkan: **ERGÜN ATALAY** Necatibey Cad. Sezenler Sok. 5/4 ANKARA Tel: (312) 231 80 30-31 • Fax: (312) 231 80 32
8	**TEKSİF** 06 Genel Başkan: **ZEKİ POLAT** Ziya Gökalp Cad. Aydoğmuş Sok. No. 1 ANKARA Tel: (312) 431 21 70-71-72-73 • Fax: (312) 435 78 26	25	**TÜRKİYE DENİZCİLER** 20 Genel Başkan: **TURAN UZUN** Rıhtım Cad. Denizciler Sok. No. 7 Tophane / İSTANBUL Tel: (212) 292 90 81 (7 Hat) • Fax: (212) 244 52 21
9	**DERİ-İŞ** 07 Genel Başkan: **YENER KAYA** Gençtürk Cad. 17/3 Birlik İşhanı Aksaray / İSTANBUL Tel: (212) 522 19 89 - 526 28 65 • Fax: (212) 528 62 07	26	**HAVA-İŞ** 21 Genel Başkan: **ATİLAY AYÇİN** İncirli Cad. Volkan Apt. 66/1 Bakırköy / İSTANBUL Tel: (212) 660 20 95 (5 Hat) • Fax: (212) 571 90 51
10	**AĞAÇ-İŞ** 08 Genel Başkan: **MÜRSEL TAŞÇI** Necatibey Cad. No. 20/22-23 Sıhhiye / ANKARA Tel: (312) 229 53 95 - 229 08 27 • Fax: (312) 231 52 19	27	**LİMAN-İŞ** 22 Genel Başkan: **RAİF KILIÇ** Necatibey Cad. Sezenler Sok. 4/5 Sıhhiye / ANKARA Tel: (312) 231 74 18 • Fax: (312) 230 24 84
11	**SELÜLOZ-İŞ** 09 Genel Başkan: **ERGİN ALŞAN** Ankara Cad. İpek Apt. No. 87 İZMİT Tel: (262) 321 18 99 • Fax: (262) 321 34 51	28	**TÜRKİYE HABER-İŞ** 23 Genel Başkan: **CENGİZ TEKE** Kültür Mah. Yüksel Cad. No. 38 Yenişehir / ANKARA Tel: (312) 431 90 44-45 • Fax: (312) 434 57 04
12	**BASIN-İŞ** 10 Genel Başkan: **ALİ EKBER GÜVENÇ** Hanımeli Sokak No. 26/6-7 Sıhhiye / ANKARA Tel: (312) 230 29 08 - 229 85 65 • Fax: (312) 229 43 15	29	**SAĞLIK-İŞ** 24 Genel Başkan: **MUSTAFA BAŞOĞLU** Hedef Sok. No. 5 Anıttepe / ANKARA Tel: (312) 231 80 45 • Fax: (312) 230 23 96
13	**BASİSEN** 11 Genel Başkan: **METİN TİRYAKİOĞLU** İstiklal Cad. 311 - Mısır Han Kat. 4 Oda. 15 Galatasaray / İST. Tel: (212) 251 99 00 • Fax: (212) 252 38 35	30	**TOLEYİS** 25 Genel Başkan: **CEMAİL BAKINDI** İnebey Mah. Küçük Langa Cad. No. 16/18 Kat. 1 Bilir İş Merkezi Tel: (212) 530 73 82-585 52 07 • Fax: 530 72 99 Aksaray / İST.
14	**BASS** 11 Genel Başkan: **TURGUT YILMAZ** Sümer 2 Sok. No. 29 Kat. 3 Kızılay / ANKARA Tel: (312) 232 50 09-11 • Fax: (312) 231 67 30	31	**TÜRK HARB-İŞ** 26 Genel Başkan: **ORHAN ATAY** İnkılap Sokak No. 20 Kızılay / ANKARA Tel: (312) 417 50 97-98-99 • Fax: (312) 417 13 64
15	**TÜRKİYE ÇİMSE-İŞ** 12 Genel Başkan: **TAMER ERALAN** Esat Cad. No. 43 Küçükesat / ANKARA Tel: (312) 419 58 30-34 • Fax: (312) 425 13 35	32	**TGS** 27 Genel Başkan: **ZIYA SONAY** Basın Sarayı Kat. 2 Cağaloğlu / İSTANBUL Tel: (212) 514 06 94-96 • Fax: (212) 511 48 17
16	**KRİSTAL-İŞ** 12 Genel Başkan: **MUSTAFA BAĞÇECİ** Kazancı Yokuşu, Ağaçırağı Sok. No. 3 D. 10 Taksim / İSTANBUL Tel: (212) 251 95 77 (3 Hat) • Fax: (212) 251 95 79	33	**TÜRKİYE BELEDİYE-İŞ** 28 Genel Başkan: **NİHAT YURDAKUL** Korkut Reis Mah. Toros Sok. No. 9 Sıhhiye / ANKARA Tel: (312) 231 83 43-45 • Fax: (312) 232 08 74
17	**TÜRK-METAL** 13 Genel Başkan: **MUSTAFA ÖZBEK** Kızılırmak Mah. Eskişehir Yolu 1. km. Söğütözü / ANKARA Tel: (312) 284 40 10-17 • Fax: (312) 284 40 18	34	**TÜRK-SEN** Genel Başkan: **ÖNDER KONULOĞLU** Şehit Mehmet Hüseyin Sok. No. 7 Lefkoşe / KKTC Tel: (0.392) 228 24 56 • Fax: (0.392) 228 64 31
		35	**HÜR-İŞ** Genel Başkan: **ÖZAY ANDIÇ** Atatürk Cad. 26/6 Candemir 7 Apt. Lefkoşe / KKTC Tel: (0.392) 227 71 56 - 227 65 75 • Fax: (0.392) 228 64 31